

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α'.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1877.

ΤΕΥΧΟΣ Β'.

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΜΕΘΟΔΟΥ

πρὸς καθοδηγίαν τοῦ Λογικοῦ καὶ ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας ἐν ταῖς ἐπιστήμασι.

ὑπὸ

ΚΑΡΤΕΣΙΟΥ.

Ἐκ δὲ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Δ. Γ. Μ.

Ἐπειδὴ δὲν δύναται ἴσως διὰ μιᾶς ν' ἀναγνωσθῆ ὁ ἐκτενὴς οὗτος Λόγος, διακρίνομεν αὐτὸν εἰς ἕξ μέρη. Ἐν μὲν τῷ πρώτῳ εὐρηται διάφοροι σκέψεις περὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, οἱ κυριώτατοι κανόνες τῆς μεθόδου ἢ ὁ συγγραφεὺς ἀνεζήτησε· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τινὲς τῶν κανόνων τῆς ἠθικῆς ἢ ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς μεθόδου ταύτης· ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ, οἱ λόγοι δι' οὗ καταδείκνυσι τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀποτελοῦντες τὴν βάσιν τῆς μεταφυσικῆς αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ, ἡ τάξις τῶν φυσικῶν ζητημάτων ἢ ἀνιρηύσεως, ἰδίως δ' ἡ ἐξηγήσις τῆς κινήσεως τῆς κεντρικῆς καὶ τινῶν ἄλλων δυσχερεῶν τῆς Ἰατρικῆς, ἀλλὰ δὲ καὶ ἡ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἀπὸ τῆς τῶν ζώων διαφορὰ· ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ καὶ τελευταίῳ, ὁποῖά τινα προσόντα φρονεῖ ἀναγκαῖα ἵνα ἀνιρηυθῆ ἢ

φύσις βαθύτερον ἢ ὅσον αὐτὸς αὐτὴν ἀνιρηύνηται καὶ ὁποῖά τινα αἴτια ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ γράψῃ.

ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Τῆς ὀρθοφροσύνης οἱ πάντες μετέχομεν, διότι τόσον νομίζομεν ὅτι αὐτῆς εὐμοιροῦμεν, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἷς οἷόν τ' ἴσται πρᾶγμα δυσχερέστατα εὐαρεστεῖ, συνήθως δὲν ποιοῦσι πλείονα ἢς κεκτηνται ὀρθοφροσύνην. Ἐφ' ὧν δὲν εἶναι πιθανόν ὅτι ἅπαντες ἀπατώμεθα, τούναντίον δ' ἐκ τούτου δηλοῦται ὅτι, ἡ μὲν δύναμις τοῦ κρίνειν ὀρθῶς καὶ διακρίνειν τῷ ψευδοῦς τὸ ἀληθές, τοῦθ' ὅπερ κυρίως καλεῖται ὀρθοφροσύνη ἢ λογικόν, ἴτη ἐκ φύσεως τοῖς πᾶσι ὑπάρχει· ἡ δὲ διχογνωμία προκύπτει, ὅχι διότι οἱ μὲν τῶν θεῶν λογικώτεροί ἐσμεν, ἀλλὰ μόνον διότι τὰς σκέψεις ἡμῶν ἰθύνομεν διὰ διαφόρων δρόμων, μὴ παρατηροῦντες τὰ αὐτὰ πρᾶγματα. Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνος ὁ καλὸς νοῦς· τὸ πρώτιστόν ἐστιν ἡ καλὴ αὐτοῦ ἐφαρμογή. Οἱ μεγαλοψυχώτατοι ἄνδρες δύνανται νὰ πράξωσι τὰ αἰσχίστα τῶν κακῶν, ἀλλὰ δὲ καὶ τὰς εὐγενεστάτας ἀρετάς, οἱ δὲ βραδυτάτα βαίνοντες δύνανται, ἀκολουθοῦντες αἰεὶ τῇ εὐθείᾳ, νὰ προχωρήσωσι πολλῶν πλείον τῶν τρεχόντων μὲν, ἀπεκκλινόντων δὲ αὐτῆς.

Τὸ γ' ἐπ' ἐμοί, οὐδέποτε διελογίσθην ὅτι ὁ ἐμὸς νοῦς ἔστιν ἐντελέστερος τοῦ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα συχνά

ἐπαθύμια τῶν ταπεινῶν τὴν διάνοιάν μου, ἢ τὸσον καθαρὰν καὶ εὐκρινῆ τὴν φαντασίαν μου, ἢ τὸσον εὐρείαν καὶ ἰσχυρὰν τὴν μνήμην μου, ὅσον ἢ ἄλλων τινῶν. Ἐκτινῶ δὲ μόνον τὰ τὸν νοῦν τελειοποιούντα προσόντα, διότι ὡς πρὸς τὸ λογικόν, ὅπερ καὶ μόνον καθίστησιν ἡμᾶς ἀνθρώπους καὶ διακρίνει ἀπὸ τῶν κτηνῶν, φρονῶ ὅτι ὀλόκληρον ἐνὶ ἐκάστῳ δίδεται καὶ ἐπομαι κατὰ τοῦτο τῆ κοινῆ τῶν φιλοσόφων γνώμῃ, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει οὔτε πλεον, οὔτε ἥττον — ἐκτός ἐν τοῖς τυχαίοις — ἐν τοῖς τύποις ἢ ταῖς φύσει τῶν ἀτόμων ἁπλῶς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους.

Ἄλλ' ὁμως δὲν διστάζω νὰ εἶπω ὅτι φρονῶ ὅτι ἐτυχεον καλῆς συγκυρίας, βαλίσας ἐκ νεότητός μου δρόμους τινὰς ἀγεγόντας με εἰς μελέτας καὶ ἀξιόμιστα, ἐξ ὧν κατέστησα μέθοδον, δι' ἧς ὑποτίθημι ὅτι δύναμαι βαθμηδὸν ν' αὐξήσω τὰς γνώσεις μου καὶ κατὰ μικρὸν νὰ ὑψώσω αὐτάς εἰς τὸν κολλοσῶνα, ὃν, ἡ μετριότης τοῦ ἐμοῦ πνεύματος καὶ ὁ βραχὺς μου βίος, θέλουσιν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς νὰ φθάσωσι. Διότι ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου ἐδρεψα ἤδη τοιοῦτους καρπούς, ὥστε, εἰ καὶ κρίνων ἐμαυτὸν, προσπαθῶ πάντοτε νὰ δυσπιστῶ μᾶλλον, ἢ νὰ ἐπαίρωμαι, καὶ παρατηρῶν διὰ φιλοσοφικοῦ βλέμματος τὰς διαφόρους πράξεις καὶ ἐπιχειρήσεις πάντων τῶν ἀνθρώπων, σχεδὸν ἀπάσας ὑπολαμβάνω ματαιὰς καὶ ἀνωφελεῖς, οἷον ἥττον ἀδιαλείπτως καὶ καθ' ὑπερβολὴν εὐκρεστοῦμαι ἐπὶ τῆ προόδῳ, ἣν νομίζω ὅτι ἤδη ἐποιεσάμην, ἀναζητῶν τὴν ἀλήθειαν, τοιαύτας δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος διατρέφω ἐλπίδας, ὥστε, ἂν, ἐν ταῖς ἀσχολίαις τῶν ἀνθρώπων, τῶν κυρίως ἀνθρώπων, ὑπάρχη τις σταθερῶς ἀγαθὴ καὶ σπουδαία, θαυρούτως πεποιθὴ ὅτι αὐτὴν δὴ ταύτην καγὼ ἐξελεξάμην.

Ἐν τοσοῦτῳ δυνατὸν ν' ἀπατώμικαι, ἴσως δὲ ἄλιγον τινὰ χαλκὸν καὶ ὕλον ἐλαμβάνω ὡς χρυσὸν καὶ κῶμακτα. Γινώσκω μὲν κατὰ πόσον ὑποκειμένα εἰς ἀπάτας ἐν παντί τῶ εἰς ἡμᾶς ἀφορῶντι, ἅμα δὲ καὶ κατὰ πόσον τὰς τῶν φίλων ἡμῶν κρίσεις θεῶν νὰ ὑποπευθώμεθα, ὅσάκις ἂν πρὸς χάριν ἡμῶν ἐκφῶνται. Ἄλλ' ὁμως μετὰ χαρᾶς ἐν τούτῳ τῶ λόγῳ θέλω ὑποδείξει ἣν ἀκολούθησα ὁδὸν

καὶ ὡς ἐν εἰκόνι θέλω παραστήσει τὸν ἐμὸν βίον, ἵνα πᾶς τις ἐκ τούτου κρίνη καὶ ἵνα αὐτὸς ἐγὼ, ἐκ τῆς κοινῆς φήμης πληροφορούμενος τὰς περὶ τοῦ λόγου τούτου γνώμας, ἀποκτήσω νέον τρόπον πρὸς ἐμὴν διδασκαλίαν, ὃν θέλω προσθῆ εἰς ἑκείνους, ὧν συνήθως χρῆσιν ποιούμαι.

Ὡστε ἐνταῦθα δὲν προτίθεμαι νὰ διδάξω τίνα μέθοδον πᾶς τις ὀφείλει ἀκολουθεῖν πρὸς καθοδηγίαν τοῦ ἑαυτοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ νὰ δείξω μόνον τίνι τρόπῳ προσεπάθητα νὰ ὀδηγησῶ τὸ ἐμὸν. Οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ δίδωσι διδασκαλίαν, θεῶν νὰ γινώσκωσιν ἑαυτοὺς, δεξιωτέρους ἐκείνων, οἳ δίδουσιν αὐτάς· ἂν δὲ κατὰ τι ὑπολείπωνται, εἰσὶν ἀξιόμηπτοι. Ἄλλ' ἐγὼ, παρουσιάζων τὸ συγγραμμάτιον τοῦτο ὡς ἱστορίαν, ἢ μᾶλλον ὡς μῦθον, ἐν ᾧ, μεταξύ τινῶν ἐξιομητήτων παραδειγματῶν, ἴσως εὐφθῶσι καὶ πλείστα ἄλλα πράγματα ἀποβλητέα, εὐελπιστῶ ὅτι θέλει εἶναι τις μὲν ὠφέλιμον, βλαβερὸν δὲ οὐδὲν καὶ ὅτι ἔπαντας θέλουσι μοὶ εὐχαριστήσαι ἐπὶ τῆ εὐλικρινείᾳ μου.

Παιδιόθεν ἐτρέφην διὰ τῶν γραμμάτων· ἐπειδὴ δὲ με ἐπειθον ὅτι δι' αὐτῶν καὶ μόνον δύναμεθα ν' ἀποκτήσωμεν σερεῖς καὶ βεβαίας γνώσεις πάντοτε, ὅτι ἐν τῷ βίῳ χρήσιμον, καθ' ὑπερβολὴν ἐπόθουν νὰ μάθω τὰ γράμματα. Ἄλλ' ἅμα τερματίσας ἐκείνην τῶν μαθημάτων τὴν σειράν, μεθ' ἣν συνήθως κατατάσσονται εἰς τοὺς παπαιδευμένους, ἠλλαξα καθ' ὅλα γνώμην, διότι περισσῶς εἰς τοιαύτην ἀμχανίαν πλενῶν καὶ ἀμριτολιῶν, ὥστε ἐφαίνετό μοι ὅτι, προσπαθῶν νὰ ἐκδιδαχθῶ, οὐδὲν ἄλλο ὄφελος ἔσχον ἢ ὅτι ἐτι μᾶλλον τὴν ἀγνοίαν μου ἀνεκάλυφα. Καὶ ὁμως ἐφοίτων εἰς ἐν τῶν διασημοτέρων τῆς Εὐρώπης Σχολείων, ἐν ᾧ ἐφρονουν ὅτι ὑπῆρχον σοφοὶ ἄδρες, εἰ δὴ τοιοῦτο, ὑπῆρχόν που τῆς γῆς. Ἐν τῇ Σχολῇ ἐκείνῃ εἶχον μάθει πᾶν ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι ἐμάθοντο, καλίστα δὲ, μὴ ἀκούμενοι, εἰς τὰς διδασκαλίαις ἡμῶν ἐπιστήμας, εἶχον διελεθαι πάντα τὰ βιβλία, τὰ πραγματευόμενα περὶ ἐκείνων τῶν ἐπιστημῶν, εἴτινες νομίζονται περιεργότατα· καὶ σπανιωτάτα ὧν ἠδυνήθην νὰ γνωρίσω. Τούτων οὕτως ἔχοντων, ἐγίνω-

σκον καὶ τὰς περὶ ἐμοῦ τῶν ἄλλων κρίσεις· δὲν ἐβλεπον δὲ ὅτι ἐνομιζόμεν κατώτερος τῶν συμμαθητῶν μου, εἰ καὶ ἤδη τινὲς τούτων προωρίζοντο διάδοχοι τῶν ἡμετέρων διδασκάλων. Τέλος ὁ κίων ἡμῶν ἐφαίνετό μοι τοσοῦτον ἀκμαῖος καὶ τοσοῦτον γόνιμος εἰς ἀγευθὺς νόας, ὅσον οὐδεὶς τῶν προηγηθέντων. Τοῦτο παρῆξέ μοι τὴν ἐλευθερίαν νὰ κρίνω δι' ἐμοῦ πάντα τοὺς λοιπούς καὶ νὰ φρονῶ ὅτι οὐδεμία διδασκαλία ὑπῆρχε τοιαύτη ὁποῖαν πρότερον ἠλπιζον ἀκούων τῶν ἄλλων τὰς γνώμας.

Ἐν τοσοῦτῳ οὐδόλωσ ἔπαυον ἐκτιμῶν τὰ μαθήματα, περὶ ἃ ἐν τοῖς σχολείοις ἐνδρατρίβουσι. Ἐγίνωσκον ὅτι αἱ αὐτόθι ἐκμνησθέντα γλῶσσαι χρήσιμοι εἰσι πρὸς κατάληψιν τῶν παλαιῶν βιβλίων· ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν μύθων ἐξεγείρει τὸ πνεῦμα· ὅτι αἱ ἀξιοσημειώμεναι πράξεις τῆς ἱστορίας ἀνιψοῦσιν αὐτὸ καὶ, κατὰ μέτρον ἀναγινωσκόμεναι, βελτιοῦσιν εἰς τὴν τῆς κρίσεως διακρίνωσιν ὅτι ἡ πάντων τῶν καλῶν βιβλίων ἀνάγνωσις ἐστὶν ἀναστρωφὴ μετὰ τῶν εὐγενεστάτων ἀνδρῶν τοῦ παρελθόντος, τῶν συγγραψάντων αὐτά, καὶ μάλιστα ἀναστρωφὴ μεμελετημένη, καθ' ἣν οὗτοι ἀποκαλύπτουσιν ἡμῖν μόνους τοὺς ἀρίστους αὐτῶν διαλογισμούς· ὅτι ἡ εὐγλωττία κέκτηται ἀπαραμίλλους δυνάμεις καὶ καλλονάς· ὅτι ἡ ποίησις ἔχει θελξινυστάτας χάριτας καὶ τέρψεις· ὅτι τὰ μαθηματικὰ ἔχουσι λεπτοτάτας ἐπινοήσεις, πλείστον δυναμείας καὶ τοῖς περιέργοις εὐκρεστοῖν καὶ πάσας τὰς τέχνας διευκολύνειν καὶ τοὺς μόχθους τῶν ἀνθρώπων ἐλαττοῦν· ὅτι τὰ περὶ τῶν ἡθῶν πραγματευόμενα βιβλία περιέχουσι πλείστας διδασκαλίας καὶ πλείστας πρὸς τὴν ἀρετὴν ὠφελιμοτάτας προτροπὰς· ὅτι ἡ θαυλογίαν διδάσκει τὸ κερδαίνειν τὸν οὐρανόν· ὅτι ἡ φιλοσοφία παρέχει τὸν τρόπον τοῦ πιθανολογεῖν περὶ πάντων καὶ θαυμάζεσθαι παρὰ τῶν ἡμιστοσῶν· ὅτι ἡ νομομῆθεια, ἡ ἰατρικὴ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπιστήμαι προσπορίζουσι τιμῆς καὶ πλοῦτη τοῖς καλλιεργούσιν αὐτάς καὶ τέλος ὅτι καλόν ἐστὶ τὸ ἐξετάζειν πάσας ταύτας, ἐτι δὲ καὶ τὰς δεξιωτικωμενστάτας καὶ ψευδεστάτας, ἵνα γινώσκωμεν τὴν ἀληθῆ αὐτῶν

ἀξίαν καὶ προσέχωμεν μὴ ἐξαπατηθῶμεν.

Ἄλλ' ἐνομιζον ὅτι ἱκανὸν χρόνον εἶχον ἀφιερῶσαι εἰς τὰς γλώσσας, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν βιβλίων, καὶ εἰς τὰς ἱστορίας αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς μύθους αὐτῶν. Διότι σχεδὸν ταῦτόν τοῦ περιηγεσθαι ἐστὶ τὸ ἀναστρέφεισθαι μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν προηγουμένων αἰώνων. Χρήσιμος ἐστὶν ἡ γνώσις τῶν ἡθῶν τῶν διαφόρων λαῶν, ἵνα περὶ τῶν ἡμετέρων ὑγιεινέστερας κρίνωμεν καὶ ἵνα μὴ ὑπολαμβάνωμεν ὅτι πᾶν τὸ ἀντικείμενον τοῖς καθ' ἡμᾶς ἔθιμοις, γελοῖόν ἐστὶ καὶ παράλογον, ὡς συνήθως φρονοῦσιν οἱ οὐδὲν οὐδέποτε ἰδόντες. Ἄλλ' ὁμως, ὅταν πολὺ χρονοτριβώμεν περιηρούμενοι, καθιστάμεθα τέλος ἀλλοτριῶν τῆς ἡμετέρας πατρίδος· ὅταν δὲ πολυπραγμωνώμεν περὶ τῶν κατὰ τοὺς οἰχομένους αἰῶνας γενομένων, μένομεν συνήθως ἀμαθέστατοι τῶν κατὰ τὸν παρόντα συμβαινόντων. Ἐκτός δὲ ὅτι ὡς ἐκ τῶν μύθων φανταζόμεθα πλείστα ἀδύνατα ὡς δυνατὰ καὶ ὅτι καὶ αὐτὰ αἱ πιστόταται ἱστορίαι, εἰ καὶ μὴ μεταβάλλουσι μηδὲ ἐπαυξάνουσι τὴν τῶν πραγμάτων ἀξίαν, ἵνα μᾶλλον ἀξιοανάγνωστα αὐτὰ καταστήσωσι, τοῦλάχιστον παραλείπουσι τὰς εὐτελειστάτας καὶ ἀκλειεστάτας περιπτώσεις, διατὶ τὰ λοιπὰ δὲν φαίνονται ὅποιά τινα εἴτι καὶ διατὶ, οἱ τὰ ἤθη αὐτῶν φημιζόντες καθ' ἃ ἐκ τῆς ἱστορίας πορίζονται παραδείγματα, κινδυνεύουσι νὰ περιπέσωσιν εἰς τὰς ὑπερβολὰς τῶν μυθιστορικῶν ἡμῶν ἱποψῶν καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἔργα ὑπέρτερα τῶν δυναμῶν αὐτῶν;

Σφόδρα τὴν εὐγλωττίαν ἐξετίμων καὶ ἡγάπων τὴν ποίησιν· ἀλλ' ἐφρόνουσι ὅτι καὶ ἡ μὲν καὶ ἡ δὲ ἥσαν μᾶλλον τοῦ πνεύματος δῶρα, ἢ καρποὶ τῆς μελέτης. Οἱ δ' ἔχοντες ἰσχυρότατον τὸ λογικόν καὶ κάλλιστα χωνύοντες τοὺς ἑαυτῶν λογισμούς, σερεῖς καὶ εὐλήπτους αὐτοὺς καθιστάντες, δύνανται βεβήως νὰ πειθῶσι τοὺς ἄλλους περὶ ὧν προβαλλοῦσι καὶ εἰ ἐτι λαλοῦσι τὴν κάτω βρετανικὴν, μηδέποτε τὴν ῥητορικὴν διδασκάντες οἱ δὲ τὰ χριεστάτα ἐπινοήσαντες καὶ δυνάμενοι νὰ ἐκπράξωσιν αὐτὰ ἠδυσπῶς καὶ κατὰ κόσμον, ἀριστοὶ ποιηταὶ τυγχάνουσι ὄν-

τες καί εἰ ἐτι ἀγνοοῦσι τὴν ποιητικὴν τέχνην.

Πρώτιστα δὲ καὶ μάλιστα ἤρσκόν μοι τὰ μαθηματικά, διὰ τὴν βεβαιότητα καὶ τὸ ἀριδίηλον τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν· ἀλλ' ὅμως εἰσέτι δὲν ἐβλεπον τὴν ἀληθῆ αὐτῶν χρῆσιν, καὶ, ἀνελογιζόμενος ὅτι ἐχρησίμευον μόναις ταῖς μηχανικαῖς τέχναις, ἐξιστάμην διότι οὐδὲν ὑψηλὸν ἦν ὠκοδομημένον ἐπὶ βάσεων τοσοῦτο στερεῶν καὶ ἀμετακινήτων. Ἐξ ἄλλου τὰ τῶν παλαιῶν ἐθνικῶν βιβλία, τὰ περὶ ἠθῶν πραγματευόμενα, παρέσθλον πρὸς μεγαλοπρεπέστατα καὶ πολυτελέστατα μέγαρα, ἐκτισμένα ἐπὶ ἄμμου καὶ πηλοῦ· τὰ βιβλία ἐκεῖνα ἐξαιροῦσι λίαν τὰς ἀρετὰς καὶ καθιστᾶσι αὐτὰς ἀγαπητοτέρας πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλὰ δὲν διδάσκουσιν ἀρκούντως πῶς αὐταὶ διαγιγνώσκονται, πολλάκις δ' ἐκεῖνο, ὅπερ ὀνομάζουσι δι' ὀνόματος τόσον ὠραίου, ἐστὶν ἀναίσθησι ἀπλῆ, ἢ ἀλαζονεία, ἢ ἀψελπισμὸς, ἢ ἀνοσιούργημα.

Ἐσεβόμην δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν θεολογίαν καὶ εἰπερτις καὶ ἄλλος ἠξίου νὰ κερδήσω τὸν οὐρανόν· μαθὼν ὅμως ὡς βεβαιότατον ὅτι ἡ εἰς αὐτὸν ἀγούσα, τοῖς τε ἀμαθεστάτοις καὶ σοφωτάτοις ἐξ Ἰσοῦ ἐστὶν ἠνεωγμένη καὶ ὅτι αἱ πρὸς αὐτὸν ὀδηγοῦσαι ἀποκεκαλυμμέναι ἀλήθειαι ὑπερβαίνουσι τὴν ἡμετέραν κατάληψιν, δὲν ἀπετόλμησα νὰ καθυποβάλω αὐτὰς τῇ τῶν ἐμῶν κρίσεων ἀσθενείᾳ καὶ ἀνελογίᾳ σθην ὅτι, ἵνα κατορθώσω τὴν ἀνερεύνησιν αὐτῶν, ἀνάγκην εἶχον ἐκτάκτου οὐρανιας ἀντιλήψεως, ὑπεράνθρωπός τις σύναμα γινόμενος.

Περὶ δὲ τῆς φιλοσοφίας οὐδὲν λέγω, εἰμὴ ὅτι, κατανοῶν ὅτι εἶχε καλλιεργηθῆ ὑπὸ τῶν ἀπὸ πολλῶν ἡδὴ αἰῶνων ἀμασάντων ἐξόχων ἀνδρῶν καὶ ὅτι οὐχ ἦττον εἰσέτι οὐδὲν ἐν αὐτῇ τὸ μὴ διαφιλονεικούμενον, ἐπομένως δὲ τὸ μὴ ἐμφύδιον, δὲν ἤμην τόσον ἀπερίσκεπτος ὡς τε νὰ ἐλπίζω ὅτι βέλτιον τῶν ἄλλων ἦθελον ἐν αὐτῇ ἐπιτύχει καὶ ὅτι, παρατηρῶν ὅτι δύναται νὰ ὑπάρχωσι πολλαὶ διαφοροὶ γνώμαι περὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ὑποστηρίζόμεναι ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν, χωρὶς ποτε νὰ ὑπάρχωσι πλείονες τῆς μιᾶς ἀληθείας, ὑπελάμβανον σχεδὸν ὡς ψευδὲς πᾶν τὸ πιθανόν.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, ἐρεῖ-
δομέας ἐπὶ ἀρχῶν τῆς φιλοσοφίας, ἔκρινον ὅτι ἐπὶ τοιούτων βάσεων ἤκιστα στερεῶν δὲν δύναται νὰ ὑπάρχη τι σταθερῶς ἐπιφοδομη-
μένον· οὔτε δὲ ἡ τιμὴ, οὔτε τὸ ὄφελος, ὃ προσ-
πορίζουσιν ἤρκεσαν· νὰ μὲ πείσωσι νὰ σπου-
δάσω αὐτὰς· διότι, χάριτι θεῶν, δὲν εἶχον ἀ-
νάγκην νὰ μετέλθω τὴν ἐπιστήμην πρὸς ἀ-
νακούρισιν τῆς καταστάσεώς μου· καίτοι δὲ
δὲν ἐδίδκνον κυνικὴν περιφρόνησιν τῆς δόξης, οὐχ ἦττον ἤκιστα ἐμερίμων περὶ ἐκείνης, ἦν μόνον δι' ἀπάτης καὶ ἀνείχως ἠλιζόν ὅτι ἡδυνάμην νὰ περιποιήσω ἑμαυτῷ. Τέλος, ὡς πρὸς τὰς κακὰς διδασκαλίας, ἐφρονουν ἡδὴ ὅτι ἱκανῶς ἐγίνωσκον τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ὡς τε πλεόν δὲν ἠπατώμην, οὔτε ὑπὸ τῶν ὑποσχέ-
σεων ἀλχημιστοῦ, οὔτε ὑπὸ τῶν προφητῶν ἀστρολόγου, οὔτε ὑπὸ τῶν γοητῶν μάγου, οὔτε ὑπὸ τῶν μαγικῶν καὶ τῆς κομπολο-
γίας πάντων τῶν λεγόντων ὅτι γινώσκουσι πλείονα ὢν ἀληθῶς γινώσκουσι.

Διὰ ταῦτα, εὐθύς ὅτε ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας ἔ-
παυσα πλεόν ὑποκείμενος τοῖς ἐμοῖς διδα-
σκάλοις, παντελῶς ἐγκατέλειψα τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων· ἀποφασίσας δὲ νὰ μὴ ζητῶ πλεόν ἄλλην ἐπιστήμην, ἢ τὴν δυναμένην νὰ εὐρεθῆ ἐν ἑμαυτῷ, ἢ μᾶλλον ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ σώμματος εἰδίῳ, διᾶλλον τὴν λοιπὴν νεύτητά μου περιηγούμενος, αὐτὰς καὶ στρα-
τιὰς ἐπισκεπτόμενος, ἀνδρας διαφόρων δια-
θέσεων καὶ ἐπαγγελμάτων ἀναπρεφόμενος, διαφόρους γνώσεις συνάγων, ἑμαυτὸν δοκιμά-
ζων ἐν τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων καὶ παντα-
χοῦ οὕτω σκεπτόμενος περὶ τῶν ἐμφανιζομέ-
νων μοι, ὡς τε νὰ δύωμαι νὰ πορισθῶ ἐξ αὐ-
τῶν τινα ὠφέλειαν. Διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐκ τῶν σκέψεων ἅς ἕκαστος ποιεῖται περὶ τῶν ἐν-
διαφερόντων αὐτῷ καὶ ὧν ἡ ἔκβασις, εἰ κα-
κῶς ἔκρινε, μετ' οὐ πολὺ θέλει τιμωρῆσαι αὐ-
τὸν, πολλῶν πλείονα ἀλήθειαν ἤθελον πορισθῆ, ἢ ἐξ ἐκείνων τῶν σκέψεων ἅς, ἐν τῷ ἑαυτοῦ σπουδαστηρίῳ, σοφὸς ἀνὴρ ποιεῖται περὶ μα-
ταίων θεωριῶν, ὧν τ' ἀποτέλεσμα ἐστὶν ἴ-
σως ὅτι, ὁ ποιούμενος αὐτὰς ἀνὴρ, τόσῳ πλείο-
να κενόσπουδιαν ἐξ αὐτῶν θέλει πορισθῆ, ὅ-
σον ἀπομακρύνονται τοῦ κοινοῦ νοῦ, διότι ἐξ

ἔπαντος θέλει καταβάλλει ἀνάλογον νοημοτύ-
νην καὶ τέχνην ἵνα πιθανὰς αὐτὰς καταστή-
σῃ. Διὸ ἀείπατε ὑπερεπόθου νὰ μαθῶ νὰ δικ-
κρίνω τοῦ ψευδοῦς τὸ ἀληθεῖς, ἵνα φωτισθῶ-
μαι ἐν ταῖς ἐμαυτοῦ πράξεσι καὶ ἀσφαλῶς
βαίω ἐν τούτῳ τῷ βίῳ.

Ἄλλ' ὁμολογητέον ὅτι, παρατηρῶν τῶν ἄλ-
λων ἀνθρώπων τὰ ἥθη, οὐδὲν εὐρισκον ἐν αὐ-
τοῖς πρὸς βεβαιώσιν μου, ἀλλ' ἀνεκάλυπτον
σχεδὸν τοσαύτην διαφορὰν, ὅσην πρότερον ἐ-
ταῖς γνώμαις τῶν φιλοσόφων. Ὡς τε τὸ μέ-
γιστον ὄφελος, δὲξ αὐτῶν ἐπορίζομαι, ἦν τὸδε·
ὅτι δηλ. βλέπων πλείστα πράγματα, παρ'
ἡμῶν μὲν νοιζόμενα γελοιοθέστατα καὶ ἀ-
τοπώτατα, κοινῇ δὲ δευτὰ γινόμενα καὶ ἐπι-
δοκιμαζόμενα ὑπ' ἄλλων μεγάλων λαῶν, ἐ-
μάνθανον νὰ μὴ πιστεύω σταθερῶς εἰς οὐδέν
μὴ καταπεισάν με διὰ τοῦ παραδείγματος
καὶ τῆς συνθείας· οὕτω κατὰ μικρὸν πολλῶν
πλανῶν ἀπηλλασσόμην, δυναμένων νὰ ἐπι-
σκοτιῶσι τὸ φυσικὸν ἡμῶν φῶς καὶ νὰ καθ-
ιστᾶσιν ἡμᾶς ἐπιθεστέρους πρὸς τὸν ὀρθόν
λόγον. Ἄλλ' ὅμως κατατρίψας ἔτη τινὰ οὐ-
τωσί σπουδάζων ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ παντός καὶ
προσπαθῶν ν' ἀποκτήσω τινὰ πειραν, ἀπεφά-
σισά ποτε νὰ σπουδάσω καὶ ἑμαυτὸν καὶ νὰ
μετέλθω πάσας τοῦ νοῦ μου τὰς δυνάμεις πρὸς
ἐκλογὴν τῆς ἦν ἔδει ν' ἀκολουθήσω ὁδοῦ.
Τούτο δὲ, μοὶ φαίνεται, ἀπέβη μοι πολλῶν
κάλιον, ἢ ἡ ἀπὸ τῆς πατρίδος μου καὶ τῶν
βιβλίων μου ἀπομάκρυνσις. (ἔπειτα.)

Ἡ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΦΙΛΕΡΓΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Ἀσμένως συμπληροῦμεν ὅσα ἐν τῷ Α'.
τεύχει ἀνεφέρωμεν περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινου-
πόλει Φιλέργου Ἐταιρίας διὰ τοῦ ἐξῆς ἀθροῦ
τοῦ «Νεολόγου», καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ τότε
γενικοῦ αὐτῆς γραμματέως, ἐξ ὧν κατάδηλον
γίνεται πόσον ἕκαστος χρεωστὴ νὰ ἐρχῆται
εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων, καὶ ποῖοι ἦσαν
οἱ ἀξιοτίμοι Κύριοι οἱ τὸ πρῶτον ἐργασθέντες
ὑπὲρ τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρίας, ἵνα μὴ τὰ ταιαῦ-
τα ἐξίτηλα γένωνται.

«Οἱ πρόγονοι ἡμῶν πρῶτοι ἀπεφάναντο τὸ
μέγα καὶ ἀληθέστατον ἀξίωμα· Ἀργία μὴ-
τηρ κακίας· Ἡ πείρα, ὁ χρόνος, ἡ ἱστο-
ρία κατέδειξαν ὅτι τὸ καταστρεπτικώτατον
διὰ τὰ ἄτομα, διὰ τὰς κοινωνίας, διὰ τὰ ἔ-
θνη εἶναι ἡ ἀργία. Ὁ μέγας τῶν Ἀθηναίων
νομοθέτης Σόλων ἔκρινεν εὐλογον νὰ νομο-
θετήσῃ ὅτι οἱ παῖδες, οὗς οἱ πατέρες αὐτῶν
δὲν ἐφρόντισαν νὰ διδάξωσι τέχνην τινὰ, εἶ-
ναι ἀπὸλλαγμένοι τοῦ νὰ γη-οκομηθῶσιν
αὐτούς.

» Ἀπέχοντες τοῦ νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ τοῦ
ἀντικειμένου τούτου, λέγομεν ἀπλῶς ὅτι οὐ-
δὲν λυσιτελέστερον ὑπάρχει διὰ τὴν κοινω-
νίαν, ἢ ἡ προσπάθειαι τοῦ νὰ καταστραφῶσιν
ὅσον ἐνεστὶν αἱ πηγαὶ τῆς ἀργίας, καὶ μία ἐκ
τῶν πηγῶν τούτων, καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἴσως,
εἶναι ἡ ἐλλείψις μέσων διὰ τὴν ἐργασίαν.
Πολλάκις ἀπνηντήσθημεν καθ' ὁδὸν νέοις σφι-
γῶντας, δυναμένους νὰ ἐργασθῶσιν ἐπωφελῶς
καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν· καὶ ἐν
τούτοις, οἱ νεοὶ οὗτοι, πρὸς αἴσχος τῆς κοι-
νωνίας, ἔτεινον τὴν χεῖρα ὅπως ἐπαίτησιν
τὸν ἄρτον· ὁ πλοῦτος διαβδίνων καὶ βλέπων
αὐτοὺς μίαν μόνην λέξιν προσφέρει, λέξιν δι-
καίαν μὲν κατ' ἐπιφάνειαν, σκληρὰν ὅμως κα-
τὰ βάθος, Ἐργάσθητι καὶ τὰ θύματα τοῦ
ἐργάσθητι λιμοκτονοῦσι, κλονιζόμενα πί-
πτουσιν ὑπὸ βουλμίας εἰς τὸ ἔδαφος, ἐπι-
σπῶντα τὸν γέλωτα τῶν διαβαινόντων, ὑπο-
λαμβάνοντων αὐτοὺς ὡς μεθύουσιν.

» Ἀπαντες ἐκτοξεύομεν ὡς βέλος κατὰ τοῦ
δυστυχοῦς ἐπαίτου τὴν σκληρὰν λέξιν ἐργά-
σθητι· ἀλλὰ τί ἐπράξαμεν ὅπως διευκολύ-
νωμεν αὐτῷ τὰ μέσα τῆς ἐργασίας; Δι-θέσα-
μεν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου μίαν βράνιδα τοῦ
ὠκεανοῦ τοῦ πλοῦτου ἡμῶν; Ἐστέρθημεν πο-
τε νὰ παράσχωμεν αὐτῷ ἐργασίαν; Οὐδὲν
τούτων· ἡ ἀδυσώπητος ὅμως λέξις ἐργά-
σθητι ἀντηγεί αἰωνίως εἰς τὰ ὦτα τοῦ δυ-
στυχοῦς, ὡς ἡ λέξις βᾶθ' εἰς τὰ τοῦ Πε-
ριπλανωμένου Ἰουδαίου.

» Χάρις τῇ εὐγενεῖ πρωτοβουλίᾳ Κυρίων τι-
νῶν ἐσυστήθη πρὸ ἐνός ἔτους μόλις ἡ Φιλέρ-
γος Ἐταιρία, ἧς ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἱερότης
αὐτοῦ ἀρκούντως ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαί-

νονται. Ρίπτων τις ἐν βλέμμα εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἴσως θὰ μειδιάσῃ περιφρονητικῶς πρὸς τὴν σμικρότητα αὐτῶν καὶ ἀπαισιδοξῶν θὰ προφητεύσῃ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος οὐδεμίαν ἔχει ἰδέαν τοῦ τί δύναται νὰ προξῇ ὁ εἰς ἐν πολλῶν ἀνθρώπων συνασπισμὸς, οὐδ' ἐπέκεινται ὅτι τὸ σμικρὸν τοῦ τοῦ εἶναι σμικρὸν, διότι αὐτὸς καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτῷ, οἱ οὕτω σκεπτόμενοι, δὲν ἐφρόντισαν νὰ συνεισενέγκωσιν εἰς τὴν ἐπέκτασιν καὶ αὐξήσιν αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι πολλοὶ, οἵτινες, δὲν γνωρίζομεν κατὰ ποίαν τοῦ νοῦς ἰδιοτροπίαν, δὲν θέλουσι νὰ συνεισενέγκωσιν εἰς ἀγαθὸν τι καὶ κοινωφελές ἔργον, πρὶν ἢ, ὡς λέγουσιν, ἰδῶσι τὰς προσόδους αὐτοῦ ἄλλ' ἂν, ἐρωτῶμεν, ἅπαντες ἐσκέπτοντο οὕτως, ἥτοι ποτὲ δυνατόν οὐχὶ νὰ προσδέσῃ, ἀλλὰ νὰ συστηθῇ καὶ τὸ ἐλάχιστον κοινωφελές ἔργον; Ἀποκρινάσθησαν οἱ οὕτω σκεπτόμενοι.

Ἡ ἀνεγνωμενὴ ἐσχάτως τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρίας καὶ μάστιγ ἐζητήσαμεν ἐν αὐτῷ τὰ ὀνόματα πολλῶν πλουσίων, ὁμογενῶν τε καὶ ἀλλογενῶν, γνωστῶν διὰ τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτῶν αἰσθήματα. Γὰρ τρία πέταρα τῶν μελῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν μετρίαν τάξιν, σπανίως δ' ἀπαντᾶται τὸ ὄνομα ἀνθρώπων τῆς πρώτης τάξεως. Ἐσκέφθημεν ποῖα ἄρα γὰρ ἡ αἰτία τούτου, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην εὑρομεν ἢ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθειάν. Καὶ ὅμως, εἴμεθα βέβαιοι, οἱ Κύριοι οὗτοι δὲν παύουσιν ἐπαναλαμβάνοντες τὴν λέξιν ἐργασίῃ, ἐν ᾗ οὐδεμίαν παρέχουσιν ἀρωγὴν εἰς τὴν ἐταιρίαν ἐκείνην, ἣτις προσπαθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν σκληρὰν αὐτῆν λέξιν τῶν.

Ἡ μίαν τελευταίαν λέξιν. Ἡ Φιλεργὸς Ἐταιρία εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς μεγάλης συνειδήσεως τοῦ πλοῦτος καὶ ὅπου τὸ στόμα τῶν πλουσίων ἀνακράζῃ τὴν λέξιν ἐργασίῃ, ἡ μεγάλη αὕτη συνειδήσις ἢ ἀνακράζῃ εἰς αὐτοὺς Διευκόλυνον τὴν ἐργασίαν. Πιστεύομεν ὅτι ἡ συνειδήσις αὕτη θὰ πείσῃ πολλοὺς ὅπως ἐκπληρώσωσι τὸ μέγα τοῦτο καθῆκον, ὅπερ ἐπιβάλλει αὐτοῖς ὁ θεὸς καὶ ἡ κοινωγία. (Νεολόγος).

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει «ΦΙΛΕΡΓΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ» ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς (1η Ἀπριλίου 1866) μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1867 ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ γενικοῦ αὐτῆς γραμματέως Κ. Κωνσταντίνου Ἀνθοπούλου.

Κύριοι,

Ἔτος συμπληροῦται σήμερον ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Φιλεργῶν Ἐταιρίας, τὰ δὲ ἀξιοτίμα μέλη τὰ ἀκολουθήσαντα τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους αὐτῆς συνεδριάσεις γινώσκουσιν ἤδη, ἐκ τῶν μηνιαίων τοῦ Προεδρείου ἐκθέσεων, τὴν ὁδὸν ἣν αὐτὴ μέχρι τούδε διήνυσται.

Μολοντί ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Προεδρείου χρονολογεῖται κυρίως, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐφεξῆς, ἀπὸ πέντε μόνον μηνῶν, ἥτοι ἀπὸ τῆς καταρτίσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς διευθύνσεως, οὐχ' ἥττον θεωρῶ ἀναγκαῖον ν' ἀνακεραλαιώσω, ἱστορικῶς πως, ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει, τὰ τῆς ἐποχῆς ταύτης προηγηθέντα, καθότι ἡ τῶν γεγονότων τούτων μετὰ τῶν ἐφεξῆς ἀλληλουχία, ἀποτελοῦσα τὸ πρῶτον τῆς «Φιλεργῶν Ἐταιρίας» ἔτος, θέλει διαφωτίσει τὰ ἀξιοτίμα μέλη, ὅπως ἐκτιμήσωσι προσηκόντως τὴν θέσιν, εἰς ἣν αὕτη εὐρίσκειται σήμερον.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μαρτίου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, κύριοι τινές, φίλοι τοῦ δημοσίου καλοῦ, σχύντες τὴν ἀξιεπαῖνον πρωτοβουλίαν τοῦ συστήσαι Ἐταιρίαν τινὰ, προωρισμένην ἵνα συντελέσῃ πρὸς ἀνακούρισιν τῆς δεινοπαθοῦσης τῶν ἐργασιῶν τάξεως τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωγίας, ἠνέψαν κατάλογον μελῶν, θέντες οὕτω τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ἤδη ὑφισταμένου καὶ αἰσίον τὸ μέλλον προσιωκίζομένου ἀγαθοεργῶ τούτου ἰδρύματος.

Κατὰ δὲ τὴν πρώτην ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τεσσαράκοντα ἐκ τῶν μελῶν συνήλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Societá Operaia Ita-

lianna εἰς πρώτην προκαταρκτικὴν συνεδρίαν, καθ' ἣν παρακληθεὶς ὁ Κ. Γ. Σοφοκλῆς ἐδέχθη τὴν προεδρείαν, ὁ δὲ Κ. Γ. Βρετὸς ἐξελέγη προσωρινὸς Γραμματεὺς καὶ Γεμίαις τῆς Ἐταιρίας. Μετὰ σύντομον δὲ λογιδριον τοῦ Κ. Γ. Σοφοκλέους, περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἐταιρίας πραγματευόμενον, ὠμίλησαν ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας πηγαζόντων ἀφελημάτων οἱ Κ. Κ. Γ. Κ. Μωυσιάδης καὶ Ἀλ. Ἰσμουρίδης. Εἶτα γενομένης συσκέψεως περὶ καταλλήλου προσωνομίας τῆς Ἐταιρίας ἐνεκρίθη ἵνα ἐπικληθῇ αὕτη «Φιλεργὸς Ἐταιρία», ἡ Ὁμόνοια Συγχρόνως δ' ἐξελέγη πενταμελὴς ἐπιτροπὴ, συγχευμένη ἐκ τῶν Κ. Κ. Κ. Γ. Σοφοκλέους Γ. Μωυσιάδου, Ἀλ. Ἰσμουρίδου Ν. Ἀγοριάδου, καὶ Γ. Βρετοῦ, ὅπως συντάξασα Κανονισμὸν καθυποβάλλῃ αὐτὸν τῇ Ἐταιρίᾳ μέχρι τῆς 24 ἀπριλίου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, κατιδοῦσα ἀκολουθίως τὸ ἀνεπαρκές τῆς προθεσμίας ταύτης πρὸς κατάρτισιν τοῦ ὅπερ ἀνελάβῃ ἔργου, συνεκάλεσε τῇ 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τὰ μέλη τῆς Ἐταιρίας εἰς συνεδρίαν, καθ' ἣν ἡ Ἐταιρία ἐχορήγησεν αὐτῇ προθεσμίαν ἑνὸς μηνός. Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐν τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Κ. Ν. Ἀγοριάδης, δούς τὴν παρρησίαν αὐτοῦ, ἀντικατέστη διὰ τοῦ Κ. Χ. Καλιτσάκη, ἀφῆρη δὲ ἀπὸ τῆς προσωνομίας τῆς Ἐταιρίας ἡ λέξις Ὁμόνοια, τῇ αἰτήσῃ τοῦ Κ. Γ. Βρετοῦ.

Συνταχθεὶς δὲ κατόπιν ὁ Κανονισμὸς καθυπεβλήθη ἐν σχεδίῳ τῇ Ἐταιρίᾳ καὶ συζητήθη ἐπὶ τρεῖς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις, ὧν ἡ τελευταία ἐγένετο τῇ 29 μαίου, καὶ καθ' ἣς τροποποιηθεὶς κατὰ τινα ἄρθρα ἐνεκρίθη καὶ ἐπεκυρώθη οἷος ὑπάρχει σήμερον.

Τὴν 19 ἰουνίου, τὰ μέλη τῆς Ἐταιρίας συνήλθον εἰς 6ην προκαταρκτικὴν συνεδρίαν πρὸς ἐκλογὴν τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου, ἐξελέγησαν δὲ δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας Πρόεδρος μὲν ὁ Κ. Σ. Μαυρογεννης, ἀντιπρόεδρος δὲ οἱ Κ. Κ. Η. Βασιλάδης καὶ Μ. Βουλανάκης· Γενικὸς Γραμματεὺς, ὁ Κ. Κ. Ἀνθοπούλος· Εἰδικὸς Γραμματεὺς ὁ Κ. Δ. Βαφει-

ρίου· ἐπὶ τῶν αἰτήσεων ὁ Κ. Α. Ε. Εὐσταθιάδης· ἐπὶ τῶν δόσοληψιῶν, ὁ Κ. Θ. Κυριακίδης καὶ Λογιστὴς ὁ Κ. Στεφ. Σκυλίτσας· τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ταμίου καὶ τῶν ὀκτώ Συμβούλων ἀναβληθείσης εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν.

Ἐνταῦθα, Κύριοι, ἕνεκα λόγων ὅπως ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ Προεδρείου, παρεστέρησε χάσμα τι χρονικὸν οὐχὶ βραχὺ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ πρώτη τακτικὴ συνεδρίασις, ἀναβληθεῖσα ἐπὶ 4 περίπτου μηνῶν, δὲν ἐγένετο ἢ τὴν 23 Οκτωβρίου, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κ. Σ. Μαυρογεννοῦ, καὶ καθ' ἣν ἐξελέγησαν Ταμίαι μὲν, ὁ Κ. Χριστ. Παλλάκης, Σύμβουλοι δὲ οἱ Κ. Κ. Στεφ. Σκουλούδης, Γ. Κ. Μωυσιάδης, Ἀκρίφ. Ἐρέντης, Α. de Castro, Σ. Ἀζναβούρ, Alfred Caporal, Ἀνδρέας Σπαθάρης καὶ Ἀντ. Νικολαΐδης. Ἐνταῦθεν δ' ἀρχονται, Κύριοι, αἱ τοῦ Προεδρείου ἐργασίαι, τὰς ὁποίας σπεύδω νὰ σᾶς ἐκθέσω.

Συμπληρωθέντος οὕτω τοῦ προσωπικοῦ, τὸ Προεδρεῖον ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ὑπάρχῃ μέρος τι ὁρισμένον διὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἐταιρίας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐνοικίωσεν, ἀπὸ τῆς 1ης νοεμβρίου 1866, αἴθουσαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κ. Γρῆν διὰ τὰς γενικάς, καὶ δωμάτιον ἰδιαιτέον διὰ τὰς ἐβδομαδιαίας αὐτοῦ συνεδριάσεις, ἀντὶ λιπῶν ἐθ. 50 τὸ ἔτος, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς δαπάνης φωτός, θερμανσεως καὶ ὑπηρεσίας.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης, Κύριοι, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς περιόδου αὐτῆς, αἱ ἐργασίαι τοῦ Προεδρείου περιστράφησαν ἰδίᾳ περὶ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρίας, εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν, μεταφράσιν καὶ ἐκτύπωσιν τοῦ κανονισμοῦ εἰς διαφόρους γλώσσας, ὡς ἐπίσης καὶ περὶ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διανομὴν ἐγκυκλίων μεταπεφρασμένων εἰς ὅσας καὶ ὁ Κανονισμὸς γλώσσας. Συγχρόνως δὲ τὸ Προεδρεῖον ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν διαφόρων συντεχνιῶν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ἀποτεινῆται πρὸς αὐτάς.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ τὸ προσωπικὸν τοῦ Προεδρείου ὑπέστη τὰς ἀκολουθούσας τρο-

ποποιήσεις· ὁ μὲν ἕτερος τῶν ἀντιπροέδρων Κ. Η. Βασιλάδης ἀντικατεστάθη, ὡς ἀπελθὼν εἰς Ἀλοδακτὴν, διὰ τοῦ Συμβούλου Κ. Στ. Σκουλούδη, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐξελέγη ὁ Κ. Κλ. Σκαλιέρης· ὁ δὲ Κ. Δ. Ζαρζαίριος κωλυόμενος ἵνα ἐξακολουθήσῃ χρέη εἰδικοῦ Γραμματέως, ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Κ. Δ. Μαλιάδου, τὸν ὁποῖον ὁμοῦς σχολούθως παραιτηθέντα ἀντικατέστησεν ὁ Κ. Α. Β. Εὐσταθιάδης, εὐαρεστηθεὶς νὰ ἐκπληρῇ συγχρόνως καὶ χρέη γραμματέως ἐπὶ τῶν αἰτήσεων. Τὸν Κ. Θ. Κυριακίδη, ἀδυνατοῦντα ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ ἀσχολιῶν νὰ ἐκπληρῇ τὰ καθήκοντα, ἀπερ ἀνέλαβεν, διεδέχθη ὁ Κ. Δ. Μιλλιώτης, οὗτινες, παραιτηθέντες ἔπειτα, δὲν ἐθεωρήθη κατεπίγειοις ἢ ἀντικατάστασις, ἕνεκα τῆς μὴ εἰσέτι ἀναπτύξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ κλάδου τούτου. Τέλος ὁ λογιστὴς Κ. Στ. Σκυλίτσας, ἀντικατέστη διὰ τοῦ Κ. Κ. Ψαχαροπούλου. Ἄπασαι δὲ αὗται αἱ ἀντικαταστάσεις ἐγένοντο ἐν τακτικαῖς συνεδριάσεσι καὶ συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Τὸ Προεδρεῖον μετὰ λύπης εἶδεν ὅτι ἐκ τῶν 220 μελῶν, τὰ ὁποῖα ἀνεφέροντο ἐν τῷ Καταλόγῳ, ὅστις ἔνευχερίσθη αὐτῷ κατὰ τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν του, μόνον περὶ τὰ 100 πρόσωπα ἠδύνατό τις νὰ θεωρήσῃ ὡς τακτικά τῆς ἐταιρίας μέλη, καθότι τῶν λοιπῶν τινὰ μὲν παρητήθησαν, ἄλλα δὲ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς τοιαῦτα.

Τὸ ληρβὲν ὁμοῦς μέτρον, Κύριοι, περὶ διανομῆς ἐγκυκλίων πρὸς τὰς διαφόρους κοινότητας τῆς πόλεως ἡμῶν, δὲν ἐβράδυνε νὰ παραγάγῃ ἀντιστάθμισιν τινα, οὕτως εἰπεῖν, πρὸς τὴν ὡς ἀνωτέρω ἐλάττωσιν τοῦ ἀρχικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν· δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ τούτου ὡς στερηθησόμενον προπεχῶς δι' ἐντελοῦς ἐπιτυχίας, καθ' ὅσον διὰ τῶν μέχρι ταῦδε διανεμηθειῶν ἐγκυκλίων ἡ ἐταιρία ἀπέκτησεν 142 νέα μέλη, ὥστε σήμερον ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἀναβαίνει εἰς 242, ὡς ἐκ τοῦ Μητρώου καταδεικνύεται.

Κύριοι!

Ἀκυβάνων τις ὑπ' ὄψιν ἀρ' ἐνὸς μὲν τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ εἰσέτι ἐν τῷ

τῷ περ ἡμῶν ἢ ἐξάπλωσις τοῦ πνεύματος τοῦ συνεταιρισμοῦ, καὶ τὰ προσκόμματα τὰ ὅποια ἀρτισύστατον καὶ ὅλως πρωτοφανῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ τωμάτων ὄλον ἢ Φιλεργὸς Ἑταιρία, ἔπειθε νὰ ὑπερπηδήσῃ, ἀρ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν τῆς Ἑταιρίας, ἥτις, ἐντὸς πενταμήνου μόνον χρονικοῦ διαστήματος, οὐχὶ μόνον κατώρθωσε νὰ ὑπάρχῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπισπάσασα ἑαυτῇ τὰς συμπαθείας τοῦ περὶ ἡμᾶς κοινού, ἀπέκτησεν ἤδη 242 τακτικά μέλη, ἧτοι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκ 30,000 περίπου γροσίων ὅπερ μετὰ τῆς τοῦ Κ. Γ. Ζαρζαίρη ἐκ ληρ. ὀφ. 100 γενναίας συνδρομῆς, ἀναβαίνει εἰς 40,000, ἐκτὸς δὲ τούτου, ἔχουσα καθαρὸν κεφάλαιον ἐκ 5.000 περίπου γροσίων καὶ προπληρωμένον τὸ ἐνοίκιον τῆς αἰθούσης αὐτῆς δι' 7 μῆνας, ἤρξατο ἤδη νὰ ἱκανοποιῇ, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτῆς, τὰς πρὸς αὐτὴν ἀπευθυνόμενας αἰτήσεις, ταῦτα δὲ πάντα, Κύριοι, ἐπιτευχθέντα ἐντὸς βραχυτάτου διαστήματος χρόνου, θέλει, πέποιθα ἀδιστακτικῶς, ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ Ἑταιρία ἐπραξεν ἤδη ἀρκετὰ καὶ ἴσως ὅσα οὐδὲν ἄλλο ἀγαθοεργὸν σωκατεῖον ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐν εὐνοϊκοτέροις περιστάσεσιν, ὥστε ἡ Ἑταιρία, Κύριοι, παγιωθεῖσα ἤδη, οὐχὶ μόνον δύναται μετὰ θάρρους νὰ βαδίσῃ πρὸς τὴν τελείαν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ σημερινὴ αὐτῆς εὐάρεστος καταστάσις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀσφαλὲς ἐγγύησιν ὅτι ἡ προαγωγή καὶ ἀνάπτυξις αὐτῆς γιγαντιαίους βήμασι ἐξακολουθήσει, πρὸς τιμὴν τῶν εὐγενῶν καὶ φιλανθρωπῶν καρδιῶν καὶ πρὸς ἀντικούριον τῆς ἐλλείψει μέσων ἐργασίας δεινοπαθοῦσας καὶ ταλαιπωρουμένης ἐργατικῆς τάξεως τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας.

Θάρρος οὖν Κύριοι, καὶ ἔχωμεν πάντοτε ὡς σύμβολον τῶν πρὸς ἐπιτεύξιν τοῦ σκοποῦ ἡμῶν προσπαθειῶν τὸ σαρὸν εἰεῖνο Ἡσιόδειον :

Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ κα-
[ταθεῖτο,

Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα
[καὶ τὸ γένοιτο.

Η ΓΥΝΗ

χρεωστῆ νὰ ἐκπαιδεύηται καὶ νὰ ἐργάζεται

ὑπὸ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΖΙΦΦΟΥ.

Μετάρφρις Δ. Γ. Μ.

Τῷ Κυρίῳ Β.

Σεβαστὲ καὶ φίλτατὲ μοι διδάσκαλε,
Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔγραψας ὅτι ἡ γυνὴ ἐστὶ μυστήριον· καὶ ὄντως μυστήριον ἡ γυνὴ, ἐν ὅσῳ διατελεῖ ὅπως ἔχει. Ἄλλ' ὁμοῦς ἂν γίνη τοιαύτη ὁποῖα πρέπει, καίτοι πλέον οὔσα μυστήριον. Ἡ γυνὴ ἐστὶν ἴση τῷ ἀνδρὶ· οὗτος μὲν ἔχει τὸ ἐνεργεῖν, ἐκείνη δὲ τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν, ἀμφοτέροι ἰσοδυναμοῦντες. Ὡστε μὴ καταδικάσῃς τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ τὰς γυναῖκας.

Ὁλος Σὸς

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΖΙΦΦΟΣ

Φίλε ἀναγνώστα,

Ἴσως ἔχῃς γυναῖκα, ἀδελφὴν ἢ καὶ φίλην, τὴν ὁποῖαν ἀνυμφιόλως προσπαθεῖς καὶ θέλεις νὰ βλέπῃς ὅλον ἐν βελτιουμένῃ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρήζεις τινος μεταρρυθμίσεως. Πέποιθῶ δ' ὅτι ἀναγκαιότατόν ἐστι νὰ συντρέχῃ ἕκαστος τὸ κατ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἀναμορφώσεως ταύτης, γράφω τὰ ὀλίγα ταῦτα.

Γινώσκω μὲν ὅτι ἀπλῶς λέξιν ἐκφέρω προκειμένου περὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὅτι λίθον μόνον κομίζω εἰς ἀνεγειρόμενον μνημεῖον· ἄλλ' ὅσα κἂν ἦ εὐτελής ἢ προσφορὰ μου, ὅσα κἂν φανῇ ἀναξία λόγου, προσφέρω ὁμοῦς αὐτὴν συναισθανόμενος ὅτι ἐκπληρῶ καθήκον. Ἐντοσοῦτ' σὺ, φίλε ἀναγνώστα, κατανόησον τὴν ἀπλῆν ταύτην λέξιν, διατήρησον τὸν λί-

θον τοῦτον, διότι ἐξ ἐκείνης μὲν ὀρμώμενος δύνασαι νὰ καταρτίσῃς ὀλόκληρον τόμον, ἐκ τούτου δὲ νὰ οἰκοδομήσῃς ὀλόκληρον οἶκον.

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΖΙΦΦΟΣ.

Πρὸς τὰς Γυναῖκας.

Ἀνάγνωτε καὶ κατανοήσατε τὰς ὑπὲρ ὑμῶν γραφείσας ταύτας γραμμάς. Ὁ κάλαμός μου ἐστὶν εὐλικρινὴς καθὼς καὶ ἡ καρδία μου. Οἰκτιρῶ ὑμᾶς καίπερ πανισχυροῦς. Προσβλέψατε τοὺς περὶ ὑμᾶς ἄνδρας, ἐξιχνιάσατε τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ φρίξατε. Κολακεύουσιν ὑμᾶς καὶ ἐξαπατῶσι, ὅπου δὲ φρονεῖτε ὅτι κῆρατε θυμᾶ, ἐκεῖ ἐστὶν ὁ τάφος ὑμῶν. Σκέψασθε βαθεῖως περὶ τῶν λόγων μου καὶ θέλετε καταπεισθῆ ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ πράξει τοῦ δράματος τῆς μοιχείας, ἡ γυνὴ ἐμφανίζεται μεμονωμένη, ἀπερριμμένη, ὑπὸ τίνος ὑπ' ἐκείνου ὅστις ἐν τῇ πρώτῃ πράξει ἐγονυπέτει πρὸ αὐτῆς. Γυναῖκες, ἀρχίσατε νὰ σκέπτησθε!

Πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν τὴν μοιχαλίδα;

Πρέπει νὰ φρονεῦσωμεν αὐτήν;

Πρέπει νὰ τὴ συγχωρήσωμεν;

Ἦρὶν ἢ ἀποκριθῶμεν πρὸς τὰς σοβαρωτάτας ταύτας ἐρωτήσεις, προβάλωμεν γενικὰς τινὰς περὶ γυναικῆς ιδέας. Ἡ γυνὴ λέγεται τοῦ ἀνδρὸς ὑποδεεστέρα. Ἡ ἀνατομία, καταδεικνύουσα ὅτι τῆς γυναικῆς ὁ ἐγκέφαλος ἐστὶν ἥττον ὀγκώδης τοῦ τοῦ ἀνδρὸς, διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἡ γυνὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ τῆς αὐτῆς τῷ ἀνδρὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως· διότι οὔτε ἡ τυπογραφία, οὔτε ὁ ἠλεκτρισμὸς, οὔτε ἡ βαπτικὴ μηχανή, οὔτε οὐδεμία ἄλλη μεγάλη ἀνακάλυψις ὀφείλεται τῇ γυναικί (1).

(1) Ἀπεδείχθη ἤδη ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου μεγάλως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὅτι ἡ ἀσκῆσις τοῦ ὀργάνου τούτου αὐξάνει τὸ βῆρος αὐτοῦ. Ὁ Παϊκόκ καὶ ὁ Γκάιστ ἀπέδειξαν ὅτι ὁ τῆς γυναικῆς ἐγκέφαλος ἐστὶ κατὰ ἐξ οὐγγίας ἐλαφρότερος τοῦ τοῦ ἀνδρὸς.

Ἄλλ' ἔστιν ἀληθές ὅτι οἱ μῦς τῶν ἀθλητῶν εἰσι πολλῶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, ἢ οἱ μῦς τῶν ζώντων ζῶν καθεστηκυῖαν εἰδ' ἀληθείαι· ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τῶν τοῦ 19ου αἰῶνος Παρισίων ἔστι μᾶλλον ἀνεπτυγμένος τοῦ τῶν τοῦ 12ου (κατὰ Βρόκιν), διατί νὰ μὴ ἀποδῶμεν τὴν μεταξὺ τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ τῆς γυναικὸς διαφορὰν εἰς τὴν ἀδράνειαν εἰς ἣν κατεδικάσαμεν ἀπὸ τοσοῦτων ἡδη αἰῶνων τὸ δύστηνον τοῦτο ὄν, καὶ νὰ μὴ θεωρήσωμεν τὴν παρούσαν τῆς γυναικὸς κατὰστασιν ὡς ἔργον τοῦ ἀνδρὸς; Βί πράγματι ὁ ἐγκωστής ἀνὴρ ἔστιν ἀνώτερος τῆς γυναικὸς, διατί δὲν ἐποδηγήτησεν αὐτὴν πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀλήθειαν; διατί ἐνέκλεισεν αὐτὴν ἐντὸς ζῶντων θαλάμων, ἔνθα ἀναπνέει μόνον τὴν ἐκπνοὴν τοῦ ἀνδρὸς; Διατί τέλος δὲν ἐμόχησε σπουδάζων ἐπισταμένως τὸ δύστηνον τοῦτο πλάσμα, ὅπερ αἰετοεῖ ἔχει ἄδικον μόνον διότι καλεῖται γυνή; Ἄνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς ἀνερευνῶντες τὴν γυναῖκα εὐρίσκουμεν ὅτι ἀπειράκις ὁ ἐγκέφαλος δουλοῦται τοῖς ὀργανοῖς αὐτῆς (1). Εὐρίσκουμεν ὅτι τὸ νευρικὸν αὐτῆς σύστημα ἔστι τόσον εὐαίσθητον καὶ ἡ θέλησις αὐτῆς τόσον ἀσθενῆς, ὥστε δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ὑπάρχουσι γυναῖκες ἄνευ θέλησεως. Ἄ'Ο δούλος δὲν ἔχει θέλησιν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ παιδίον ἔχει θέλησιν, ἀτελὴ ὅμως· ἡ γυνὴ ἔχει, ἀλλ' ἀσθενῆ. (Πολιτικά). Διὰ μόνου τῆς ἀνατροφῆς ἡ γυνὴ ἀποκτᾷ τὴν θέλησιν, διὰ μόνου τῆς ἀνατροφῆς γεννᾶται ἐν αὐτῇ ἡ αἰδῆμοσύνη καὶ τὸ αἰσῆμα. Τὰ πάντα διὰ τῆς ἀνατροφῆς. Δὲν ἀρνοῦμαι μὲν ὅτι ὑπάρχουσι κατ' ἐξαιρέσειν καὶ γυναῖκες φύσει μοχηραὶ, ἐν γενεῇ ὅμως διὰ τῆς ἀνατροφῆς φθάνουσι εἰς τὴν τάξιν ἠθικῶν ὄντων. Ὅσα πλέον τὸ ζῶν ἔστι κοινωνικὸν καὶ ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ ἀνεπτυγμένος, τοσοῦτω μᾶλλον ἡ ἀνατροφή αὐτοῦ ἔστιν ἐπιμεμελημένη· ὅσα δὲ πλέον

(1) Νοσήματα τινὰ τῆς μητρός καὶ τῶν ἰωθηκῶν τόσον ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὥστε δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι αὐτὸ πολλάκις ὑπόκειται ταῖς ἰδιοτροπῆσι μητρικῶν τινῶν νευρωδῶν νημάτων.

ἔστιν ἠθικὸν καὶ κατανοεῖ τὴν σπουδαίαν ἐκείνην λέξιν, τὸ καθῆκον δηλ., τοσοῦτω μᾶλλον εἰς αὐτὴν ὑπέκει. Ὁ Κάντιος λέγει Ἄ'Τὸ καθῆκον! Πρὸ τῆς θαυμασίας ταύτης ἰδέας ἅπασαι αἱ ἐπιθυμίαι σιγῶσιν, ὅσα κἂν ὦσιν ἐνδομύχως ἀτάσθαλοι! Ὁ ἄγριος δὲν ἔχει οὔτε δίκαιον, οὔτε καθῆκον.

Ἄλλ' ἐντοσοῦτω τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἐδόθη ἢ ὅτι, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν αἰῶνα τῆς προόδου, δίδεται τῇ γυναικὶ ἡ ἠθικὴ, διανοητικὴ καὶ σωματικὴ ἀνατροφή; τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ γυνὴ ἔστιν ὅποια δέον νὰ ᾖ;

Ἡ γυνὴ ἁμαρτάνει.

1) Ὅταν ἔχη κακὴν ἀνατροφήν·

2) Ὅταν ἡ φύσις κακὴ·

3) Ὅταν ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς διαφθειρῆται ἢ ἐγκαταλείπηται εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην.

4) Ὅταν ἀσθενῇ.

Ὅταν μὲν ἀσθενῇ ἡ γυνὴ, ἡ ἔχη κακὴν φύσιν, οὔτε αὐτὴ πταίει, οὔτε ὁ σύζυγος αὐτῆς· ὅταν δὲ ἔχη κακὴν ἀνατροφήν ἢ ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς διαφθειρῆται, τότε τιμωρητέον τὸν ἄνδρα μᾶλλον ἢ τὴν γυναῖκα (1).

Καὶ τίς ἔστιν ἡ τῇ γυναικὶ διδομένη ἀνατροφή, εἰμὴ ἡ τῆς ὑποκρισίας τοῦ ψεύδους καὶ τῆς προσποιήσεως; Τίς δὲ ὁ διευθύνων τὴν ἀνατροφήν ταύτην, εἰμὴ ὁ ἀνὴρ; Μεταβῶμεν εἰς τὸν νέον κόσμον, τὸν κόσμον τοῦ Κολόμβου, τὸν διδάσκαλον τοῦ παλαιοῦ, ὃν καλοῦμεν Εὐρώπην. Εἰσέλθωμεν εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς Λεουέλλης καὶ τῆς Μασσαχουσέτης, ἐν οἷς ἐργάζονται, πόρωθεν ἔλθουσαι, πλείονες τῶν 9,000 ἐργατριῶν. Αἱ νεάνιδες διατρέβουσαι μόναι ἐν Λεουέλλῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς κοινῆς εἰλικρινείας καὶ ἠθικῆς, ἥτις ἀγρυπνεῖ ἐπ' αὐτῶν μετ' ἄκρας αὐστηρότητος. Μέχρι δὲ τῆς σήμερον οὐδὲ μία καὶ μόνου ἀνομοσ γέννησις παρατηρήθη ἐν ταῖς τάξεσι τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ βιούσης πολυαριθμοῦ ἐκείνης νεολαίας. Φωτίσατε τὴν γυναῖκα δι' ὑγιῶν ἀρχῶν, ἐμπνεύσατε αὐτῇ τὴν ἰδέαν

(1) Ἡ τιμωρία τῆς γυναικὸς οὐ μόνον αὐτὴν ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἠθικοποιεῖ,

ὅτι τιμᾶται φιλοπονοῦσα καὶ τότε δὲν θέλουσιν ὑπάρχει τοσαῦται μοιχαλίδες. Ἄλλ' ὅμως ἐπ' ὅσον ὁ ἀνὴρ δὲν καταναίει ὅπως ἀναβῆ ἡ γυνὴ, ἡ γυνὴ αὐτὴ θέλει διατελεῖ ὅτε μὲν τύραννος, ὅτε δὲ θύμα ἡμῶν. Ἐνῶσα δὲ οἱ νόμοι δὲν γίνονται πως αὐστηρότεροι πρὸς τὸν ἄνδρα, ὁ ἐγκωστής οὗτος αἰετοεῖ ἀδίκως θέλει ὑπερτερεῖ (1).

Τίς ταράττει τὴν εἰρήνην τῆς ἐν τῷ τρέμοντι φωτὶ τῆς λυχνίας καὶ μετὰ βεβαρυμένων ἐκ τοῦ ὑπνου ὀφθαλμῶν ἐργαζομένης πτωχῆς, πρὸς ζωαρκειαν αὐτῆς τε καὶ τοῦ παραλόγου αὐτῆς πατρός; Τίς ταράττει τὴν εἰρήνην τῆς ἐστίας ἐκείνης, ἐξ ἧς πρώην ἐπήγαζεν ἔρωσ καὶ αὐταπαρνησίαν; Τίς βλέπων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχαλίδα «La guarda e passa», ὡς λέγει ὁ Ἰταλὸς ποιητής; Παρατηροῦντες μόνον τὴν αἰμόφυρτον πληγὴν ἣν διὰ τοῦ ζήφους ἀνοίγομεν, οὐδὲν ὠφελοῦμεν. Ἀνάγκη θεραπείας, ἧς τὰ φάρμακα ζητητέα οὐχὶ παρὰ τῇ γυναικὶ, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἀνδρὶ. Ἡ ἀμάθεια, πένια καὶ πολυτέλειά εἰσιν αἱ τρεῖς ἀστειρευτοὶ πηγαί, ἐξ ὧν ἡ διαφθορὰ τῆς γυναικὸς πηγάζει. Φωτίσατε τὴν γυναῖκα οὐχὶ διὰ μυθιστοριῶν καὶ θεάτρου, ἀλλὰ διὰ τῆς διδασκαλίας σπουδαιοτάτων καὶ αὐστηρῶς ἠθικῆς ἀνδρῶν.

Ἡ ἠθικὴ, λέγει ὁ κ. Αββέλεϋ, διδασκτεῖα ὑπὸ κοσμικοῦ διδασκάλου, ὃν τρόπον ἐν Νεερλάνδῃ καὶ ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις. Δὲν ὠφελεῖ ἡ ἐκστήθισις τύπων ἢ κατηγήσεως ἠθικῆς. Χρήσιμοί εἰσιν αἱ περὶ Θεοῦ, καθήκοντος, ἀγάπης, φιλαδελφίας, ἀνθρώπων, φιλανθρωπίας καὶ ἀνθρωπίνης ἀξίας μεγάλαί

(1) Ποινικὸς Κώδιξ, ἄρθρον 339. Ἄ'Ο ἔχων ἐν τῷ οἴκῳ παλλακίδα καὶ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ τὸ πρᾶγμα, τιμωρεῖται διὰ προστίμου ἑκατὸν ἕως διςχιλίων φράγκων. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι καὶ οἱ πλούσιοι, οἱ τὰ πρόστιμα ἀποκρίνοντες. Διςχιλία φράγκα, πόσον εὐτελέστατον!... Ἴδου ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένη ὑπὲρ τῆς γυναικὸς, τῆς δυστήνου συμβίας, ἰκανοποίησις!

ἐκείναι ἰδέαι, αἵτινες ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ διδασκάλου μεταβαίνουσιν εἰς τὴν τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ὅλης διδασκαλίας, ἥτοι τῶν διηγημάτων, τῶν παραδειγμάτων καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ ὄτους ἀκουομένων λόγων. Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ δυσχερέστατον μέρος τῆς διδασκαλίας, καθ' ὃ πρὸ πάντων δέον νὰ ἐκγυμνάζονται οἱ ἐκ τῶν διδασκαλείων διδάσκαλοι. Μὴ πεποιθήσατε ἐπὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐκείνους ψευδοχριστιανοὺς, τοὺς καταπνιγόντας τὰ εὐγενέστατα τῶν αἰσθημάτων καὶ ταπεινοῦντας τὸν πρὸς ἀνύψωσιν γεννηθέντα ἄνθρωπον. Μὴ ποιεῖτε τὰς γυναῖκας στρατηγούς καὶ καθηγητάς, ἀλλ' ἀγαθὰς μητέρας.

Et les femmes-docteurs ne sont point de mon gout, Je consens qu'une femme ait des clartés de tout.

Ἡ ἀγαθὴ μήτηρ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν ἀγαθὸν καθηγητὴν. Τὸ παιδίον μέχρις ἐτῶν ἑπτὰ κατὰ πάντα ὑπὸ τῆς μητρός διαμορφούται. Αὕτη ἡ ἡλικία παρασκευάζει τὸ ἔγκλημα, ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη ἀνατροφή, ἡ ἀνατροφή τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τὰ μάλιστα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου, ἰσχυρίζομεθα ὅτι ἡ γυνὴ πλάττει τὴν κοινωνίαν καὶ ὅτι ἔχει δικαίωμα ἐπ' αὐτῆς.

Οἱ νεώτεροι νομοθέται πολλῶ τῶν ἀρχαίων σφωτέρου, σπουδασάντες καλῶς τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ οὗ τίθενται οἱ νόμοι, ἀποφαινόμενοι ὅτι σκοπὸς τῆς ποινῆς ἔστιν ἡ τοῦ ἐνόχου ἠθικοποίησις, τοὺς δὲ ἐγκληματίας νομιζοῦσι δυστυχεῖς, οὐς, εἰ δυνατόν, δέον νὰ βελτιώμεν. Ὄ,τε ἡ γυνὴ, εἰ θέλει καὶ δύναται, ἐμπρεῖ νὰ ἐλαττώσῃ τῶν κακούργημάτων τὸν ἀριθμὸν, καλῶς τὰ τέκνα αὐτῆς ἀνατρέφουσα «Οἱ μὲν ἄνδρες νομοθετοῦσιν, αἱ δὲ γυναῖκες ἠθοποιοῦσι» λέγει ὁ Κομβερουσος. Οὔτε διὰ τῆς εἰρκτῆς, οὔτε διὰ τῆς κατατομήσεως μειοῦται τῶν κακούργημάτων τὸ πλῆθος, ἀλλὰ διὰ μόνου τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀνατροφῆς. Ἡ μὲν κοινωνία παρασκευάζει τὸ ἔγκλημα, ὁ δὲ κακούργος ἔστιν ἀπλοῦν πρὸς ἐκτέλεσιν ὀργάνου» λέγει ὁ Κετσελέτο. Ἡ καλῶς ἀνατετραμμένη κοινωνία ἔχει ὀλιγώτερα ἐγκλήματα.

Ἀνατροφή, λέξις μεγάλη! Ταύτην τὴν λέξιν γράφωμεν ἐπὶ τῆς θύρας πασῶν τῶν οἰκιῶν, πασῶν τῶν σχολῶν, πασῶν τῶν φυλακῶν. Δι' αὐτῆς ἡ καρδία ἡμῶν γίνεται πηγή εὐγενεστάτων αἰσθημάτων, δι' αὐτῆς καὶ μόνης ἠδυνήθη ὁ ἄνθρωπος ν' ἀπομακρυνθῆ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων. Ἀναγινώσκοντες τὰς εὐαριθμούς σελίδας τῆς περὶ τῶν ἀνθρώπων ἱστορίας, καθορώμεν ὅτι ὁ ἀνὴρ, οἷος ἦδη ὑπάρχει σωματικῶς τε καὶ διανοητικῶς, προῖον τῆς φύσεώς ἐστι καὶ ὅτι τὰς ιδιότητας, τὰ προσόντα καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ δὲν ἔλαβεν ἔνωθεν δωρεάν, ἀλλ' ἐπιμόχθως αὐτὰ ἀπέκτησεν ἐκ τῶν ἐντυπώσεων, τῆς πείρας, τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ τῶν ἀτομικῶν ἐκ τῆς κληρονομίας καὶ ἀνατροφῆς προσκτημάτων. Ἀλλ' ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου κεφαλαίου τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, μετέχει ἄρα γε ἡ γυνή; Οὐχί! Ἀείποτε οὐσα ἀμαθῆς καὶ καταδεδικασμένη νὰ ἔχη ὀφθαλμούς ἵνα μὴ βλέπῃ καὶ ὤτα ἵνα μὴ ἀκούῃ, ἀδιαλείπτως μεριμνᾷ εἴτε περὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς σώματος, εἴτε περὶ τοῦ τοῦ παιδότητος. α' Ἡ ἡ γυνή, λέγει ὁ Κουζίνος, δὲν ἐπλάσθη σύντροφος τοῦ ἀνδρός, ἡ παράλογός ἐστι καὶ παράνομος ἀντίφασις ν' ἀπαγορεύωμεν αὐτῇ τὰς γνώσεις δι' ὧν δύναται νὰ κοινωνήσῃ πνευματικῶς πρὸς ἐκεῖνον, οὐ μέλλει νὰ μετάρχη τῆς τύχης, ἡ καὶ νὰ κατανοήσῃ τοὺς μόχθους καὶ νὰ συναισθανθῆ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ παθήματα, ἵνα ἀνακουφίξῃ αὐτὰ. » Ἄρα ἡ γυνὴ προώρισται νὰ ἀρίσκη, νὰ ὑπακούῃ καὶ νὰ γεννᾷ (1); Ἄλλ' ὅμως καὶ ν' ἀπατᾷ, ἐὰν μὴ καλῶς ἀνατρέφεται, διότι κληρονομικὴν μὲν ἔχει τὴν πανουργίαν, τέλος δέ,

Son sang est notre sang,
nous sommes ce qu'elle est,

(1). α' Ἡ γυνή, λέγει ὁ Ρουσσώ, κυρίως ἐπλάσθη ἵνα ἀρέσκη τῷ ἀνδρὶ. Ἄν πρέπει ὁ ἀνὴρ ν' ἀρέσκη αὐτῇ, ἐστὶν ἥττον ἐπιγίγουσα ἀνάγκη· ὁ ἀνὴρ ἀρέσκει μόνον καὶ μόνον διότι ἐστὶν ἰσχυρός. » Οἱ λόγοι οὗτοι ἀναμφιβόλως εἰσὶν ἐξαμβλώματα τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Ρουσσώ, δεστυχῶς δὲ πολλὰ τοιαῦτα ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐγέννησε.

Enfants, nous recevons son sang avec son lait.

Εἶπωμεν τὴν ἀλήθειαν! Νομίζομεν μὲν εἰταίραν τὴν γυναῖκα, παραγνωρίζομεν δὲ τὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ προορισμὸν αὐτῆς. Πρέπει ἡ γυνὴ νὰ μάθῃ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐργάζεται, διότι οὐδεὶς σκέπτεται πρὶν ἢ μάθῃ, οὐδὲ σκέπτεται πολλὰς λαλῶν γλώσσας. Εἰ οἱ πολὺγλωσσοὶ ἐσκέπτοντο, οἱ ξεναγοὶ τῶν πόλεων ἤθελον εἶναι συνετώτατοι πάντων (1).

(1) α Πικρῶς παραπονοῦνται, λέγει ὁ Κομφερουσσός, διότι αἱ ἐν τοῖς διαφόροις ἐργαστασίαις ἐργαζόμεναι γυναῖκες μισοῦνται πολλῶ ὀλιγώτερον τῶν ἀνδρῶν. Ἐν Παρισίαις ὁ μὲν ἀνὴρ κατὰ μέσον ὄρον λαμβάνει 4, 51, ἡ δὲ γυνὴ 2, 41. Καὶ διατί; Διότι ἡ γυνὴ ἀμοιρεῖ εἰδικῆς μορφώσεως. » Ἄλλ' οὐδεὶς πλὴν τοῦ Κ. Οὐικκερκάμ κάλλιον ἀπέδειξε τὸ πλεονέκτημα τῆς δημοσίας παιδεύσεως. α' Ἡ διδασκαλία γονιμώτερον τὴν ἐργασίαν καθίστησι. Εἰ ἅπας ὁ σήμερον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις συγκαταλιζόμενος οἷτος ἠλωνίζετο καὶ ἠλέθετο διὰ τῶν ἐν τοῖς προγενεστέραις χρόνοις ἐπιζόμενων τρόπων, μάλιστα ἤθελε πρὸς τοῦτο ἐπαρκεῖ ἅπας ὁ λαός. Ἄλλὰ χάρις ταῖς μηχαναῖς, εὐαριθμοὶ μόνον ἐργάται ἐκτελοῦσι ταῦτα τὰ ἔργα ὅταν δὲ τὴν ἐργασίαν διευθύνῃ ἡ διάνοια, τότε κατασκευάζονται οἱ οἰκοί, αἱ γέφυραι, οἱ σιδηρόδρομοι, τὰ πλοῖα, τὰ ὠρολόγια, τὰ κύμβαλα, τὰ πιστήρια, ἐνὶ δὲ λόγῳ δημιουργεῖται αὐτὸς ὁ πολιτισμός. Ἡ ἀνατροφή ἀναδεικνύει τὸν ἐργάτην. Ὅταν δ' αὐτὸς ἐκπαιδευθῆ καὶ καλῶς ἀνατραφῆ, ὡς αἱ τῶν μὴ χειρονακτῶν τάξεις, τότε θέλει ἀπολαύει τῆς αὐτῆς ὑπολήψεως. Οὐτε ὁ ἀροτριῶν Κιγκινάτος, οὐτε ὁ στοιχειοθετῶν Φραγκλίνος, οὐτε ὁ λατομῶν Οὐγὸς Μύλλερρος, ἦσαν τῶν ἄλλων ὑποδέεστοροι, καθὼς τοῦλάχιστον δύναται νὰ κρίνωσιν οἱ εὐφρονούντες.

α' Ἡ παιδείσις δὲν ἐμπνέει τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀπέχθειαν, ἀλλὰ παρορμᾷ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἐκτελεῖν διὰ τῆς μηχανῆς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ἐργασίας, ὅπερ δεῖται μόνον δυνάμεως. »

Ἄποια ἐστὶ, λέγει ὁ Φουριέρος, ἡ τῶν γυναικῶν ὑπαρξίς; Αἱ γυναῖκες ζωῆσι στερούμεναι, ἐν τε τῇ βιομηχανίᾳ, ἢ τὰ πάντα κατέχει ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις τοῦ βράπτειν καὶ γράφειν, ἐνῶ ὑπάρχουσι γυναῖκες σκιαμαχοῦσαι ἐν τοῖς ἐπιμόχθαις ἔργοις τῆς γεωργικῆς. Δὲν εἶναι σκανδαλῶδες νὰ βλέπωμεν τριακοντούεις ἀθλητὰς, κεκυρωμένους ἐπὶ τραπέζης καὶ περιφέροντας διὰ τῶν λασιῶν αὐτῶν βραχιόνων τὴν τοῦ καφέ κίεραν, ὡς εἰ ἔλειπον γυναῖκες καὶ παῖδες πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν εὐτελῶν ἔργων τῶν τραπέζων καὶ τῆς οἰκίας; . . . Τίνα λοιπὸν τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν ἐν ἀπορίᾳ γυναικῶν; Ἡ ἠλακάτη, μᾶλλον δὲ τὰ θέλητρα, εἰ τοιούτων εὐμοιροῦσι. Ναί, ἡ πορνεία, μᾶλλον ἢ ἥττον συγκαταλιζόμενη, ἢ πορνεία ἐστὶν ἡ μόνη αὐτῶν καταφυγή, ἣν εἰσέτι οἱ φιλόσοφοι ἀπαρνούνται αὐταῖς. Αὕτη ἐστὶν ἡ χρομερπῆς τύχη εἰς ἣν καταδικάζει αὐτὰς ὁ πολιτισμός καὶ ἡ συζυγικὴ δουλεία, ἣν αἱ γυναῖκες οὐδὲ

ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων ἀντιτάττουσι λέγοντες. α' Ἄλλ' ἂν οἱ πάντες ἐκπαιδευθῶσι, τίς θέλει ἐργασθῆ; » Ἀπλουστάτη ἡ ἀπόκρισις· οἱ πάντες. Τὰ πλεῖστα μόνον τῶν ἔργων θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι διὰ τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἰθυνομένων, οὐχὶ δὲ διὰ τῶν μυωνικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων.

Ἡ ἐκπαίδεσις ἄγει εἰς τὴν εὐζωίαν, διότι ἰσχυρὰ μὲν ἡ ἐπιστήμη, τὸν δὲ πλοῦτον γεννᾷ ἡ ἰσχύς.

Ἡ ἐκπαίδεσις αὖξαι τὰς ἀπολαύσεις ἡμῶν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ ἀμαθῆς γινώσκει μόνον τὰς κτηνώδεις σωματικὰς ἀπολαύσεις, τὰς στιγμιαίας ἡδονάς, ὥσπερ ἐκκληροῖ ἡ ἀνάγκη, ἥτις ἐστὶν ἀλγηδών. Ὁ περωτισμένος ἀπολαύει τοῦ κάλλους τῆς φύσεως, τῶν τεχνῶν, τῆς ποιήσεως, τῆς μουσικῆς, τῆς διανοητικῆς πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ κοινωνίας, τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων, αἵπέρεισι διακρίσσειται ἡδοναὶ καὶ τόσῳ μᾶλλον ζῶνται, καθ' ὅσον ἀνακοινοῦνται. Τόσῳ μᾶλλον ἀνεπιμόχθοι, καθ' ὅσον εἰσὶν ἀγναὶ καὶ ἀντάξια ἀθανάτου ψυχῆς.

διενοήθησαν ἔτι ν' ἀποσιῶσαι. . . Τίς εἶδε ποτε ἕγχοις καὶ δικαιοσύνης ἐν τῇ τύχῃ τῶν γυναικῶν; Ἡ νεάνις δὲν πρόκειται ὡς ἐμπόρευμα πρὸς πώλησιν παντὶ τῷ βουλομένῳ νὰ διαπραγματευθῆ τὴν μόνην αὐτῆς ἀπόκτησιν; Δὲν εἶναι χλεύη ἢ εἰς τὸν συζυγικὸν κλοιὸν συγκαταθέσις αὐτῆς, ἐκβασθεῖσα ὑπὸ τῆς τυραννίας τῶν νηπιόθεν μαστιζουσῶν αὐτὴν προλήψεων; Ἡ δημοσία σήμερον γνώμη περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν γυναικῶν, ἐστὶν ἄρα γε καλλιτέρα τῆς κατὰ τοὺς παρελθόντας βαρβάρους ἐκείνους αἰῶνας, καθ' οὓς Βανδαλικὴ τις ἐν Μακρόνῃ συνέδος συνεσκέπτετο εἰ αἱ γυναῖκες ἔχουσι ψυχῆν;

Κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἔτι μᾶλλον ἰσχυρίζομενοι ὅτι ἀνάγκη καλῶς ν' ἀνατρέφεται ἡ γυνή. Οἱ πολυσέλιδοι τόμοι δὲ καταπέθουσι. Δύο λέξεις ἐνίοτε, δύο καὶ μόναι λέξεις μετατρέπουσι τὴν γνώμην καὶ τῶν τὰ μάλις ἐπιμόνων καὶ ἰσχυρογνώμων.

Ἰδόμεν νῦν ἐν ὀλίγοις, πῶς οἱ αἰῶνες ἐθεώρησαν τὴν μοιχαλίδά. Ὁ ἀνὴρ πρὸς μὲν τὴν μοιχαλίδά αἰεὶ συστηρὸς προσνήθη, πρὸς δὲ τοὺς συνενότους αὐτοῦ ἐπιεικέστατος. Ὁ μὲν Ἀθηναῖκος νόμος ἐτιμῶρει δι' ἀποστερήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τὸν κρύπτοντα τὴν μοιχείαν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὁ δὲ καταλαμψάνων αὐτὴν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἠδύνατο οὐ μόνον παραχόλημα νὰ τιμωρήσῃ αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐκ προμελέτης νὰ συναγάγῃ μάρτυρας, παρόντων τῶν ὁποίων νὰ θανατώσῃ αὐτήν. Ἐν δὲ Ῥώμῃ, ἡ ὑποπτος γυνὴ ἤγετο πρὸ δικαστηρίου, ὑπὸ τῶν οἰκείων συγκροτούμενο καὶ ἐφρονέετο ὑπ' αὐτῶν τῶν γονέων. «Cognati necantoci volent,» διαγορεύει ὁ τρομερὸς τῶν Δώδεκα πινάκων νόμος. «Οἱ γονεῖς φονεῦντοσαν ὥσπερ βούλονται.» Τῇ δ' ἐπαύριον οὐδεὶς ἤγγελλε τῷ λαῷ, τὴν ἐν σκότει διαδραματισθεῖσαν τραγωδίαν, εἰμὴ ἡ ἀπουσία τῆς μὴ ἀναφανομένης πλέον γυναικός.

Παρὰ δὲ Κέλταις, ὅτε ὁ σύζυγος ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τέκνον δὲν ἀνῆκεν ἐν αὐτῷ, ἐξετίθει τὸ ἀρτιγέννητον ἐπὶ ἀσπίδος καὶ ἐξετεφενδῶνει αὐτὴν εἰς τὸν Ῥήνον. Εἰ μὲν τὸ παιδίον κατεβυθίζετο, ἡ γυνὴ

θάναταυτο, εἰ δὲ ἡ κοίτις ἐπέπλεε, ἢ μὴ τὴν ἀνέμενε καὶ ὁ Ῥῆνος ἀπεφάσιζε.

Ὁ πρῶτος φαντασθεὶς ὅτι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐπλάσθη, δυσειδής ἐστὶν ὡς ὁ Θεός, εἰ ὁ Θεός ἔχει τὴν ἡμετέραν εἰκόνα. Ὁ θάνατος! αὐτὴ ἦν ἡ κραυγὴ, λέγει ὁ ἀκαδημαϊκὸς Λεγούβε, ἦν ἀπαντες οἱ νομοθέται ἐξεσπρονόηζον κατὰ τῆς δυστήνου ἐνόχου, ἐκδικουμένης παρά τισι μὲν λαοῖς διὰ τῆς μάστιγος ἀπὸ τοῦ συζυγικοῦ οἴκου καὶ ὀλοθιμένου ἀνά τὴν πόλιν καταδικουμένης, ἐκτιθεμένης δὲ παρ' ἄλλοις ἐφ' ὑψηλῆς πέτρας, ἐν μέσῃ τῇ πλατείᾳ, καὶ ἐπ' ὄνου περιαιρούμενης ἀνά πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ πανταχόθεν ἀλουούσης ἀνάθεμα καὶ μαιφόνους λόγους, δι' ἀμαρτίμα ὅπερ ὁ νόμος μόλις ἀπηγόρευε τῷ ἀνδρὶ. Εἶναι λυπηρὸν διότι οἱ κώδικες δὲν ἔχουσι νόμους νὰ κρίνωμεν αὐτούς. Ἄλλ' ἀνάγνωμεν τὸν νόμον τούτου τοῦ αἰῶνος τῆς προόδου, ἀνάγνωμεν τὸ ἄρθρον 324 τοῦ ποινικοῦ κώδικος.

«Ὅταν ὁ σύζυγος φονεύσῃ τὴν σύζυγον σὺν τῷ μοιχῷ αὐτῆς, συλλαβὼν αὐτοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐν τῇ κοινῇ οἰκίᾳ, συγχωρεῖται.» Προβῶμεν εἰς τὸ ἄρθρον 337.

«Ἡ ὁμολογήσασα τὴν μοιχείαν τιμωρεῖται διὰ τριμήνου ἕως διατοῦς ἐγκαθηρέξεως.»

Ὡς ἤδη εἶπομεν, δὲν ἠθικοποιῶσι τὸν ἀνθρώπον οἱ νόμοι, ἀλλ' ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐργασία. Ὁ δολοφόνος δολοφονεῖ καὶ κλέπτει ὁ κλέπτης, καίπερ γινώσκοντες ὅτι ὁ νόμος ἀπαγορεύει αὐτά. Ὡς τε, τὸ ἄρθρον 324 τοῦ ποινικοῦ κώδικος βαρβάρως ἐπιτιμᾷ τὸν φόνον, διότι ὁ μὴ σκοπῶν νὰ φονεύσῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, φονεύει αὐτὴν προκαλούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο σὺν ἄλλοις πολλοῖς δὲν περιποιῶσι τιμὴν τοῖς νομοθέταις.

Ἄλλ' ἀρῶμεν τὸν ποινικὸν καὶ λάθωμεν τὸν λογικὸν κώδικα. Τί πρέπει νὰ πᾶττῃ ὁ ἐξαπατώμενος, ἢ μᾶλλον ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καταλαμβάνων;

Πρὸς ταῦτα οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀτυχῆ; τούτου ἀνθρώπου αὐτὴ ἐξήρηται ἐκ τῆς ἀνατροπῆς

τοῦ συζύγου (1), ἐκ τοῦ παλῆ μοιχαλίδος φρονήματος αὐτοῦ (2) καὶ ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικοῦ πίστεως. (3)

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ μὲν φρονεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ὁ δὲ ἠσύχως ἄγει αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον τῶν γονέων αὐτῆς, ὁ δὲ ἐκτίθεισιν αὐτὴν ἐπὶ κίονος δεδιμένην, ὡς ἐπραξέ τις ἐν Σαύρῃ. Τέλος εὐάριθμοι σύζυγοι, μιμούμενοι τοὺς Καθβαθίκους, guardano e passano, βλέπουν καὶ διαθαίνουσι. Οἱ τοιοῦτοι βεβαίως εἰσὶ θεωρητικοί διὰ μεγάλης δόσεως ζωώδους φιλοσοφίας.

Καθ' ἡμᾶς δὲ ἰδοὺ τί τὸ δικαιοτάτον καὶ ἀνθρωπινώτατον ἐν τῇ κρίσει ταύτῃ περιπτώσει. Εἰ μὲν ἔχει τέκνα ὁ ἀνὴρ, δι' ἀγάπην τῶν δυστήνων τούτων πλασμάτων, οὐδὲν ὀρεῖται οὔτε νὰ εἴπῃ, οὔτε νὰ πράξῃ, ἀλλὰ ἐν τῇ προδοσίᾳ αὐτῶν γυναικῶν νὰ ἐμβλέπῃ τὴν μητέρα ἢ τ' ἀμαρτήματα ἀντανακλῶνται ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ τέκνων, μὴ θεοῶν πλέον αὐτὴν σύζυγόν του. Ἡ γυνὴ ἐκείνη δὲν νὰ μείνῃ ἄλλοτρία μὲν αὐτοῦ, μήτηρ δὲ τῶν τέκνων του ὅταν δὲ μὴ διορθῶται, δὲν νὰ διαζευχθῇ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ.

(1) Αἱ πράξεις ἡμῶν πηγάζουσιν ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἐντυπώσεων. Ἐνεργοῦμεν αὐτομάτως, ἢ μᾶλλον οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ὁ ἐγκέφαλος ἐπιτάττει. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐπέρχεται (αἰεὶ ἐξ αὐτοῦ) ἕτερα τὴν πρώτην τροποποιῶσα. Ἰδοὺ διατί πολλάκις ἀντιφάσκομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς.

(2) Ἐνιοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐνεχάραξαν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν τούτους τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀκαὶ ἐρωτῶντων αὐτὸν ἠγάθη καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὁ ἀναμάρτητος ἡμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῆς βαλέτωσ' (Ἰωάν. κεφ. Η'. ἐδαφ. 7) οἱ τοιοῦτοι οὐδέποτε σχεδὸν θέλουσι φονεύσει τὴν μοιχαλίδα αὐτῶν γυναῖκα.

(3) Ἀπαντες γινώσκουμεν ὅτι ἐν καιρῷ βροχῆς ἢ θυέλλης τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἐστὶ βεβρυμένον, ἦτοι, κατὰ τὸ λεγόμενον, ἐσμὲν ἀδάθετοι. Κατὰ τοιοῦτους καιροὺς δὲν κρίνομεν οὐδὲ σκεπτόμεθα ὡς ἐν καιρῷ αἰθρίας καὶ γαλήνης.

Εἰ δὲ μὴ ἔχει τέκνα ὁ ἀπατηθείς, ὀρεῖται ν' ἀγάθῃ τὴν γυναῖκα οὗτου εἰς τὸν οἶκον τῶν γονέων αὐτῆς, εἰ τοιοῦτοι ὑπάρχουσι, εἰ δὲ μὴ, ἀρέτω αὐτὴν νὰ πορεύηται ὅπου θέλει. Ἐν οὐδεμίᾳ ὁμοίᾳ περιπτώσει καὶ δι' οὐδένα λόγον ὀρεῖται ὁ ἀνὴρ νὰ φονεύῃ τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἀρέτω αὐτὴν νὰ ζῇ τὴν πολυστένακτον ἐκείνην καὶ πολυθασάνιστον καὶ πλήρη τύψεων ζωὴν. Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγίστη αὐτῆς καταδική (1).

Ὅταν μὲν ἀποστερῶμεν τῆς ζωῆς τὴν μοιχαλίδα, σπουδαίως ἐξυπηρετοῦμεν αὐτὴν ἀλλ' ὅταν ζῇ, τότε θνήσκει καθ' ἑκάστην. Διὰ ταῦτα κατ' οὐδὲν συνάδομεν τῷ υἱῷ Δουμᾶ, ὅς ἐν τῷ ἑαυτοῦ βιβλίῳ Homme-femme λέγει τάδε:

« Ἄν λοιπόν, μετὰ τὰς προφυλάξεις καὶ πληροφορίας σου, μετὰ τὴν περὶ ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων πείραν σου, ἠπατήθης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τῆς διπροσωπίας; ἂν δι' ὄλου τοῦ βίου συνέζησας μετ' ἀναξίου σου ὄντος; ἂν, ματαίως προσπαθῆσας νὰ καταστήσῃς αὐτὴν σύζυγον ὡς πρέπει, μὴ ἠδυνήθης νὰ σώσῃς αὐτὴν διὰ τῆς μικρότητος, τῆς ἐπιγείου ταύτης ἀφέσεως τοῦ φύλου αὐτῆς; ἂν, μὴ θέλουσα νὰ σοῦ ἀκούσῃ μήτε ὡς πατὴρ, μήτε ὡς συζύγου, μήτε ὡς φίλου, μήτε ὡς κυρίου, οὐ μόνον ἐγκαταλιμπάνει τὰ σὰ τέκνα, ἀλλὰ καὶ σὺν τῷ πρώτῳ τυχόντι ἄγει εἰς τὸν βίον ἄλλα, ἄπερ θέλουσι διαδώσει, ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, τὴν ἐπάρατον αὐτῆς γενεάν; ἂν οὐδὲν κωλύει αὐτὴν τοῦ ἐκπρονεύειν μετὰ τοῦ σώματος αὐτῆς καὶ τὸ σὺν ὄνομα; ἂν σὲ περιορίζει ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ σου ἐνεργείᾳ καὶ σὲ

(1) Ὅταν καταδικάζῃ ἡμᾶς ἡ συνείδησις, ὅσα κἂν ἦ σιωπηλὴ ἢ τοιαύτη καταδική, οὐχ ἥττον ἐστὶ τρομερωτάτη, διότι τοῦ συνειδότητος τὸ δικαστήριον καὶ ἀκόντων ἡμῶν ἐπαναλαμβάνει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

There is no future pang, Can deal justice on the self condemned. He deals on his own soul. (Byron Manfred, πρᾶξις Β'. σκηνὴ 1).

ἀναγκαιτίζει κατὰ τὴν θεῖαν σου δραστηριότητα; ἂν ὁ νόμος, ἔχων τὸ δικαίωμα τοῦ συνδέειν, μὴ ἔχει τὸ τοῦ λύσειν καὶ κηρύσσεται ἀνίσχυρος, τότε δὴ τότε σὺ ἀτομικῶς διακησυχῆτι, ἐν ὀνόματι τοῦ σοῦ διδασκάλου καὶ γενοῦ κριτῆς καὶ δῆμιος τοῦ ὄντος ἐκείνου. Δὲν πρόκειται πλέον περὶ τῆς γυναικός, οὐδὲ γυναικὸς κατὰ τὴν θεῖαν ἔνοιαν, ἀλλὰ κατὰ περὶ τὴν καθαρῶς ζωικὴν; πρόκειται περὶ τοῦ πιθήκου τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ θῆλεος τοῦ Κἄιν; φόνευσον αὐτὴν!»

Τίσι δικαιοῦματι δίδωσι τὴν συμβουλὴν ταύτην ὁ κ. Δουμᾶς υἱός; Οὐδεὶς δικαιοῦται ν' ἀφελῇ τὴν ζωὴν ἄλλου, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ εἰς θάνατον καταδικάζων νόμος πράττει κακούργημα; ἡ γυνὴ τότε πράττει ὅσα λέγει ὁ υἱὸς τοῦ κ. Δουμᾶ, ἐπόταν γεννηθῇ μοιχαλὶς, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ περπτώσει φρονῶ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου ὀρεῖται πολλῷ μᾶλλον ν' ἀποταθῇ πρὸς τοὺς νομοθέτας ἢ πρὸς τὸ ἱερίωμα καὶ τὴν μάχιραν. Ἄλλ' ἴσως μοὶ ἀντιτάξωσι. «Ζητεῖς ἐπανορθωτικὰς οἰκίας καὶ εἰς οὐδὲν λογιζέσαι τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν;» Πρὸς Θεοῦ! ἡ μεγάλη αὕτη λέξις ἐλευθερία, ἡ κολακεύουσα τοὺς μὲν καὶ ἐμπαίζουσα τοὺς δὲ, ἐστὶν ὁμοία τῷ χαμαίλεοντι καὶ ὡς τὸ ἐρπετόν τοῦτο μεταβάλλει τσαυτὰ χρώματα.

Σύμπερασμα:

Φωτίσατε τὴν γυναῖκα καὶ θέλετε ἐγκαινίσει τὴν ἡὺ νέας ἐποχῆς.

ΔΙΑΦΟΡΑ

(ἐξ ἀναγνώσεων.)

Ο ΑΝΟΗΤΟΣ ΣΥΖΥΓΟΣ.

Υπῆρχεν (ἀνοήτος τις σύζυγος) Κανδαύλης ὀνομαζόμενος Μυρτίλος, τύραννος τῶν Σάρδεων, καὶ ἀπόγονος Ἀλκαίου τοῦ Ἡρα-

κλέους, (καθὰ διηγεῖται ἡμῖν Ἡρόδοτος ὁ Ἄλικαρνασσεύς). Οὗτος λοιπὸν ὁ Κανδαύλης ἤρασθη τῆς ἑαυτοῦ γυναίκης, ἐρασθεὶς δὲ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἦτο πασῶν τῶν γυναικῶν ἡ ὠραιότερα. Εἶγε δὲ πλησίον του ἓνα τῶν αἰχμοφόρων, Γύγην ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον πολὺ ἠγάπα, καὶ τὰ σπουδαιότερα πράγματα τῷ ἐνεπιστεύετο, ὑπερεπήνεσε δὲ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ὠραιότητα τῆς γυναίκος του.

Μετ' οὐ πολὺν δὲ καιρὸν εἶπε πρὸς τὸν Γύγην ὁ Κανδαύλης, Γύγι, ἀδύνατον μοὶ φαίνεται νὰ πιστεύσης εἰς ἐμὲ λέγοντά σοι περὶ τῆς ὠραιότητος τῆς γυναίκος μου, διότι τὰ ὡτα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπιστότερα τῶν ὀφθαλμῶν τυγχάνουσι· προσπάθησον νὰ τὴν ἴδῃς γυμνῆν.

Ὁ δὲ Γύγης μεγάλως ἐκπλαγεὶς εἶπε, Δέσποτα, ποῖον ἀνόητον λόγον μοὶ λέγεις, διατάττων με νὰ ἴδω τὴν δέσποινάν μου γυμνῆν; Ἄμα ἡ γυνὴ ἐκδυθῆ τὸν χιτῶνα, συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ. Ἄλλὰ τὰ κατὰ πρό πολλοῦ οἱ ἀνθρώποι ἐξέυρον, καὶ ἐκ τούτων πρέπει νὰ μαθάνωμεν· μεταξὺ τῶν καλῶν εἶναι ἐν καὶ τοῦτο, νὰ μὴ ζητῆ τις ἐμὴ τὰ ἰδικά του. Ἐγὼ δὲ πιστεύω ὅτι ἐκείνη εἶναι ἡ ὠραιότερα ὅλων τῶν γυναικῶν, καὶ σὲ καθεκτεῖω, μὴ ζητῆς παράνομα πράγματα.

Οὗτος μὲν τοιαῦτα λέγων προσεπάθει ν' ἀπαλλαγῆ, φοβούμενος μήπως πάθῃ κακόν τι ἐκ τούτου· ὁ δὲ Κανδαύλης ἀπεκρίθη εἰς αὐτὸν, Θάρσ', Γύγι, καὶ μὴ φοβοῦ μήτε ἐμὲ, ὅτι θέλω δῆθεν νὰ σὲ δοκιμάσω καὶ σοὶ λέγω ταῦτα, μήτε τὴν γυναῖκά μου, μήπως πάθῃς κανὲν κακὸν ἐκ μέρους τῆς· διότι ἐγὼ μὲ τοιοῦτον τρόπον θ' ἀρχίσω νὰ διαθέσω τὰ πράγματα, ὥστε μήτε νὰ μάθῃ ἐκείνη ὅτι τὴν εἶδες· διότι ἐγὼ θὰ σὲ στήσω εἰς τὸ οἶκημα, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κοιμώμεθα, ὅπισθεν τῆς ἀνοιγομένης θύρας· ἀφοῦ δὲ ἐγὼ εἰσέλθω, θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σύζυγός μου νὰ κοιμηθῆ. Κεῖται δὲ πλησίον τῆς εἰσόδου θρόνος· ἐπὶ τούτου δὲ θὰ θέσῃ ἐκδύουσα ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐνδυμάτων τῆς· καὶ μετὰ μεγάλην ἡσυχίαν θὰ σὲ κάμῃ νὰ τὴν ἴδῃς. Ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ θρόνου βαδίσῃ πρὸς τὴν κλίνην καὶ σοὶ στρέψῃ τὰ νῶτά τις, φρόντισον πλέον νὰ μὴ σὲ ἴδῃ ἐ-

ξερχόμενον διὰ τῆς θύρας.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γύγης δὲν ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ, παρεδέχθη νὰ πράξῃ ταῦτα· ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπιελθούσης τῆς ὥρας τοῦ ὕπνου, ὠδήγησε τὸν Γύγην εἰς τὸ οἶκημα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀμέσως ἐφθασεν ἡ γυνὴ· εἰσελθούσαν δὲ καὶ ἐκδυομένην ἐβλεπεν αὐτὴν ὁ Γύγης· ἀφοῦ δὲ ἡ γυνὴ ἐστρέψε πρὸς αὐτὸν τὰ νῶτα βαδίζουσα πρὸς τὴν κλίνην, ὁ Γύγης ὑπεκδύς ἐξήρχετο.

Ἡ γυνὴ βλέπει αὐτὸν ἐξερχόμενον, καὶ μαθούσα τὸ ποιηθὲν ἐκ τοῦ ἀνδρός (ἄλλη ἀνοησία τοῦ προκομμένου συζύγου) οὔτε ἀνεβόησεν αἰσχυρθεῖσα, οὔτε ἐφάνη ὅτι ἐνόησεν, ἔχουσα κατὰ νοῦν νὰ ἐκδικηθῆ τὸν Κανδαύλη· διότι παρὰ τοῖς Λυδοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις βαρβάροις, καὶ ὁ ἀνὴρ νὰ φανῆ γυμνός εἰς μεγάλην αἰσχύνην φέρει.

Τότε μὲν οὕτως οὐδὲν δηλώσασα ἡτυχιάν εἶχεν ἄμα δὲ ἡμέρα τάχιστα ἐγένετο, ἐτοιμάσασα τοὺς θεράποντάς τῆς ὅσους ἐβλεπε τὰ μάλιστα εἰς αὐτὴν πιστοῦς, προσεκάλεσε τὸν Γύγην.

Οὗτος δὲ νομίζων, ὅτι αὐτὴ οὐδὲν ἐκ τῶν πιπραγμένων ἐγνώριζεν, ἤλθε προσκαλούμενος· διότι συνείθιζε καὶ προηγουμένως νὰ ἐρχεται ὡσάν τις προσεκάλει αὐτὸν ἡ βασίλισσα.

Ἄμα δὲ παρουσιασθέντος τοῦ Γύγην, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, Δύο ὁδοὶ σοὶ παρουσιάζονται, Γύγι, καὶ σὲ ἀρίνω νὰ ἐκλέξῃς ποῖαν θέλεις νὰ τραπήῃς· ἡ ἀφοῦ φονεύσῃς τὸν Κανδαύλην ἔχε καὶ ἐμὲ καὶ τὴν βασιλείαν τῶν Λυδῶν, ἡ σὺ ὁ ἴδιος ἀμέσως πρέπει ν' ἀποθάνῃς, διὰ νὰ μὴ ὑπακούῃς κατὰ πάντα εἰς τὸν Κανδαύλην τοῦ λοιποῦ καὶ βλέπῃς ὅτι διόλου δὲν σοὶ πρέπει νὰ ἴδῃς. Ἡ ἐκείνος λοιπὸν, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην, πρέπει νὰ καταστραφῆ, ἡ σὺ ὅστις με εἶδες γυμνῆν καὶ παράνομα πράγματα ἐπραξας.

Ὁ Γύγης ἴστατο ἐμβρόντητος ἀκούων τὰ λεγόμενα, ἐπιτα δὲ ἰκέτευε νὰ μὴ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πράξῃ τοιαύτην ἐκλογὴν. Μὴ πείθων δὲ αὐτὴν ἐβλεπεν ὅτι πραγματικῶς ἦτο ἀνάγκη ἢ τὸν δεσπότην νὰ φονεύσῃ ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπ' ἄλλων νὰ φονευθῆ. Προὔτιμησε λοιπὸν τὴν ζωὴν, καὶ ἡ-

ρόπτην ὡς ἐπατα· ἐπειδὴ μὲ ἀναγκάζεις καὶ ἀκούσιως νὰ φονεύσω τὸν κύριόν μου, ἄς ἀκούσωμεν τίνι τρόπῳ θὰ ἐπιχειρήσωμεν ἐναντίον σου; Ἡ δὲ ὑπολαβούσα εἶπεν. Ἡ ὀρμὴ θὰ γίνῃ ἐκ τοῦ ἰδίου μέρους, ἐκ τοῦ ὁποῖου καὶ ἐκεῖνος γυμνῆν με ἐπεδείξατο, ἡ δὲ ἐπιχειρήσει θὰ γίνῃ, ὅταν κοιμᾶται.

Ἀφοῦ δὲ κατήρτυσαν τὴν ἐπιβουλήν, ἄμα νυκτὸς ἐπιελθούσης (ὁ Γύγης δὲν ἀφίετο καὶ οὐδεμίαν ἀπαλλαγὴν δι' αὐτὸν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐπρεπεν ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος ν' ἀποθάνῃ ἢ ὁ Κανδαύλης) ἠκολούθηε τὴν γυναῖκα εἰς τὸν θάλαμον· αὐτὴ δὲ ἐγχειρίδιον αὐτῷ δοῦσα κατακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύραν.

Μετὰ ταῦτα δὲ, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεπαύετο ὁ Κανδαύλης, ὑπεισδύς τε καὶ ἀποκτείνει αὐτὸν, ἔσθῃ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιλείαν ὁ Γύγης.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Ἦρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Βαβυλωνίους ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ἰλλυριῶν Ἐνετοῖς, νόμος καθ' ὃν ἅπαξ ἑκάστου ἔτους ἐν ἑκάστῃ κώμῃ ἄμα αἱ παρθένοι γάμων ὠραῖαι γενόμεναι, συνήγοντο πᾶσαι εἰς ἓν χωρίον περὶ αὐτάς δὲ ἴσταντο ὄμιλος ἀνδρῶν. Ἀνιστάς δὲ κατὰ μίαν ἑκάστην κήρυξ ἐπώλει, πρῶτα μὲν τὴν εὐειδεστάτην ἐξ ὅλων, μετὰ δὲ, ἀφοῦ αὐτὴ εὐροῦσα πολὺ χρυσίον ἠγοράζετο, ἄλλην ἀνεκέρυσσεν, ἥ τις μετ' ἐκείνην ἦν εὐειδεστάτη. Ἐπωλοῦντο δὲ ἕνα ὡς σύζυγοι.

Ὅσοι μὲν λοιπὸν τῶν Βαβυλωνίων ἦσαν εὐδαίμονες ἐπίγαμοι, ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους ἠγοράζον τὰς καλλιστευσούσας· ὅσοι δὲ τοῦ δήμου ἦσαν ἐπίγαμοι, οὐδεμίαν ἀνάγκην τοῦ χριστοῦ εἶδους εἶχον, ἀλλὰ καὶ χρηματα καὶ αἰσχίνας παρθένοισι ἐλάμβανον· διότι ἀφοῦ ὁ κήρυξ διεξήρχετο πωλῶν τὰς εὐειδεστάτας τῶν παρθένων, ἀνίστη τὴν ἀμορφεστάτην ἢ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀνάγκηρον, καὶ ταύτην ἀνεκέρυσσεν, ὅστις ἤθελε τὸ ἐλάχιστον χρυσίον λαθῶν νὰ συνοικήσῃ μετ' αὐτῆς ὡς σύζυγος· καὶ οὕτως ἐδίδοτο εἰς τὸν τὸ ἐλάχιστον χρυσίου δεχόμενον.

Τοῦτο δὲ τὸ χρυσίον προήρχετο ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν εὐειδῶν παρθένων· εἰς τὸν τρόπον ὥστε αἱ εὐμορφοὶ τὰς ἀμύρρους καὶ ἀναπήρους ἐπροίκιζον καὶ ὑπ' ἀνδρῶν. Δὲν ἐπιτρέπετο δὲ νὰ ἐκδώσῃ τις τὴν θυγατέρα του εἰς ὀπιονδῆποτε ἕτερον ἑκάστος, μηδὲ ὁ ἀγοράζων νὰ λάβῃ τὴν παρθένον ἀνευ ἐγγυητοῦ· ἀλλ' ἐχρεώσεται νὰ δώσῃ ἐγγυητάς, ὅτι ἐξάπαντος θὰ συνώκει μετ' αὐτῆς, καὶ οὕτω νὰ τὴν λάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν του· εἰ δὲ μὴ, ὤφειλε νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ χρυσίον.

Εἰς δὲ τὴν Σινικήν μέχρι τῆς σήμερον ὄλαι αἱ γυναῖκες ἀνεξαιρέτως ἐμπορίου ἀντικείμενον γίνονται. Ὁ σύμβιος ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅταν ἡ νόμιμος αὐτοῦ σύζυγος ὑποπέσῃ εἰς τι τῶν παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένων ἐγκλημάτων, νὰ πωλήσῃ αὐτήν, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ οἰκογένεια αὐτῆς θελήσῃ νὰ συναγάγῃ αὐτήν καὶ ν' ἀποδώσῃ τὴν προίκα, ἣν ἔλαβε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ συνοικεσίου.

Ἐν οὐδεμίᾳ ἑτέρα χώρᾳ αἱ γυναῖκες ζῶσι μετὰ μειζῶνος ταπεινώσεως καὶ ἐλάσσονος υπολήψεως· ὅταν μὲν ἔχωσι συζύγους ἐκ τῶν τῆς πρώτης κλάσεως, πάντοτε κεκλεισμένα διαγούσιν· αἱ δὲ τῶν τῆς τελευταίας τάξεως σύζυγοι συμμετέχουσι μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπιπρωτάτων καὶ χονδροειδεστάτων ἐργασιῶν. Ἐὰν ὅτι μητέρες, ἔχουσιν ἐν φορτίον περιπλέον· ἐπειδὴ φέρουσιν ἐργαζόμεναι τὰ ἑαυτῶν τέκνα προσκεκολλημένα ἐπὶ τῆς ῥάχως, μέχρις οὗ σθάσωσιν εἰς κατὰστάσιν καθ' ἣν δύνανται νὰ περιπατήσωσιν.

Ὅσον αὐστηρὰ καὶ ἂν ᾖ τοῦ γυναικείου φύλου ἡ τύχη, τὰ ἀσθενῆ ταῦτα πλάσματα ὑποφέρουσιν αὐτὴν ἐν ὑπομονῇ καὶ ὑποταγῇ, ἄς μόνῃ ἡ συνήθεια δύνανται νὰ δώσῃ καὶ νὰ διδάξῃ.

Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὸν ἄγιον Φραγκίσκον πωλοῦσιν ἀκόμη τὰς γυναῖκας εἰς δημοπρασίαν. Εἰς τὴν κατὰ τὸ 1875 ἀγορὰν ἡ ἀνωτέρα τιμὴ ἦν 18 δολάρια, ἡ δὲ κατωτέρα 65 ἑκατοστά. Τὸ δυστυχεὲς πλάσμα, τὸ οὕτω δημοπρατούμενον ἀντὶ τῆς εὐτελοῦς ταύτης τιμῆς, εἶχε τὴν ῥίνα σιμῆν, ἐνῶ ἡ τῶν 18 δολαρίων τιμηθεῖσα νεάνις ἦτον ἐντελοῦς κινεζικῆς ὠραιότητος.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΚΥΡΑΗ.

—
 ἐπιστάλῃν πρὸς τὸν Σμύρνης πρω-
 τοφάλην Δημήτριον Λῶτον.

Πολλάκις, ἀδελφέ μου, εἰς τὰς ἀνιαράς μου ἀγρυπνίας (καὶ αὐταὶ αἱ ἀγρυπνίαι με συμ-
 βαίνουνσι πικράκις, μάλιστα τὸν χειμῶνα, ὅ-
 ταν αἱ νύκτες ἦναι μακραι) ἀναλίσκω τὸν
 καιρὸν, συλλογιζόμενος τὰ πάθη μου, ἀφοῦ τὰ
 ἀριθμηθῶ ὅλα ἐν πρὸς ἐν, ἀρχόμενος ἀπὸ
 τὰς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅποια ἦσαν αἱ
 πατρικαὶ παιδεύσεις διὰ τὰς ἐν οἴκῳ ἀταξίας
 μου, καὶ οἱ ραβδισμοὶ τοῦ φροντιστηρίου διὰ
 τὰ γραμματικά, καὶ διαβαίνων ἔπειτα εἰς τὰ
 πλέον ἀνιαρά, τὴν μετὰ τοῦ Εὐσταθίου συν-
 τροφίαν, τὴν εἰς Ὀλλανδίαν ἀποδημίαν, τὰς
 περιηγήσεις ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, τὴν ἀ-
 πώλειαν τῶν ὑπαρχόντων, τὴν δευτέραν ἐπι-
 δημίαν μου εἰς Γαλλίαν, ἀφοῦ, λέγω, τὰ ἀπα-
 ριθμηθῶ ὅλα, ἢ κἀν ὅσα ἐνθυμούμαι, μοι φαί-
 νεται νὰ ἀκούω μίαν φωνὴν ἀοράτως· « Ἀ χ ἄ
 ρ ι σ τ ε, ἂν ἡ Πρόνοια σὲ ἐπαίδευσεν πολυει-
 δῶς καὶ πολυτρόπως, σὲ ἔκαμεν ὁμως καὶ
 μεγάλας εὐεργεσίας» καὶ τότε ἔρχομαι ἐν
 τοῦ ἐναντίου νὰ ἀριθμῶ τὰ τῆς Προνοίας δω-
 ρήματα, καὶ σὲ βεβαίονω, φίλε μου, ὅτι εἰς
 αὐτὸν τὸν ὑπολογισμὸν εὗρηκα πάντοτε τὸν
 ἀριθμὸν τῶν καλῶν ἀνώτερον ἀπὸ τὰ κακὰ,
 οὕτω παρηγορούμενος με τοιοῦτου λογισμοῦ
 ἀπεκοιμήθην μίαν νύκτα πρὸς τὸ ἐξημέρωμα·
 καὶ εἶδον καθ' ὕπνον θέαμα περιέρχον καὶ ἄ-
 ξιον νὰ παρηγορήσῃ ὄχι μόνον ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ
 πάντας τοὺς κακῶς πάσχοντας.

Ἄγγελος, ἐξ οὐρανοῦ καταβαίνων, παρε-
 στάθη εἰς τὴν κλίνην μου, κολοσσαῖος τὸ μέ-
 γθος· ἐκράτει τρυτάνην εἰς χεῖράς του, ὡς
 ἐκείνην, με τὴν ὁποίαν ζυγίζουσι κάμμειαν
 φορὰν τὰ ζύλα ἔμπροσθεν εἰς τὸ Κουμέριον.
 « Π ἄ ρ α π ο ν εῖ σ α ι, με λέγει, ὡς ἠδικημέ-
 νος ὑπὸ τῆς Προνοίας· ἀλλ' ἰδοὺ τῆς δικαιο-
 συνῆς ἢ τρυτάνη! Βάλε εἰς τὸ ἐν μέρος, ὅσα
 κακὰ ἐδοκίμασες ἐν τῷ βίῳ, καὶ πρόσθετε μὴ
 λησμονήσῃς τίποτε. » Ἐγὼ, τριμῶν ἀπὸ τὸ ἐν
 μέρος ὡς βλάσφημος, καὶ ἐπιθυμῶν ἀπὸ τὸ

ἄλλο νὰ δικαιολογηθῶ, ἤρχισα με μεγάλην
 προθυμίαν νὰ ἐπιφορτίξω τὴν μίαν πλάστιγγα
 τῆς τρυτάνης με ὅσα κακὰ ἐδυνήθην νὰ
 συλλογιθῶ, καὶ φοβούμενος μὴ νικηθῶ ὑπὸ
 τοῦ Ἄγγελου, συνεφόρου ἀκόμη καὶ πολλὰ
 ἄλλα εὐτελεῖ καὶ ἀναξία λόγου· ὅποια, πα-
 ραδείγματος χάριν, ἦσαν. νὰ ὑπάγω κάμ-
 μειαν φορὰν εἰς τὸν Κουκλουτζᾶν περιπατῶν,
 νὰ κρημισθῶ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν κλίμακα
 τοῦ οἴκου, τρεῖς μόνον ἢ τέσσαρας βαθμούς (ἐν
 ἐνθυμούμαι καλὰ) χωρὶς ἄλλην βλάβην παρὰ
 τὴν συντριβὴν ἐνὸς ποτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐκασ-
 τουν εἰς χεῖρας. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἐφόρτωσα
 τὴν πλάστιγγα ὅσον ἦτον ὁ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ
 τὰ ὄντα καὶ ἀπὸ τὰ δοκοῦντα κακὰ, τὸ θαυ-
 μαστὸν ἦτο ὅτι ὁ Ἄγγελος δὲν ἔλεγεν τί-
 ποτε πρὸς αὐτὰ, ἀλλ' ἐπροσποιεῖτο νὰ μὴ κα-
 ταλαμβάνῃ τὴν ἀπάτην! ἀφοῦ ἐτελείωσα τὴν
 συγκομιδὴν ὅλων μου τῶν κακῶν « ἔχεις ἄλλο
 τι περισσότερο, μοι λέγει ὁ Ἄγγελος, »
 « Ὅ χ ι » ἀπεκρίθην ἐντρομος. « Σὺ μὲν, λέγει,
 ἐπεφόρτισας τὴν πλάστιγγα με ὅσα ἤθελες,
 καὶ δὲν σὲ ἐκόλυσα κατ' οὐδὲν, ἐγὼ δὲ θέ-
 λω βάλει εἰς τὴν ἄλλην πλάστιγγα τὰς δω-
 ρεὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ με τὴν συγκαταθέσιν
 σου, σὲ δίδω τὴν ἄδειαν νὰ με ἐναντιωθῆς
 εἰς ὅ,τι κρίνεις ἢ κατὰ πολλὰ βαρῦ. ἢ ἀνοί-
 κειον νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ καλῶν. » ἤρ-
 χιστε λοιπὸν, ἀδελφέ μου, νὰ στοιβάξῃ καὶ
 αὐτὸς τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρήματα; ὅποια
 ποτὲ δὲν συλλογιζόμεθα· τὸσον ἐτυφλώθην
 ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν! Ἐρριψεν εἰς τὴν πλά-
 στιγγα τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ὑπερξεν καὶ τὸ νὰ
 μὴ ἀποθάνω μέχρι τοῦ νῦν, μολοντὶ πολ-
 λάκις νοσήσας, ὡς δῶρημα τοῦ Θεοῦ· εἰς αὐτὸ
 βλέπων με ἀπορούντα. « δὲν ἀνέγνωσες ποτὲ
 με λέγει τὴν Γραφήν; » « Ναι, τῷ ἀπεκρίθην,
 ἐπειδὴ μετέφρασα μίαν Κατήχησιν, εἰς τὴν
 ὁποίαν συνήθροισα τὰ ὠραιότερα ῥητὰ τῆς
 Γραφῆς. » Μεταξὺ αὐτῶν, με λέγει, « πρέπει νὰ
 εὕρηκας καὶ τὸ Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κιν-
 οῦμεθα καὶ ἐσμέν, » Ἀλλὰ τί κακὸν μου
 κειρὸν ἤθελα, Πρωτοφάλη, νὰ τὸν ἐνθυμίσω
 τὴν Κατήχησιν, ἀπαξίει ἐν ἀντίτυπον (δὲν
 ἤξέρω ποῦ τὸ πῦρον εὐθὺς) καὶ τὸ ῥίπτει εἰς
 τὴν πλάστιγγα, ὡς δῶρημα καὶ αὐτὸ. Ἐξή-

τησα νὰ ἐναντιωθῶ, προφατιζόμενος τοὺς μόχ-
 θους τῆς μεταφράσεως καὶ σπουδάζων νὰ δεῖ-
 ξω ἀληθῶς· ὅτι εἶ αἱ πόνημα ἰδικόν μου καὶ
 ὄχι δῶρημα ἄλλου· ἀλλ' αὐτὸς με ἀπιστό-
 μωσεν μετὰ τὸ « χωρὶς αὐτοῦ οὐ δυνάμεθα ποιεῖν
 οὐδὲν » καὶ μετὰ τὸ « πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνω-
 θέν ἐστι καταβαίνον » καὶ μετὰ τὸ « τὸ θέλει
 καὶ τὸ ἐνεργεῖν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι » καὶ με
 ἄλλοις μυρίους τύπους τῆς Παλαιᾶς καὶ
 Νέας Διαθήκης. Ἐθαύμασα, φίλε μου, πόσον
 ἦτον δυνατὸς ἐν ταῖς γραφαῖς, ὁ ἄγγελος, καὶ
 ποῦ ἀνέγνωσεν τὴν Γραφήν, μὴ ὄντων (καθὼς
 ἤξεύρεις) ἐν οὐρανῷ μήτε βιβλίον μήτε τυ-
 πογράφον· ἀνέβασεν ἔπειτα εἰς τὴν πλά-
 στιγγα τοὺς μακαρίτας γονεῖς μου με πᾶσαν
 αὐτῶν τὴν προθυμίαν νὰ με προμηθεύσωσιν
 ὅλα τὰ μέσα τῆς σπουδῆς· ἀνέβασε τοὺς κα-
 λούς μου συγγενεῖς καὶ τοὺς εὐεργέτας μου,
 ὡς τσοῦτα τοῦ Θεοῦ δωρήματα· ἢ πλάσιγξ
 ἤρχισεν νὰ κινήται· ἐγὼ ἔτρεμον ὅλος, ἐνθυ-
 μούμενος τὸ « οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου
 πᾶς ζῶν » ἀναβιβάζει τέλος τὸν Δόμινον Κεην.
 Εἰς αὐτὰ ὅλα δὲν εἶχόν τι νὰ ἐναντιωθῶ. Ἐ-
 πείτα βλέπω τὴν λογισμότητά σου πλησίον
 τοῦ Ἄγγελου, ἔτοιμον νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν πλά-
 στιγγα.

Τότε ἀληθινὰ ἤρχισα νὰ φοβῶμαι, ὅτι ἔχω
 νὰ μείνω ἀναπολόγητος μάλιστα βλέπων ὅτι
 διὰ τὸ ἦϋχος (ἐπειδὴ ἦτο χειμῶν) ἦσαν ἐν-
 δευμένους, ἢ μάλιστα εἰπεῖν καταπεφορτισμέ-
 νος με δύο βαρυτάτας γούνας, καὶ εἶχες ἐπὶ
 κεφαλῆς καλπάκιον, ὄχι ὡς τὰ σημερινὰ τῶν
 Χίων, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ, ὡς φορεῖ ὁ
 Μακαρίτης Θεόδωρος ὁ Λακάνας, ὁ χατζῆ
 Παντελῆς καὶ ἄλλοι πρὸ τούτων. « Οὐαί, ἔ-
 λεγον, εἰς ἐμέ! ἂν ἀναβῇ ὁ Πρωτοφάλης
 με τοιαύτην σκευὴν, ἢ πλάστιγξ ἔχει νὰ κλί-
 » νη ἐξάπαντος. » Μὴ ἔχων τί ποιήσω, εἶπον
 τὸν Ἄγγελον ὅτι δὲν στέργω νὰ σὲ ἀνάβῃ
 οὕτως ἔχοντα ἐπὶ τῆς πλάστιγγος· καὶ αὐτὸς
 αὐθέντα μου, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἤρχισεν
 νὰ σὲ ἐκδύῃ ἐν πρὸς ἐν τῶν ἐνδυμάτων σου,
 ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Μπιμισίου καὶ καταντῶν
 εἰς τὸν χιτῶνα, εἰς τρόπον ὥστε σὲ ἀφῆκε γυ-
 μνὸν παντάγυμον ὡς ἐξήλθες ἐκ κοιλίας μη-
 τρός σου καὶ ὡς ἀπελευθῆ εἰς τὴν κοινὴν ἡ-

μῶν μητέρα τὴν γῆν· με ὄλην τὴν ἀπορίαν
 εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμεν με ἦτον ἀδύνατον
 νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα ὄχι μόνον διὰ τὴν
 γυμνότητα, εἰς τὴν ὁποίαν σὲ ἐβλεπον, ἀλλὰ
 προσέτι καὶ διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ὁποίαν
 εἶχες, καὶ τὰς ἀρὰς τὰς ὁποῖας ἐξέχες κατ'
 ἐμοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ ψύχους.

Γέλος πάντων σὲ ἀνεβίβασε, τζιπ-τζιμ-
 πλάκην, εἰς τὴν πλάστιγγα κατὰ τὴν θέλη-
 σίν μου, ἀλλὰ τί ὄφελος; μ' ὄλον τοῦτο ἢ
 τρυτάνη ἔκλινε πρὸς τὸ ἔδαφος. Καὶ ὁ Ἄγ-
 γελος, θέλων νὰ με κατασχῶν περισσότε-
 ρον, « Ἀ ὑ τ ἄ, με λέγει, ὅσα συνεφόρησα εἰς
 τὴν πλάστιγγα, δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἑκατοστη-
 μῶριον ἐκ πάντων ὅσα σὲ εὐεργέτησεν ἡ Πρό-
 νοια, καὶ ὁμως ὑπερβαίνουσιν ὅσα κακὰ ἐ-
 δοκίμασας. Γενοῦ λοιπὸν εὐγνωμονέστερος,
 καὶ ἐνθυμοῦ πάντοτε « τὶ ἀνταποδώσω τῷ
 Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἔδωκέ μοι, καὶ ταῦ-
 τα τὰ λόγια ἦσαν τοῦ ἐνυπνίου τὸ ἐπιμύ-
 θιον.

Ἐπειτα ἀνέπτυ πάλιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς
 με τσοῦτην ταχύτητα, ὥστε ἂν δὲν σὲ ἤρπα-
 ζον ἀπὸ τὸν πόδα, διὰ νὰ σὲ ἐκβάλω ἀπὸ
 τὴν πλάστιγγα, ἤθελε βεβαίως σὲ συναναβί-
 βάσῃ μαζῆ του, καὶ Κύριος οἶδεν, ἂν ἐκατέ-
 βαινες πλέον. Αὐτὸ τὸ ἔκαμα ὄχι φρονήσας
 τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνοδὸν σου, ἢ ὁποῖα ἤθελε
 βεβαίως σὲ ἀξιώσει με τὸν Ἐνώχ καὶ τὸν
 Ἡλίαν, με προσθήκηνας νέας ἐορτῆς εἰς τὸ μη-
 νολόγιον, ἀλλ' ἀπορῶν τί ἔμειλα νὰ γένω
 χωρὶς τῆς λογισμότητός σου.

Ζῆθι λοιπὸν εὐδαιμόνως καὶ μένε ἀκόμη
 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διὰ τὴν οἰκογένειαν σου καὶ διὰ
 τὸν φίλον σου.

—

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΔΧΕΜ ΠΑΣΣΑ.

—
 Ἡ « Ἐφημερίς τῶν Ξένων » εἶχε δημο-
 σιεῖσαι βιογραφίαν τοῦ Μ. Βεζίρου, καθ' ὃν
 κειρὸν οὗτος ἦν ἐτι πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ,
 καὶ ἦν ἀνεδημοσίευσεν ἐσχάτως, ἅμα τῆ εἰ-
 δήσει τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸ νέον ἐξίω-
 μα τοῦ Μ. Βεζίρου. Ἰδοὺ αὕτη:

Ὁ Ἐδχέμ πασσαῖς ἐγεννήθη ἐν τῇ ἑλληνικῇ νήσῳ Χίῳ, παρὰ κιορκασίων γονέων (1), ζώντων διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι πολὺ ὀλίγον ἠδύνατο νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ αὐτῶν, τὸν ἀπέστειλαν ὡς ὑπέρτερον εἰς τὸν οἶκον τοῦ περισημοῦ πολιτικοῦ Χοσσέρφ πασσαῖ εἰς Κ[λιν, ὅπου ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἐξετέλει τὰς ταπεινοτέρας δουλικὰς ἐργασίας. Ἄν τότε προφῆτης τις προέλεγεν εἰς τὸν νεαρὸν δούλον ὅτι θέλει γίνεαι ποτὲ προσβουτῆς παρὰ τῇ αὐτοκρ. γερμανικῇ αὐλῇ, ἴσως ἤθελε θεωρήσει τοῦτο εἰρωνεῖαν καὶ ἀνταμείψῃ τὸν προφῆτην τῆς εὐχαριστοῦ ταύτης εἰδήσεως διὰ ῥαπισμάτων. Ὁ κύριος τοῦ Ἐδχέμ παρατήρησεν ὅμως ἐν τῷ μικρῷ ὅτι ὁ δούλος αὐτοῦ ἦν πεπρωκισμένος διὰ μεγάλων ἠθικῶν προσόντων καὶ διὰ σιδηρᾶς θελήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀπομακρύνῃ αὐτὸν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ οἴκου τοῦ καὶ ἀποστείλῃ εἰς μεγάλην τινα δυτικὴν πόλιν ὅπως σπουδάσῃ. Πράγματι δὲ τῷ 1832 ἐπέμψεν αὐτὸν ἐν συνοδείᾳ τεσσάρων ἑτι κιορκασίων μειρακίων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ γάλλου Ζουβέρτ εἰς Πορισίους, ὅπως εἰσαχθῆ εἰς τὸ ἀξιόλογον λύκειον Βαρβὲ καὶ ἀποκτήσῃ τὰς Εὐρωπαϊκὰς γνώσεις καὶ τὰ γαλλικὰ ἤθη. Τῷ 1835 ἐγκατέλιπεν ὁ Ἐδχέμ τὸ λύκειον τοῦτο καὶ ἤρξατο, τῇ παρικινήσει τοῦ αὐτοῦ προστάτου, νὰ σπουδάζῃ μεταλλουργίαν. Τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη, ἐπιχειρήσας ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ περιδείας εἰς Γαλλίαν, Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν, ὅπως εἰς τὰς χώρας ταύτας ἐκμάθη ἑτι μᾶλλον τὴν ἐπιστήμην του. Τῷ 1839 ἐπανέκαμψεν εἰς Κ[πολιν, ὅπου ὁ ὑψηλὸς προστάτης του τῷ παρέσχε τὴν θέσιν λοχαγοῦ τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου ἢ κυριωτέρα αὐτοῦ ἐνασχέλους ἦν ἡ κατάστρωσις τοπογραφικῶν ἐργασιῶν ἐν αἷς ἀνέπτυξε τὸσαύτην δραστηριότητα, ὥστε ἐντὸς μικροῦ ἀλλολοδιαδόχως προεβιβάθη εἰς διοικητὴν τάγμα-

(1) Κατ' ἄλλας πληροφορίας ἡ Α. Υψ. κατάγεται ἐξ Ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ἔχων ὄντας μάλιστα συγγενεὶς Ἕλληνας.

τος, ὑποσυνταγματάρχην, ἀντισυνταγματάρχην καὶ συνταγματάρχην. Καὶ ὅτε ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις διώρισε μεταλλουργικὴν ἐπιτροπὴν δι' ὅλον τὸ κράτος, μέλος αὐτῆς ἦν καὶ ὁ Ἐδχέμ πασσαῖς. Τῷ 1849 ὁ Σουλτάν Ἀβ. δούλ Μετζιτ διώρισε αὐτὸν ὑπασιπστήν του καὶ ἔκτοτε πλέον δὲν τὸν ἐγκατέλιπεν ὁ ἀστὴρ τῆς τύχης του. Μετ' οὐ πολὺ προεβιβάθη εἰς στρατηγὸν ὑπομοιραρχίας καὶ εἰτα μοιραρχίας, ἐπὶ τέλους δὲ ἀρχηγὸς τοῦ στρατιωτικοῦ οἴκου τοῦ ἡγεμόνος του, τὸν ὅποιον καὶ συνώδευσε κατὰ τὴν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν περιδείαν του. Τῷ 1854 ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Σουλτάν Μετζιτ εἰς Σερβίαν, ὅπως ἐπιδώσῃ τῷ πρίγκιπι Ἀλεξάνδρῳ Καραγεώργεβιτς τὸ Χάτι: Σερβί, δι' οὗ ὁ Σουλτάνος ἐπιστήμως ἐπεκύρου τὰς ἐλευθερίας καὶ τὰ δίκαια τῆς Σερβίας. Τῷ 1856 ὅμως ἐνεκα αὐλικῶν ῥαδιουργιῶν ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀνακτόρων πρὸς ἀνταμοιβὴν του ὅμως διώρισε αὐτὸν ὁ Σουλτάνος μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους, ὅπου καὶ διέμεινεν ἐπὶ μικρὸν χρόνον. Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν παύσιν τοῦ Ἀκλή πασσαῖ, ἀνέλαβεν ὁ Ἐδχέμ τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτοῦ καὶ ἔλαβε τὸν βῆθμον μουσίρου, ἀφοῦ πρὸ πολλῶν ἡδῆ ἐτῶν εἶχε λάβει τὸν τοῦ πασσαῖ. Ἐκτοτε δὲ πλέον δὲν κερήτησε τὸ διπλωματικὸν στάδιον, ὅπου, καθὰ λέγουσιν οἱ συμπολιταὶ του, ἐπέτυχε θαυμασίως. Μετὰ τὴν παύσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἔλαβε διαφόρους θέσεις προσβιῶν μέχρις οὗ ὁ Σουλτάν Ἀχμέτ διώρισε αὐτὸν τὸ παρελθόν θέρος προσβουτῆν αὐτοῦ ἐν Βερολίνῳ. Ἐκεῖθεν ἀνεκλήθη ἀμέσως πρὸς τῆς ἐνάργειας τῆς Συνδιασκεψέως ὅπως συμμεθεῖν τῶν συνεδριάσεων ὡς δεῦτερος πληρεξούσιος τῆς Πύλης, ὅθεν προεκλήθη εἰς τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα τῆς Μεγάλης Βεζίρειας.

Ἐν διπλωματικῷ δειπνῷ δοθέντι ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Βισμαρκ, ὁ ἀρχικαγκελάριος τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας τὸν νῦν βεζίρην Ἐδχέμ πασσαῖν ἐχαρακτήρισεν ὡς σπουδαῖον ἄνδρα, ἀκεραίου χαρακτήρος καὶ λίαν καλλισοφηνόμενον ἔχοντα τὸ πνεῦμα.

(Κατὰ μετάφρασιν τῆς «Θράκης.»)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΩΝ]ΠΟΛΕΩΣ.

Ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ τὰ περίεξ αὐτῆς περιλαμβάνουσιν ἐν συνόλῳ 163,836 κτίρια καὶ κτήματα δυνάμενα νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς κατηγορίας.

1) Εἰς κτήματα προσδοφόρα πληρόντοτα ἔγγιον φόρον (ἐμ λὰ κ ε μ ο υ σ μ ι ρ ἔ) 2) Κτήματα τοῦ Κράτους ἢ τοῦ στέμματος (ἐμ λὰ κ ι σ ι α χ ι ν ἔ καὶ μ ι ρ ἔ) καὶ 3) εἰς κτήματα ἀφορολόγητα (ἐμ λὰ κ ι γ α ἱ ῖ ρ ι μ ο υ σ μ ι ρ ἔ).

Ἴδου ἡ ὀνοματολογία τῶν κτημάτων τριῶν κατηγοριῶν.

Πρώτη κατηγορία: 64,414 οἰκίαι καὶ παράλια μέγαρα (γικλι): 34,196 ἐργαστήρια: 354 γάνια: 175 λουτρῶνες: 367 φουβανοί: 7,202 δωμάτια ἀγάμων (μπικιαρ) καὶ σταῦλοι: 4,591 ἄμπελοι, κῆποι ὀπωροφόροι καὶ μή: 3,305 λιμῶνες καὶ νομαί: 38 ἐπαύσεις: 31 ἀποθήκαι πάγου: 79 λατομείαι καὶ τιτανολίθων: 168 βροδοφεῖαι, σραχῆαι, ἀλειμματοποιεῖαι, φωσφοροξυλοποιεῖαι καὶ πλινθοποιεῖαι: 338 καίχανες: 76 ἰχθυοστρατεῖαι: 22,811 ἀνοικτὰ γήπεδα: 12 ἀτμόμυλοι, καὶ 75 ὑδρόμυλοι καὶ ἀνεμόμυλοι.

Δεύτερα κατηγορία: 49 ἀνάκτορα καὶ αὐτοκρατορικὰ περίπτερα: 278 δημόσια διοικητικὰ κτίρια, 89 κῆποι καὶ ἐπαύσεις: 198 στρατῶνες καὶ ἀστυνομικοὶ σταθμοί: 16 κονάκια καὶ 18 ἐργαστήρια: 44 δωμάτια (ὄδαδε:) καὶ σταῦλοι: 44 γήπεδα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς τὸ στέμμα: 1 μουταφιχανές (ξενών): 3 πύργοι πρὸς ἀγγελίαν τῶν πυρκαϊῶν: 2 μεγάλαι γέφυραι καὶ 10 μικραί.

Τρίτη κατηγορία: 19 προσβίαι: 8 σιδηροδρομικοὶ σταθμοί: 674 τεμένη: 519 δημόσια σχολεῖα: 145 μεδρεσεδες: 65 δημόσια βιβλιοθήκαι: 213 τεκέδες: 16 ἰμαρέτια (πτωχοτροφεία): 15 μουβακετχανες: 116 ναμάζγκιαλι καὶ γήπεδα ἀνήκοντα εἰς τοὺς μεδρεσεδες, τὰ σχολεῖα καὶ τὰ τεμένη, εἰς τοὺς τεκέδες καὶ εἰς τὸ ἰμαρέτιον: 1 μετωροσκοπεῖον: 1779 δεξαμεναί, κρήναι φρέατα καὶ ἀγιάσματα: 212 καυτωλεῖαι: 514 νεκροταφεῖαι: 169 ἐκκλησῖαι, πατριαρχεῖαι καὶ συνα-

γωγαί: 2,523 ἀποβάθραι καὶ πλατεῖαι (μεϊδάν), καὶ 1 ὑπόγειος σιδηροδρόμος.

Ὄτε τὰ πληρόντοτα φόρον κτήματα ἀνέχοντα εἰς 139,803: τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς τὸ στέμμα εἰς 797, καὶ τὰ μὴ πληρόντοτα ἔγγιον φόρον εἰς 28,286: ἐν ὅλοις 163,836. Καὶ τὰ μὲν φορολογούμενα ἀποφέρουσι κατ' ἔτος 135,041,233 γρόσια: ἐν συνόλῳ δὲ τὰ ἀκίνητα κτήματα τῶν τριῶν κατηγοριῶν ὑπολογίζονται εἰς 2,847,723,118 γρόσια.

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΙ.

Ἐκ τῶν συμβαινόντων πρὸ ἐτῶν ἐν Ἀσίᾳ, ἡ μεγάλη ἐκείνη ἡπειρος καὶ ἡ μάλιστα τῶν λοιπῶν πολυάνθρωπος φαίνεται τείνουσα ἤδη ῥάγιδην πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, ἐπηρεαζομένη πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐλκομένη ὡς ἐπὶ κέντρον πλανητικοῦ συστήματος. Ἡ Ἀσία ἐστὶν ἡ κοιτίς τῶν ἐθῶν, ἡ πρώτη, κατὰ τὰς παραδόσεις, οἰκισθεῖσα γῆ, ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Ἀδάμ καὶ ἐνεσαρκώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ: εἶναι ἡ χώρα τῆς αἰνδογερμανικῆς φυλαῖς ὡς ἀπόκληρα τέκνα φυγαδευθεῖσαι μετέβησαν εἰς τὴν γείτονα μικρὰν ἡπειρον τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐμεγαλύνθησαν, μετὰ χρόνον δ' ἐπανῆλθον εἰς τὴν γενέθλιον χώραν καὶ κατέκτησαν αὐτὴν ὡς ξένοι λαοί, οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Ἀλλὰ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἐπιδρομῆς καὶ ἐγκαταστάσεως πᾶν σαφὲρον ἔχνος ἐξέλιπε μετὰ τὸν τέταρτον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα καὶ οἱ τῆς μεγάλης ἡπείρου ἰθαγενεῖς λαοὶ κατεκάλυψαν, ἐπιρροῦσαντες ὡς εὐρεῖς ποταμοί, τὴν ἐν Εὐρώπῃ Ῥωμαϊκὴν κοσμοκρατορίαν, μέχρις οὗ καταμελίσαντες αὐτὴν, σινεχωνεύθησαν μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἀπέτελεσαν τὴν νέαν κοινωνίαν καὶ τὸν νέον πολιτισμὸν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ δὲ παλαιὸς τῆς Ἀσίας κόσμος ἀπέμεινεν ὡς ἡνᾶπ' ἀρχῆς στάσιμος ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν θεοκρατικὴν πατριαρχίαν ὕπερ τὰ 700 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἐν τῇ μεγάλῃ ἡπείρῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Ὠκεανοῦ

αὐτῆς ζωῆς ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας, φέροντες τὸν ζυγὸν τῶν προλήψεων, τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν δεσποτικῶν κυβερνήσεων.

Ἄλλ' ἡ ἐμπορικὴ ἐπιμύζια τῆς Εὐρώπης, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐπιτείνεται ἤδη καὶ ἀναπτύσσεται δραστηριώτερον καὶ ταχύτερον χάρις εἰς τὰ νεώτερα τῆς συγκοινωνίας μέτα. Ἄλλως τε ἡ Ἀγγλία ἢ κυβερνώσα 170,000,000 Ἰνδῶν, καὶ ἡ Ῥωσία ἢ κατέχουσα τὸ βόρειον, δηλονότι τὸ τρίτον τῆς Ἀσίας, καὶ τείνουσιν νῦν πρὸς τὸ κέντρον ἐπιδρῶσιν ἀπαύστως ἐπὶ τῶν φρονημάτων καὶ τῶν ἠθῶν τῶν ἀσιανῶν λαῶν διὰ τῆς βαθμιαίας διαδόσεως τῶν φρονημάτων καὶ τῶν ἠθῶν τῆς Εὐρώπης. καίτοι ἡ ἐπίδρασις αὕτη λειτουργεῖ βραδέως, διότι λειτουργεῖ οὐχὶ ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντι, ἀλλ' ἐν τῷ συμφέροντι μᾶλλον τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσίας. Ἡ ἐπιστήμη ὅμως καὶ τὰ δῶρα τοῦ πολιτισμοῦ εἰσι κτήματα κοινά· καὶ οὐδεμία πλέον ἐπικράτεια ἢ κυβερνήσις δύναται νὰ ἐμποδίσωσιν τὴν διάδοσιν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου· τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ φῶς τῆς παιδείας φέγγουσι δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐκπαιδευσις εἰσχωρεῖ ἤδη εἰς τὰς ἀσιατικὰς αὐλάς, οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ οἵτινες ἐν Εὐρώπῃ ἐκπηγάζουσι τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῶν δογμάτων τῆς θρησκείας, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης τῶν ἀνθρώπων, ἤρχισαν νὰ ἐννοῶνται καὶ νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν ἠθῶν τῶν ἀπαιδευτῶν κατοίκων· ἡ σιδερεῖα αὐλαξὶς χαράσσει τὰς ἀπατήτους μεγάλας ἐρήμους τῆς γῆς, καὶ ἡ σφρίκτρα τοῦ μηχανικοῦ εἶναι ἡ σάλπιγξ ἢ ἀφυπνίζουσα τοὺς πληθυσμούς ἀπὸ τοῦ διανοητικοῦ ληθάργου· ἀπὸ ἐτῶν ὀλίγων ἡ Εὐρώπη ἤρχισε ξενίζουσα καὶ ἐκπαιδεύουσα ὡς πολιτίμους φίλους μονάρχας καὶ ἡγεμονόπουδας ἀσιανούς, καὶ ὁ Χεδίβ δὲ τῆς Αἰγύπτου οὐδ' ἄλλως διαφέρει εὐρωπαϊκοῦ ἡγεμόνος. Γῶν ἀεικαιῶν δὲ χωρῶν οἱ ἀπόλυτοι αὐτοκράτορες ἔρχονται νὰ διδασθῶσιν ἐν τῇ ἡπείρῳ τῶν φῶτων καὶ τῆς ἐλευθερίας· οἱ ἄλλοτε ἐπὶ ξενηλασίᾳ καὶ ἀπομονώσεϊ διαβήτοισι Σῖναι καὶ Ἰάπωνες ἀνοίγουσιν ἤδη τοὺς λιμένας καὶ

τὰς πόλεις τῶν πόλεων αὐτῶν εἰς τοὺς ἀποστόλους τῶν μεγάλων συμπερινητῶν καὶ τοῦ μεγάλου μέλλοντος.

Περίεργον εἶναι ὅτι ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὴν πρόδοσιν ἤρχισεν καταφαινόμενη ἀπὸ τῶν ἐσχαιῶν τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἀρχιεπισκόπου τῶν τετρακισχιλίων περίπου νήσων ὧν οἱ κάτοικοι, καταγωγῆς σινικῆς ἢ μάλλον μαγγολικῆς, ἐδείκνυντο οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀγριώτεροι καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου κεχωρισμένοι μᾶλλον ἢ οἱ κάτοικοι τῆς Σινικῆς. Περὶ τῆς αἰρνήσεως καὶ βραχδείας ἀναμορφώσεως τῶν Ἰαπώνων ὁ «Γάλλος Οἰκονομολόγος» ἀναφέρει περίπου τὰ ἑξῆς:

Πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν τὸ μόνον ἐμπόριον τῆς Ἰαπωνίας μετὰ τῆς Ἀύστρας ἦν τὸ μονοπωλίον ἐμπορικοῦ τινος ὀλλανδικοῦ πρακτορεῖου ὑπεβέβη ἐνός εἰς ὄρους ταπεινωτικούς καὶ περιεκλεισμένους ἐπὶ νησιδίου ὡς ἐν εἰρητῇ. Νῦν δὲ ἐξ ἡμετέρας Ἰαπωνικαὶ εἰσὶν ἠνεωγμένοι εἰς τοὺς ξένους ἐμπόρους καὶ τὰ πλοῖά των. Ἄλλοτε τοῖς χριστιανοῖς διπλωμάταις οὐδ' ὅλως ἐπέτρεπετο νὰ διαμείνουσιν ἐν τῇ χώρῃ ἐκείνῃ, ἀλλὰ νῦν δώδεκα τοιοῦτοί εἰσιν ἐγκατεστημένοι ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἰαπωνικῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλοτε ἡ ὁδὸς τῆς Ἰεσδῶ (τῆς πρωτεύουσας) ἐχρησίμευσεν ἀντὶ κοιμητηρίου εἰς τοὺς βαρβάρους θυτικούς. νῦν δὲ οἱ χριστιανοὶ διατρέχουσι ταύτην ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ, ἐνῶ ἡ σφρίκτρα τῆς ἀτραμάξης ἀφυπνίζει τὰς ἡχούς τῶν παραλίων ἐκείνων, τὸ ἠλεκτρικὸν σύρμα συνδέει τοὺς ἐξ ἐλευθέρους λιμένας, ἢ δὲ ὑποβρύχιος κάλωσ ἐλαττοῖ τὴν μεταξὺ Ἰαπωνίας καὶ Εὐρώπης ἀπόστασιν εἰς πενήτην ὥρας. Οὗτοι δὲ ἐν τῷ διαστήματι μιᾶς μόλις γενεᾶς οἱ Ἰάπωνες ἔλαβον ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ θέσιν ἢ τὰ μᾶλλον προεχωρηκότα ἔθνη μετὰ μακροῦς μόλις αἰῶνας ἐκτῆσαντο.

Ἡ αἰρνήσις τῆς Ἰαπωνίας μεταμόρφωσις ἐξέρχεται τῶν κοινῶν κανόνων μεταδίδουσα εἰς τὸ πνεῦμα ἐντύπωσιν ζωηρὰν καὶ ἐκτακτον. Ἰδοὺ λαὸς ὅστις, τὸ πρὶν μᾶλλον τῶν Σινῶν ἀπομονωθείς ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, φαίνεται σήμερον καλῶν τοὺς Εὐρωπαϊούς ὡς μορφώσασιν τοὺς στρατιώτας

αὐτοῦ καὶ τοὺς καύτας κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα, ὅπως εἰσαγάγῃσι παρ' αὐτῷ τὸ σχολαστικὸν σύστημα καὶ τὰς παιδαγωγικὰς μεθόδους, ὅπως ἀναμορφώσασιν τὴν ἀστυκὴν αὐτοῦ νομοθεσίαν καὶ ἐντυπώσασιν εἰς τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ πορείαν ὁμαλὴν, εἰς δὲ τοὺς προὔπολογιτους μορφήν κανονικὴν. Ἰδοὺ λαὸς ὅστις τὸ πρὶν ἐνήσκησε κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ διωγμούς ἀγρίους, καὶ ὅστις σήμερον ἀνακηρύσσει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, λαὸς οὗ ἡ κυβερνήσις παρίστη τέως ἀλλόκοτον μίγμα φεουδαλικῆς ἀναρχίας καὶ δεσποτισμοῦ, καὶ ὅστις νῦν στρέφεται διὰ μιᾶς πρὸς τὸ συνταγματικὸν σύστημα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τόπου. Τοιοῦτο θέλημα εἶναι βεβίως πρωτότυπον καὶ ἄξιον νὰ διεγείρῃ τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης.

Ἰπολογίζονται εἰς 8,850 αἱ νῆσοι, τὰ νησιδία καὶ οἱ βράχοι ὑφ' ὧν σύγκειται τὸ Ἰαπωνικὸν ἀρχιπέλαγος ἔχον ἐπιφάνειαν 371,227 τετραγωνικῶν χιλιαμέτρων. Ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀνέρχεται κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1871 εἰς 34,785,321 κατοίκους.

Ὁ ἀρχαῖος κοινωνικὸς ὄργανισμὸς τοῦ λαοῦ τούτου, ἔχων ὁμοιότητά τινα πρὸς τὸν τῆς Εὐρώπης τοῦ μεσαίωνα, παρίστα τὴν εἰκόνα ἱεραρχίας ἢ αἱ ἀνώταται βαθμίδες κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν μεγάλων γαιοκρατῶν καὶ φυλάρχων. Ἐκαλοῦντο Δαίμοι καὶ οἱ μεταξὺ αὐτῶν ἰσχυρότεροι ἐνήσκον ἐξουσίαν ἀπερίριστον καὶ κατεῖχον πλοῦτη τεράστια ὡς φέρ' εἰπεῖν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου Σιμωανζιόο εἶχεν ἐτήσιον εἰσόδημα 12,212,000 φράγκων. Τὸ δὲ τοῦ φυλάρχου Μαυέδδα ἀνῆρχετο εἰς 19,360,000 φρ. Μετὰ τοὺς Δαίμοις ἐτάσσοντο οἱ ἐνοπλοὶ αὐτῶν ὑποτελεῖς· δηλ. οἱ Σαμουραῖ, εἶνα οἱ γεωργοί, οἱ τεχνῖται καὶ οἱ ἔμποροι, οἵτινες ἀπετέλουν ὡς αὐτῶς τάξεις προνομίουχους, ἀλλὰ πολὺ κατωτέρας τῆς τῶν φεουδαλικῶν μαχητῶν. Ἐντεῦθεν ἀπαιτεῖται χρόνος τις ὅπως οἱ μὲν Σαμουραῖ ἐθισθῶσιν εἰς τὴν παρρητικὴν προνομίαν αὐτῶν, οἱ δὲ γεωργοὶ καὶ λοιποὶ εἰς τὴν χειραφετήσιν ἀπὸ τῆς ὑποτελείας.

Τὰ ἀφθονώτερα τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων

τῆς Ἰαπωνίας εἰσὶ τὸ τέτον, ὅπερ οἱ Σῖναι εἰσήγαγον ἐκεῖ περὶ τὰ 732 μ. Χ. ὡς πιστεύεται, ἀλλ' ἡ χρῆσις ἐγενικεύθη ἀπὸ τοῦ 1190· ὁ καπνὸς οὗ ἡ ἐμφάνισις χρονολογεῖται κατὰ τινα τοπικὴν βεβαίωσιν ἀπὸ τοῦ 1605, καὶ ὅστις ἀπὸ τῆς Ναγατάκης, διεδόθη ταχέως ἐφ' ὅλης τῆς χώρας· ἡ ὄρυζα, ἡ κάνναβις καὶ ἡ μέταξα· οἱ Ἰάπωνες ἀπὸ χρόνων πολλῶν ἀναπτύσσουσι κατ' εὐρείας διατιτάσεις τὴν σκωληκοτροφίαν, τελειοποιήσαντες αὐτὴν εἰς μέγαν βεβίον.

Ὁ Ἰάπων τεχνίτης εἶναι πεπρωκισμένος δι' ὄξυνσίαν καὶ δεξιότητος φυσικῆς· πρὸ τῆς ἐμφάνισεως εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς ὄχθας τῶν εὐρωπαϊκῶν ἢ ἀμερικανικῶν ἀτμοπλοίων οἱ ἰθαγενεῖς μηχανικοὶ ὀδηγούμενοι ἐξ ἀτλοῦ ἰχνογραφημάτων ὀλλανδικοῦ ἔστρεσαν ἐπὶ βαρέως (jonque) μηχανὴν ἀτμηρῆ σωληνωθεῖσιν οὐχὶ κακῶς λειτουργούσων. Τῷ 1867 οἱ Ἰάπωνες παρέσχον ἀπόδειξιν ἀναντίρρητον τῆς τάσεως αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιτηδείτητος πρὸς τὴν βιομηχανίαν· ἀπέστειλαν εἰς τὴν ἐν Πηρισίῳ παγκόσμιον ἐκθεσὴν πιντακοσίους τόους τῶν καλλίστων ἐκ τῶν προϊόντων αὐτῶν, μετὰξαν σφρικὰ ὑφάσματα, κομπορτινήν, πορσελάνην, ὀρειχάλκον ἐγκολάμματα ἐν ἐλέφαντι, καὶ ἀλθῆς τειεψεῖον μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ὑπηρετητῶν αὐτοῦ ὄπλα, ξίφη, λόγγας, τόξα, βέλη, ὀλόκληρον τὴν πανοπλίαν ἐπιθετικὴν καὶ ἀμυντικὴν τοῦ μεσαίωνα. Ὁ τότε Σινοῦν (αὐτοκράτωρ) μετέσχε πολὺ τῶν ἀποστολῶν ἐκείνων ὡς καὶ ὁ μέγας Δαίμιος τῆς Σατσούμας, ὅστις προσέτι ἐπέτρεψε τοῖς δύο νεωτέροις ὀδελφοῖς νὰ πορευθῶσιν εἰς Πηρισίους.

Μετὰ πέντε ἔτη προκειμένου περὶ τῆς ἐν Βιέννῃ παγκοσμίου ἐκθέσεως, οἱ Ἰάπωνες ἐγνώσαν ἀφοῦσαι ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ τὰ δείγματα τῶν διαφόρων ἐθνικῶν αὐτῶν τεχνουργημάτων. Ἡ ἐπίσημος αὕτη καὶ ἐνδιαφέρουσα πανήγυρις ἐγένετο ἐν Κιόττω τῇ ἀρχαίᾳ τῆς αὐτοκρατορίας πρωτεύουσῃ, ἐνθα καὶ ξένοι ἐκαλέσθησαν οὐχὶ ὡς ἐπισκέπται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκθέται. Τὸ μέγαρον τῆς ἐκθέσεως διήειτο εἰς τρία μέρη, ἦτοι εἰς τρία μεγάλα τεμένη κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων καὶ διηρημέ-

να ἐσωτερικῶς ἕκαστον εἰς τμήματα. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τέμενος περιελάμβανε τὰ ξένα εἶδη, κυρίως τὰ τιμαλφῆ, ὠρολόγια, βρόμοτρα, μουσικὰ ὄργανα, ὄπλα· ἄλλως τε εἰς τὸ τμήμα ἐκεῖνο οὐδὲν ὑπῆρχε λίαν ἀξιοπαρατήρητον πλὴν ὠρολογίου τινὸς χρυσοῦ ἀρχαίου οὐ ἢ πυξίς ἢ ἀδάμασι κεκοσμημένη. Ἐκ τῶν εγχωρίων προϊόντων διεκρίνοντο σπρικά ποικίλια τὴν χροιάν καὶ πλουσιώτατα κεντημένα, δέρματα δορκάδων, λύκων φωκῶν, ὡς καὶ συλλογαὶ ὄπλων, ἐκ δέρματος, μετάλλιον ἢ φλοιοῦ κεκοσμημένων πολλαχού διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ ὧν μία λέγεται κτήμα ἠρωϊδὸς τινὸς Ἰαπωνιδός. Τὸ δεύτερον τέμενος περιεῖχεν ὀρειχάλκινα σκεύη, κομμιορπίνην, μετ' ἐγκολλήσεων καὶ δείγματα τείτου ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν καλλιτεχνικῶς διατεθειμένα ἐν πυξίσι καὶ κιβωτίοις. Τὸ τρίτον τέμενος περιεῖχεν εἰδικώτερον τὰ γεωργικὰ προϊόντα οἷον τὰ δημητριακὰ καὶ τὸν καπνόν, ὡς καὶ τὰ πολυσέριθμα δείγματα τοῦ ὄρυκτολογικοῦ τῆς χώρας πλούτου, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ μολυβδίτιδος.

Τὸ διεθνὲς ἐμπόριον τῆς Ἰαπωνίας τῷ 1872 ἀνῆρχετο ἐν ὅλῳ εἰς 50,500,000 δολλάρια (274,650,000 φράγκων) ἐνῶ τῷ 1871 ἦτο μόνον 37,000,000 δολλάρια (196,100,000 φράγκων).

Ἡ ἰαπωνικὴ κυβέρνησις μάλιστα ἐξεληθούσα τῆς πάλης ἐνθα διεκυβευέτο ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς ἐπεμελήθη ἐκθύμως περὶ τῆς ἀνοργανώσεως τῶν μεγάλων δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Ἡσυχλήθη ἐν πρώτοις περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ καθίδρυσεν ἐπὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν μεθόδων τὴν διδασκαλίαν τῶν δύο μεγάλων σχολῶν τοῦ κράτους, τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως (Monboo Nansoo) καὶ τῆς ἰατρικῆς (Monboo Toosoo) ἀνωρῶν ἄνωσε τὰ ταχυδρομεῖα καὶ κατέστησεν ἡμερησίαν καὶ εὐθνητοτέραν τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν μεταξὺ Ἰοκοχάμας ἢ Ἰεθῶ καὶ Ναγατάκης, ἐνῶ πρὶν ἡ ἀνταλλαγὴ ἦτον ἐβδομαδιαία καὶ τὰ ταχυδρομικὰ βαρύτερα. Ἡ διὰ τῶν σιδηροδρόμων ἑνωσις τοῦ λιμενὸς τῆς πρωτεύουσας μετ' ἄλλων ἐξήλειψε τὰς πολυαρίθμους ληστείας καὶ δολοφονίας τὰς τὴν χώραν λυ-

μαινομένας. Ἀπὸ τῆς 7 Ἰανουαρίου 1870 σύρμα ηλεκτρικὸν συνέδεε τὰς ἀνωτέρω παραλίαν πόλεις. Ἀλλ' ἐκτοτε τὸ σύρμα διεκλαδῶθη ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐπὶ πολλὰς ἑκατοντάδας μιλίων, καὶ ἐπειδὴ τὰ τελευταῖα ταῦτα συνάπτονται μετὰ τῶν ὑποβρυχίων κάλων τῶν ἐνούσων τὴν Γζάγγ-Χαίτου, δύναται τις εἰπεῖν κατὰ λέξιν ὅτι ἡ ἰαπωνικὴ πρωτεύουσα καὶ ἡ ἀγγλικὴ μητρόπολις διατελοῦσιν ἐν διηλεκτῷ συνεννοήσει.

Τὰ ἀναμορφοτικὰ ταῦτα ἔργα ἀπήτησαν μεγάλην δαπάνην καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν Σιχουράουας ἀπαισιοδοξῶν καὶ προβλέπων τὴν χεῖσιν τοῦ 1873 φοβερὸν ἔλλειμμα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ παρητήθη, ἀλλ' ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἐκθεσιν καθ' ἣν διὰ τὸ 1873 τὰ μὲν ἔσοδα ἀνῆρχοντο εἰς 48,000,000 ὑ ἐ ν (δολλάριον) τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 46,000,000 ἦτοι μένει περίσσευμα περὶ τὰ 10,680,000 φράγκων. Ἡ δὲ χρεῖσις τοῦ 1874 συνδυαζομένη μετὰ τῆς προηγουμένης, ἀρῆκε περίσσευμα ἐσόδων 26,743,174 δολλάρια· τὸ ὅλον τῶν δύο γρήσεων ἦν ἔσοδα 88,877,636 δολ. τὰ δὲ ἔξοδα 62,434,462. Ἐκ τοῦ περισσεύματος δὲ τούτου τὰ μὲν 5,000,000 ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἄρσιν ἀπὸ τῆς κυκλοφορίας ἰσαξίου χαρτονομίσματος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἦν λε μετενεχθῆ εἰς τὴν χεῖσιν τοῦ 1875.

Ἐπὶ τούτοις ῥητέον ὅτι οἱ Ἰάπωνες ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεῶτων κατέχουσι κανονικὸν τραπεζικὸν σύστημα, καὶ, πράγμα παράδοξον, ἡ πάλαι κυβέρνησις ἥτις διεσπύρμιζεν αὐστηρότατα τὸ ἐμπόριον ἄφινε τὰς τραπεζὰς νὰ ἐκδίδωσι κατὰ τὸ δοκοῦν χαρτονομίσμα· ἀλλ' ἡ ἀπερίοριστος αὐτῆ ἐλευθερία περιεσχάλη ἐσχάτως, καὶ τὸ ἀρχαῖον χαρτονομίσμα ἀποσύρεται βαθμηδὸν τῆς κυκλοφορίας. Ἡ κυβέρνησις ἐκτός τῶν ἄλλων ἀναμορφώσεων καθιέρωσε διὰ τὴν χρονολογίαν τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἀντὶ τοῦ ἰαπωνικοῦ, καὶ μετερρῦμισε ῥιζικῶς τὸ νομισματικὸν σύστημα. Καὶ ἐξακολουθοῦσι μὲν τὰ ἔτη ἀριθμούμενα ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ πρώτου Μικαδου τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ νῦν ἡ πρώτη Ἰανουαρίου 1873 σωτηρίου ἡμῶν ἔτους

ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς πρὸς τὴν πρώτην ἰανουαρίου τοῦ ἰαπωνικοῦ ἔτους 2332. Τὸ ἀρχαῖον νομισματικὸν σύστημα ἦτο πολυπλόκον καὶ λίαν συγκεχυμένον, εἶχε δὲ πλέον τῶν δώδεκα τύπων εἰς χρυσοῦν ἄργυρον καὶ χαλκόν διαφορωτάτων τὸ σχῆμα, τὰς διαστάσεις καὶ τὸ κρῆμα. Ἡ βῆσις τοῦ νέου συστήματος εἶναι τὸ ὑ ἐ ν ἰσαξίον σχεδὸν τοῦ ἀμερικανικοῦ δολλαρίου (ἀναλογοῦν διὰ μὲν τὸ ἀργυροῦν ὡς 1,008 πρὸς 1, διὰ δὲ τὸ χρυσοῦν εἰς 0,995 πρὸς 1). Καὶ τὸ μὲν ἀργυροῦν ὑποδιαιρεῖται εἰς 50, 20, 10 καὶ 50, τὸ δὲ χρυσοῦν εἰς τέσσαρα εἶδη στοιχίζοντα σχετικῶς 1,2,5,20 ὑ ἐ ν. Ἀλλὰ νέα θεσπίσματα ἀφορῶσιν εἰς τὴν δημοσίαν ἠθικὴν περὶ στέλλοντα τὴν εὐχέρειαν τῶν διαζυγίων καὶ καταργοῦντα τοὺς νόμους, οἵπερ τὸ πρὶν ἐπέτρειπον τὸ αἰσχιστόν ἐπὶ τῶν νεανίδων ἐμπόριον. Ἡ μεταρρυθμισίς ἐχώρησε καὶ μέχρι τῆς ἀποκοπῆς τῆς λοφίας ἢ οὐράς τριχῶν ἦν οἱ Ἰάπωνες ἔφερον εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς.

Τὸ ἔδαφος τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων πλουτεῖ μεταλλίων χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ σιδήρου, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε οἱ κάτοικοι ἐστεροῦντο τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων τῆς ἐξορύξεως καὶ τῆς καμινεύσεως. Νῦν ὁμως καὶ τὰς γνώσεις ταύτας ἤρξαντο εἰσάγοντες καὶ γαιανθρακωρυχεῖα ἀνεκάλυψαν κατέχοντα χώρον ὅσον σχεδὸν καὶ τὸ βρετανικὸν βασίλειον.

Ὁ τύπος ἀνεπτύχθη ταχέως ἀπὸ τινῶν ἐτῶν χάρις εἰς τοὺς νέους προστατεύοντας αὐτὴν φιλελευθέρους νόμους. Κατὰ τινα ταχυδρομικὴν στατιστικὴν τὰ ἀντίτυπα τῶν ἰθαγενῶν φύλλων τῶν ἀποσταλέντων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῷ 1874 ἀνῆλθον εἰς 2,564,000. Τὸ ἐπίσημον ὄργανον Nichi-Nichi Chim-boun ἀπέστειλεν 1,000,000 ἀντιτύπων, ἦται 3,500 καθ' ἡμέραν πλὴν τῶν ἑρτῶν. Τὸ Hochi Chimboun φύλλον τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπέστειλε περὶ τὰς 800,000 ἀντιτύπων. Τὸ δὲ φύλλον ἥκιστα διαδεδομένον εἶναι τὸ Cozi Chimpo, ὄργανον κληρικῶν ὁπερ διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀπέστειλεν ἐκ τῆς πρωτεύουσας 19 μόνον ἀντιτυπα. Ἐν Ἰαπωνίᾳ δημοσιεύονται νῦν 34 ἐφημερίδες, ἐν

ῶ πρό τινῶν ἐτῶν πᾶν ὄργανον δημοσιότητος ἦν πᾶν ἄγνωστον ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ.

Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι La Nature ἐκδιδομένῳ ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ ἀριθμῷ 195, Φεβρ. 24, 1877 ἀναγινώσκουεν τὰ ἐπόμενα·

ΤΟ ΙΑΠΩΝΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ. Ἡ κυβέρνησις τῆς Ἰαπωνίας ἐνώπιον οὐδεμιᾶς προσπαθείας καὶ οὐδεμιᾶς δαπάνης ὀπισθοχωρεῖ ἵνα κτήσεται ναυτικὴν σημαντικὴν δύναμιν. Κατὰ τὴν Ἡχὼ τῆς Ἰαπωνίας, τὰ τρία πολεμικὰ Ἰαπωνικὰ πλοῖα Rioudjo, Nessim καὶ Tsucoula εἰσὶν ἐντελῶς ὀπλισμένα, καὶ μέλλουσι προσεχέστατα ν' ἀποπλεύσωσιν εἰς Ἀγγλίαν. Θὰ ὑπάγουσιν εἰς Λονδίνον νὰ ἴδωσι τὴν κατάστασιν τῆς πρῶτου τῶν τριῶν πολεμικῶν σκαφῶν, ἅτινα κατασκευάζονται ἐκεῖ διὰ τὴν Ἰαπωνικὴν κυβέρνησιν. Τὰ τρία πρῶτα πλοῖα θὰ ταξειδύσωσιν ὑπὸ τὰς δικταγὰς ἀξιωματικῶν Ἰαπώνων, καὶ οὐδεὶς ξένος θὰ εὐρίσκηται ἐν αὐτοῖς.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

α' Ἐν ταῖς πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας εὐρέθη πρὸ ὀλίγων μέτρων ἡμερῶν ἀφιέρωμα τῷ Ἀσκληπιῷ μαρμαρινόν, μικρὸν μὲν, ἀλλὰ κάλλιστον καὶ περιεργότατον διὰ τὸ εἶδος τῆς τεχνοσυργίας του, διὰ δὲ τὴν ἐξαιρετικὴν διατήρησίν του ἰσως καὶ μοναδικόν. Εἶναι προσώπου γυναικείου τὸ ἄνω ἡμισυ μέρος, ἔχον τοὺς ὀφθαλμοὺς (ὑπὲρ ἰάσεως τῶν ὀφθαλμῶν ἐγένετο) ἐντεθειμένους ἐκ διαφόρων ποικιλοχρῶν ὑλῶν τεχνικώτατα, καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ μεγάλη ἀξία του. Ἡ ὑπ' αὐτῷ ἐπιγραφή οὖσα τῶν καλῶν ἐλληνικῶν χρόνων λέγει· «Ἐπὲρ τῆς γυναικὸς εὐχόμενος Προξίας Ἀσκληπιῷ». Ἀπετέθη τὸ πρόσωπον ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἐταιρίας τῷ ἐν τῷ Βαρβακεῖῳ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΔΑΜ

(Συνέχεια και τέλος.)

ΣΕΛΙΜΗ. Φεῦ, πάτερ μου, χάριν τῶν καλλίστων σου υἱῶν, χάριν τοῦ Ἄβελ, χάριν τοῦ Σὴθ, χάριν τοῦ Ἐμάν, (περιπτύσσεται τὰ γόνατα αὐτοῦ), χάριν τῶν ἀνηλίκων, ἅπερ σήμερον κατὰ πρότον θέλεις εὐλογῆσαι, μὴ ἀποθάνης, φεῦ, μὴ ἀποθάνης!

ΑΔΑΜ. Φιλτάτη θυγατερ, μὴ θρῆναι! — Ἐγέρθητι. Ἔρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΚΑΙΝ, ΣΗΘ και οἱ ἀνωτέρω.

ΚΑΙΝ. Σὺ εἶσαι ὁ Ἄδάμ; Ἄλλοτε δὲν ὠχρίας πρὸ τῆς θεᾶς ἐκείνων, οὗς δυστυχεῖς ἐποίησας!

ΑΔΑΜ. Τούλάχιστον φῆσαι τῆς θρηνύσης ταύτης ἀθωότητος!

ΚΑΙΝ. Καὶ ὑπῆρξεν ἀθωότης ἐπὶ τῆς γῆς, ἀφ' οὗτου ἐγεννήθησαν τέκνα τῷ Ἄδάμ;

ΑΔΑΜ. (πρὸς τὴν Σελίμη). Ἄφες ἡμᾶς, κόρη μου Σελίμη. Ὁ Σὴθ θέλει καὶ αὐθις σὲ προσκαλέσει πρὸς με.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

ΑΔΑΜ, ΚΑΙΝ, ΣΗΘ.

ΑΔΑΜ. Κάιν, διατί παρήθης τὴν προσταγὴν μου καὶ ἤλθες εἰς τὴν εἰρηνικὴν μου σκηνήν;

ΚΑΙΝ. Ἀποκρίθητι σὺ πρότερον εἰς μίαν ἐρώτησίν μου, καὶ οὕτω καὶ γὰρ θέλω σοὶ ἀποκριθῆ. Τίς ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ὁ ὀδηγήσας με πρὸς σέ;

ΑΔΑΜ. Ὁ δευτέρός μου υἱὸς Σὴθ.

ΚΑΙΝ. Δὲν ἐπιθυμῶ τὴν εὐσπλαγγινίαν σου. Εἶναι ὁ τρίτος σου υἱός! Ἦδη θέλω καὶ

ἐγὼ σοὶ ἀποκριθῆ. Ἄδάμ, ἤλθον νὰ σ' ἐκδικηθῶ!

ΣΗΘ. Θέλεις καὶ τὸν πατέρα μου νὰ ἀποσφάξῃς;

ΚΑΙΝ. Πρὶν ἢ γεννηθῆς σὺ, ἔλος δυστυχῆς ἤμην ἤδη ἐγὼ! Ἄφες ἐμὲ καὶ τὸν Ἄδάμ μόνους ἵνα συνδιαλεχθῶμεν. Δὲν θέλω φονεύσει τὸν πατέρα σου!

ΑΔΑΜ. Κάιν, διατί θέλεις νὰ μ' ἐκδικηθῆς;

ΚΑΙΝ. Διότι μοὶ ἔδωκας τὴν ζωὴν!

ΑΔΑΜ. Διὰ τοῦτο, υἱέ μου πρωτότοκε;

ΚΑΙΝ. Ναι, διὰ τοῦτο, διότι ἀπέσφαξα τὸν ἀδελφόν μου Ἄβελ! διότι τὸ αἷμα αὐτοῦ βοᾷ πρὸς τὸν Κύριον! διότι ὁ κακοδαιμονέστατος μεταξὺ πάντων σου τῶν τέκνων εἰμὶ ἐγὼ, τῶν τέκνων, τῶν ἤδη γεννηθέντων σοὶ καὶ τῶν μελλόντων νὰ σοὶ γεννηθῶσι! διότι κατάφορτος ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας ταύτης, περιφέρομαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἀνάπαυσιν! καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ οὐρανῷ οὐδεμίαν θέλω εὔρει! Διὰ ταῦτα θέλω νὰ σ' ἐκδικηθῶ!

ΑΔΑΜ. Πρὶν ἢ σὲ προστάξω, ὅτι δὲν ὠφείλεις πλέον νὰ ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου, συχνὰ ἤδη εἰς ταῦτα σοὶ ἀπεκρίθην. Πλὴν οὕτω πόποτε δὲν μοὶ εἶπες ταῦτα, καὶ πόποτε εἰσέτι τόσον δὲν ἠσθάνθην αὐτά, ὅσον κατὰ ταύτην τὴν φοβερωτάτην τῶν ἡμερῶν μου!

ΚΑΙΝ. Οὐδέποτε ἀκούστων εἰς ταῦτα μοὶ ἀπεκρίθη. Ἄν δὲ σήμερον ἠσθάνθης, πόσον εἰσὶν ἰσχυρά καὶ πόσον ἀληθῆ, οὐχ ἤττον ὅμως αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦσι τὴν ἐκδίκησίν μου! Ἐπὶ ἔτη ἤδη, ἐπὶ μακρὰ ἔτη σὲ προσηγορεύω, ὡς ἐκδίκησιν θερμῆς, δικαίᾳ καὶ ἀμοιβαίᾳ! σήμερον θέλω νὰ σὲ ἐκπληρώσω.

ΣΗΘ. Ἄν! ὁ πρὸ τῆς μανίας σου ἀναίσθητῶν ὀφθαλμῶν σου ἴβλεπῆ εἰσέτι, ἰδὲ, ἰδὲ, ὦ Κάιν, τὰς πολιὰς τρίχας του!

ΚΑΙΝ. Πολιὰς ἢ ἀπομαρτμένας! εἰμὶ ὁ κακοδαιμονέστατος πάντων τῶν τέκνων του! Θέλω νὰ ἐκδικηθῶ αὐτόν! Νὰ ἐκδικηθῶ θέλω, διότι μοὶ ἔδωκε τὴν ζωὴν!

ΑΔΑΜ. (πρὸς τὸν Σὴθ) Ὁ κριτὴς του καὶ κριτὴς μου ἐπεμφεν αὐτόν! — Καὶ ποία, Κάιν, εἶναι ἡ ἐκδίκησίς σου;

ΚΑΙΝ. Νὰ σὲ καταρασθῶ!

ΑΔΑΜ. Πολὺ εἶναι τοῦτο, υἱέ μου Κάιν! Μὴ καταρασθῆς τὸν πατέρα σου! χάριν τῆς σωτηρίας, ἧς δύνασαι εἰσέτι νὰ τύχη, μὴ καταρασθῆς τὸν Ἄδάμ!

ΚΑΙΝ. Θέλω νὰ σὲ καταρασθῶ!

ΑΔΑΜ. Ἐλθε λοιπόν, θέλω σοὶ δεῖξει τὸν τόπον ἔνθα πρέπει νὰ μὲ καταρασθῆς! Ἐλθε, Ἰδοὺ ὁ τάφος τοῦ πατρός σου! σήμερον θέλω ἀποθάνει! Ἄγγελος θανάτου μοὶ ἐδήλωσεν αὐτό!

ΚΑΙΝ. Καὶ ὁ βωμὸς οὗτος;

ΣΗΘ. Κακοδαιμονέστατε τῶν ἀνθρώπων, διότι εἶναι καὶ ὁ μογθηρότατος αὐτῶν! Εἶναι τοῦ Ἄβελ ὁ βωμὸς οὗτος! καὶ τοῦτο, παρὰ τὴν πέτραν ταύτην, τὸ αἷμά του!

ΚΑΙΝ. Ἡ λύσσα τοῦ βαράθρου ἀνέρχεται πρὸς με! Ὁ βωμὸς, ὁ φοβερός βωμὸς, ὡς βράχος ἐπ' ἐμοῦ κείται! Ποῦ εἰμαι; — Ποῦ εἶναι ὁ Ἄδάμ; — Ἀκουσόν μου, Ἄδάμ! Ἡ κατάρα μου ἀρχεται. Κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θέλεις ἀποθάνει, Ἄδάμ — κατὰ τὴν τελευταίαν τῶν ἡμερῶν σου — εἶθε νὰ σὲ καταλάβῃ ἑπτακισχιλίων θνησκόντων ἢ ἐπιθανάτιος ἀγωνία! Εἶθε ἡ εἰκὼν τῆς εθορᾶς...

ΑΔΑΜ. Εἶναι πολὺ! εἶναι πολὺ, υἱέ μου πρωτότοκε! — Ἦδη ἐντελῶς σὲ ἐννοῶ, ὦ θανάτου κρίσις, ἧτις ἐκεῖ κατ' ἐμοῦ ἐξηνέχθης, ἐντελῶς σὲ ἐννοῶ! — Ἀπελθε ἀπ' ἐμοῦ, υἱέ μου πρωτότοκε!

ΚΑΙΝ. Φεῦ! — Φεῦ! — Τοῦ πατρός μου τὸ αἷμα ἔχυσας; ποῦ εἰμαι; Τίς θέλει μὲ ἐξαγάγει ἐκ τοῦ φοβεροῦ τούτου σκότους, τίς θέλει μὲ ἐξαγάγει, ὅπως εὐρὼ τὴν νύκτα τοῦ βαράθρου; — Ἄλλ' ἐνταῦθα εἶναι ὁ πατήρ μου! — Εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος; ἢ μοὶ φαίνεται; Ἀποστρεψόν ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρόσωπόν σου, ὅπως δυνηθῶ νὰ φύγω. (φεύγει)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

ΑΔΑΜ ΣΗΘ.

ΑΔΑΜ. Ὁλην μου ἐτέραξε τὴν ψυχὴν! Ἀκολούθησον αὐτῷ, Σὴθ. Εἶναι υἱός μου! Ἀκολούθησον αὐτῷ καὶ ἀναζήτησον αὐτόν καὶ

εἰπέ αὐτῷ ὅτι τὴν χεῖρά του δὲν ἐπέβηκλεν ἐπ' ἐμοῦ, καὶ συγχωρῶ αὐτῷ. Μὴ ἐνθυμίσῃς αὐτῷ ὅτι σήμερον ἀποθνήσκω.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΑΔΑΜ (μόνος).

Τί συμβαίνει ἐν ἐμοί; Ἐσυχάζω, ὅποτε ἡ ἀθλιότης μου εἰς τὸν ὑψίστον αὐτῆς ἀνῆλθεν βῆμόν; Ἡ δύνασαι ἐτι ὑψηλότερον νὰ ἔλθῃς ὡς ἀθλιότης τοῦ θνήσκοντος; Ἄν δύνασαι, ἡ φοβερά αὐτῆ ἡσυχία ἃς κατακυριεύσῃ τὴν ψυχὴν μου, ὅπως παρασκευάσῃ τὴν ἐαυτῆς θυσίαν καὶ μὴ παρουσιάσῃ αὐτὴν ἀστεφάνωτον πρὸς τὸν βωμόν! ὦ ψυχρὲ, σιωπηλὲ τάφῃ, δέχθητι πάραυτα εἰς τὸν κόλπον σου τὸν κειμηκότα ὀδοιπόρον! Καὶ σὺ, ψυχὴ τοῦ υἱοῦ μου Ἄβελ, σὺ ὠραία ψυχὴ — διότι ἤδη βεβαίως αἰωρεῖσαι περὶ τοῦ πατρός σου τὸν τάφον — ἂν ἤκουσας τὴν εἰς τὸν φοβερόν ἄγγελον δοθεῖσαν προσταγὴν, ἵνα μοὶ δηλώσῃ τὸν θάνατον, ἂν ἤσῃ ἐνταῦθα, κάλλιστε υἱέ μου, προὔπαντησον τὴν ψυχὴν μου, ὅποτε ἀναπετάξῃ ἀπὸ τῶν σβεννυμένων ὀφθαλμῶν ἡ ἀπὸ τῶν ψυχρῶν χειλέων! Φεῦ, σὺ δὲν ἀπέθανες, ὡς ἐγὼ ἀποθνήσκω! τρεῖς μόνον ἐστὲν ἔλαξας, ὅτε ἐκυλίετο ἐν τῷ αἵματι σου καὶ εἶτα ἀπεκοιμήθης!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ.

ΑΔΑΜ, ΣΗΘ.

ΣΗΘ. Εὐρον τὸν Κάιν. Ἦτο χαμαὶ ἐξηπλωμένος ἰδὼν με ἀνεκάθησε καὶ μοὶ προσεφώνησε: φεῦ, δός μοι, Σὴθ, ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης, δός μοι ὕδωρ ἵνα μὴ ἀποθάνω! Ἦντηλσα καὶ ἔδωκα αὐτῷ καὶ ἔπιεν. Εἶπον αὐτῷ πᾶν ὅ,τι προσέταξάς μοι. Ἀνεκάθησε δ' ἐτι μᾶλλον καὶ μὲ προσέβλεψεν. Ἐφάνη ὅτι ἤθελε νὰ κλαύσῃ ἄλλὰ νὰ κλαύσῃ δὲν ἠδύνατο. Τέλος μοὶ εἶπεν. Εἶναι πατήρ μου! Ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ αὐτῷ ὡς καὶ ἐμὲ συνεχώρησεν!

ΑΔΑΜ. Ἄρκει τοῦτο!

ΣΗΘ. Ἦουκασας λοιπόν, πάτερ μου!

ΑΔΑΜ. Ναι, ἡσύχασα!

ΣΗΘ. Ἄγνοῶ τί συμβαίνει ἐν ἐμοί. Μήπως εἶναι ἀποκάρωσις; Μήπως εἶναι ἀνωτέρα τις δύναμις ἐνισχύουσα με; Καὶ ἐγὼ αὐτὸς διὰ μιᾶς καθησύχασα.

ΑΔΑΜ. Ἴδωμεν ἂν ἡ ἡσυχία ἡμῶν ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ ἢ ἂν μόνον ἐλαφρῶς ὑπὲρ αὐτὴν αἰωρεῖται. Εἶδες τὸν ἥλιον ἐπανερχόμενος;

ΣΗΘ. Ἐκαλύπτετο ὑπὸ νεφῶν, ἀλλ' ὁμῶς δὲν ἦτο ὀλοτελῶς γνωσθῆς. Ἄν δὲν μ' ἀπατᾷ τὸ ὄμμα—εἶχε πολὺ κατέλθει!

ΑΔΑΜ. Εἶχε πολὺ κατέλθει— Παρατήρησον, υἱέ μου, ἂν παρῆλθον τὰ νέφη καὶ ἂν ἡ μήτηρ σου ἦλθεν. Ἀγωνία, ἀγωνία θανάτου καὶ αὐθις με περιεκύκλωσεν! Ὀδυρμός, ἂν αὐθις ἴδω αὐτήν! Καὶ ἂν δὲν ἴδω αὐθις αὐτήν, ὀδυρμός!—Νὰ προσκαλέσω ἄρα γε αὐτήν, ἢ νὰ κλείσω πρὸς αὐτήν τὴν σκηνὴν μου ὀρμητικῶς;

ΣΗΘ. Τὰ νέφη δὲν παρῆλθον, καὶ ἡ Εὐὰ δὲν ἔρχεται.

ΑΔΑΜ. Τί μέλλει ἤδη γενέσθαι;— Ἄς φροντίσῃ ὁ διαχαράξας τῷ ἡλίῳ τὸν δρόμον αὐτοῦ καὶ τῷ ἀγγέλῳ τοῦ θανάτου τὴν κρίσιν. Γεννηθῆτω τὸ θέλημα αὐτοῦ!— Υἱέ μου Σῆθ, υἱέ μου πρωτότοκε—διότι ὁ μὲν Κάλιν με κατηράσθη, ὁ δὲ Ἄβελ δὲν ὑπάρχει πλέον—ὅταν καὶ σὺ γράσῃς καὶ γίνῃς πολιὸς καὶ τῶν τέκνων σου τὰ τέκνα, ἔκγονα τῶν ἐκγόνων μου, ἀθροισθῶσι περὶ σὲ καὶ περὶ ἐμοῦ σ' ἐρωτήσωσι παριστάμενά σοι καὶ λέγοντα: Εἶδες θνήσκοντα τὸν πατέρα ἡμῶν Ἀδάμ, τί ἔλεγε θνήσκων ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀδάμ; ἀποκρίθητι αὐτοῖς—Ἡ καρδία μου σπαράσσεται ὀφείλεις ὁμῶς νὰ εἴπῃς αὐτοῖς ταῦτα—ἀποκρίθητι αὐτοῖς: Καθ' ἣν ἐσπέραν ἀπέθνησκεν, ἐστράφη πρὸς με καὶ εἶπε: Φεῦ, τέκνα μου, ἢ ἐπ' ἐμοῦ ἐπισκήψασα κατὰ ἐπέσκηψε καὶ ἐφ' ὑμῶν! Ἐγὼ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ὑμῶν αὐτὴν ἐπέσασα! Ὁπλάσας με ἀθάνατον, ζῶν καὶ θάνατον μοι προέβαλεν. Ἐγὼ ὁμῶς ἐπεθύμησά τι περισσότερον ἢ τὴν ἀθανασίαν καὶ ἐξελεξάμην τὸν θάνατον!—Τίς ὀλολογία ἐκ τῶν ὀρέων ἀντηχεῖ! Ὅποια ὑπόκωφος ἀ-

γωνία εἰς τὰς κοιλάδας κατέρχεται! Ἐθαψεν ὁ πατὴρ τὴν θυγατέρα του, ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν τῆς, τὰ τέκνα τὴν μητέρα των τὴν χήραν, αἱ ἀδελφαὶ τὸν ἀδελφόν, ὁ φίλος τὸν φίλον, ὁ νυμφίος τὴν νύμφην! Μὴ ἀποστρέψετε τὸ βλέμμα ὑμῶν ἀπὸ τοῦ τάφου μου, βλέποντες αὐτὸν, καὶ μὴ καταρασθῆτε τὰ ὄστα μου! Οἰκτεῖράτε με, τέκνα μου, βλέποντα τὸν τάφον μου, ἢ ἐμὲ ἀναλογιζόμενα! Οἰκτεῖράτε με τέκνα μου, καὶ μὴ καταρασθῆτε τὸν νεκρόν! Θέλουσι με οἰκτεῖραι! Διότι ὁ Θεὸς ὁ μέλλων ἐνανθρωπῆσαι, ἡ ἐλπίς, ἡ ἀγαλλίασις ὁ Σωτὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, με ἔκτειρε! εἰπέ αὐτοῖς: Ἄνευ τοῦ προσδοκωμένου, ἤθελον ὀλοτελῶς ὑποκύψει εἰς τὰς φρικὰς τοῦ θανάτου, ἤθελον ἀφανισθῆ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ!

(Καθίσταται παρὰ τὸν τάφον του ἐπὶ τινος μικρᾶς κατωφερείας τοῦ βωμοῦ).

ΣΗΘ. Ἡ κεφαλὴ του νεναρκομένη κατέπεσεν. Φεῦ! ἀποθνήσκει; Ἀδάμ! πάτερ μου! ζῆς, πάτερ μου;

ΑΔΑΜ. Ἄφες με! Αὐτὴ ἡ παραμυθία τῆς ἐπιθανατίου ἀγωνίας μου. Ὁ τελευταῖος ὑπνος τὸν ὅποιον ὑπνώττω.

ΣΗΘ. Πόσον ταχέως ἀπεκοιμήθη! Πόσον ἡδέως ὑπνώττει! Ἄς καλύψω τὴν ἱερὰν κεφαλὴν του.—Φεῦ, κάλλιστε πάτερ, δὲν θέλω καταρασθῆ τὰ ὄστα σου!—Φεῦ, πόσον ἐχαμήλωσεν ὁ ἥλιος!—Τίς ἐκεῖ μακρόθεν ἔρχεται; Ἄλλ' ἡ μήτηρ ἡμῶν οὐδέποτε ἄλλοτε ἔρχεται μόνη, πάντοτε μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς.—Καὶ ὁμῶς εἶναι σὺτῆ, αὐτὴ ἡ ἴδια! Ὡ καρδία μου, καρδία μου βεβαρυμένη, τί μέλλεις καὶ νῦν ἐτι νὰ αἰσθανθῆς! Πλὴν θέλω ἀποχωρῆσαι καὶ κρυβῆ, ὅπως κυριεύσω ἐμαυτοῦ, ὅπως φανῶ ἀνὴρ καὶ κρατηθῶ εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην ἀγωνίαν.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΕΥΑ ἀφ' ἐνός καὶ ΣΕΛΙΜΗ ἀφ' ἐτέρου ἄκρου.

ΣΕΛΙΜΗ. Φεῦ, ἰδοὺ ἔρχεται ἡ δύστηνος μήτηρ μου! Οὐχί, δὲν δύναμαι νὰ κρατηθῶ εἰς τὴν θεὰν αὐτῆς!

ΕΥΑ. Τὸ πᾶν ἐνταῦθα ἐρημον! Ποῦ εἶναι ὁ Ἀδάμ; Ποῦ ὁ Σῆθ; Ποῦ ἡ Σελίμη; Ὡ, ποῦ εἶναι, ν' ἀφῆλθῶ αὐτοῖς πάσαν τὴν χαρὰν μου, καὶ τὴν εὐτυχίαν ὅλην τῆς παρούσης ἡμέρας; Ὡ, εὐδαίμων ἐγώ! Εὐδαίμων ἐστὰτῆ ἀπασῶν τῶν μητέρων!

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΗΘ ΕΥΑ.

ΣΗΘ. (μὴ βλέπόμενος ὑπὸ τῆς Εὐας). Παῦσον, ὦ λύπη σπαρακτικὴ, παῦσον! Βοηθήσατέ μοι, ὦ Ἄγγελοι, νὰ ὑποέρω τὴν θεὰν αὐτῆς!

ΕΥΑ. Ἰδοὺ ὁ υἱὸς μου Σῆθ ἔρχεται! υἱέ μου Σῆθ, εὐδαίμων ἐστὰτῆ ἐγὼ μετὰ τῶν μητέρων! Ποῦ εἶναι ὁ Ἀδάμ; Ὡ, εἰμὶ ἡ εὐδαίμων ἐστὰτῆ πασῶν τῶν μητέρων!

ΣΗΘ. Μῆτέρ μου, ὁ Ἀδάμ καθεύδει.

ΕΥΑ. Ποῦ εἶναι; ποῦ καθεύδει;—ἵνα ἐξεγείρω αὐτὸν καὶ εἶπω αὐτῷ πᾶσαν τὴν χαρὰν μου;

ΣΗΘ. Μόλις ἤδη ἀπεκοιμήθη. Ἄφες ἐτι αὐτὸν, μῆτέρ μου!

ΕΥΑ. Υἱέ μου, ἄφες με νὰ εἰσέλθω. Πρέπει νὰ ἐξεγείρω αὐτόν! Ὡ, εὐδαίμων ἐγώ!

ΣΗΘ. Ὅχι, μῆτέρ μου, μὴ πράξῃς τοῦτο εἰσέτι. Σὲ παρακαλεῖ ἐκεῖνος, νὰ μὴ ἐξεγείρῃς αὐτόν. Ἐκεῖνος μοι εἶπε ταῦτα.

ΕΥΑ. Δὲν θέλει δυνηθῆ περισσότερον νὰ ὑπνώσῃ τὸσαύτης χαρᾶς προσεγγιζούσης. Μόνος θέλει ἐξεγερθῆ. Ὡ, υἱέ μου Σῆθ, ἐπανεῦρον τὸν παῖδα, τὸν νεώτατον σου ἀδελφόν, ἐπανεῦρον τὸν Σουνίμ! Πορευόμενος εἰς τὰς τῶν ἀδελφῶν του σκηνάς, ἀπεπλανήθη κατὰ τὸν μικρὸν τοῦτον θλιβερόν χρόνον ἐν τινὶ ἐ-

ρημία καὶ θαυμασίως διεφυλάχθη, θαυμασίως ἐσώθη! Πλὴν ταῦτα πάντα πρὸς τὸν πατέρα του αὐτόν, αὐτὸς θέλει ἀφῆλθῆ. Ὡ, πόσον βεβαίως πάλαι ἡ καρδία τοῦ δυστυχοῦς Σουνίμ, διότι εἰσέτι δὲν εὐρίσκεται παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ! Ἄλλ' ἐγὼ ἐκράτησα αὐτὸν ὀπίσω. Ἐρχεται μετὰ τῶν τριῶν μητέρων. Ἡθέλησα πρῶτον νὰ ἀναφέρω ταῦτα πρὸς τὸν Ἀδάμ, ἵνα μὴ πολὺ αὐτὸν ἡ χαρὰ συγκινήσῃ, ὅταν αἴρῃς πρὸ αὐτοῦ ἴδῃ τὸν παῖδα! Ἐρχεται μετὰ τῶν μητέρων. Αὐταὶ ἀφ' ἐαυτῶν ἄγουσι τρεῖς θαλερωτάτους παῖδας. Ἐπὶ πάσαις δὲ ταῖς χαραῖς ταύταις προστιθεται καὶ αὐτῆ, ὅτι σήμερον τὸν Ἐμάν μου μετὰ τῆς Σελίμης μου θέλω ἀγάγει εἰς τὴν νυμφικὴν καλύβην. Δὲν ἀναλογίζεσθε, τέκνα μου, τοῦτο, ὅτι ὁ Σουνίμ θέλει κρατήσῃ ὑμῖν τὴν γαμήλιον λαμπάδα!

ΣΗΘ. Ὡ ἀγαπητὴ μῆτερ!

ΕΥΑ. Διατί τόσον σοβαρῶς με προσβλέπεις υἱέ μου; Δὲν συνευφραίνεσαι μετὰ τῆς μητρός σου;

ΣΗΘ. Τοσαῦτα ταυτόχρονα εὐφροσύνη καθιστῶσι με σοβαρόν!

ΕΥΑ. Βλέπω τὰς μπιτέρας πόρροθεν ἐρχόμενας! Πορευόμενοι νὰ ἐξεγείρω τὸν Ἀδάμ.

ΣΗΘ. (καθ' ἐαυτὸν, συγκρούων τὰς χεῖρας καὶ ἀναβλέπων εἰς οὐρανόν). Ὡ δύστηνος μῆτηρ! (πρὸς τὴν Εὐαν). Δὲν εἶναι ὁ Ἀδάμ ἐκεῖ, ὅπου τὸν ζητεῖς.

ΕΥΑ. Καὶ ποῦ λοιπόν εἶναι, υἱέ μου, ἀφοῦ κοιμάται;

ΣΗΘ. Παρὰ τὸν βωμόν.

ΕΥΑ. Παρὰ τὸν βωμόν κοιμάται ὁ Ἀδάμ;

ΣΗΘ. Αὐτοῦ παρεσκευάσθη κοίτην. Αὐτοῦ πλέον πάντοτε θέλει κοιμάσθαι!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

ΕΥΑ, ΑΔΑΜ, ΣΗΘ.

ΕΥΑ. (αἶρῶσα τὸν πρὸ τοῦ βωμοῦ τάπητα) Φεῦ, ἢ ἐπὶ τῷ Ἄβελ ἀθυμία κατέλαβεν αὐτόν. Διατί υἱέ μου, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ; Τί ἀνεσκάψατε ἐκεῖ; Μὴ ὁ Ἀδάμ ἐζήτησε τὰ ὄστα τοῦ υἱοῦ του; Φεῦ, ἢ ἐπὶ τῷ

"Αβελ θλίψις θέλει και τὸν Ἀδὰμ θανατώσει! Δὲν μοὶ ἀποκρίνεσαι;

ΣΗΘ. Εἶναι τάφος, μήτέρ μου!

ΕΥΑ. Κρύψατέ μοι τὰ ὀστέα! Μὴ μοὶ δεικνύετε τὰ ὀστέα τοῦ υἱοῦ μου. Ἄν ἴδω αὐτὰ ἢ καρδιά μου θέλει βραγῆ!

ΣΗΘ. Δὲν ἔχομεν αὐτοῦ ὀστέα.

ΕΥΑ. Λοιπὸν καὶ αὐτὰ τέφρα ἐγένοντο;— Σὴθ, υἱέ μου Σὴθ, ὁ πατήρ σου ὑπνώττει λίαν ἐναγωνίως. Καὶ αἱ χεῖρες αὐταὶ! ὦ οὐρανέ, αἰώχραι αὐταὶ χεῖρες!

ΣΗΘ. (ἐκ τοῦ ἐτέρου ἄκρου ἐπανερχόμενος καθ' ἑαυτὸν) Πόσον ἐπλησίασεν εἰς τὸ δάσος! (πρὸς τὴν Εὐάν.) Μήτηρ μου, φιλάτη μου μήτερ! Οὐχί, δὲν δύναμαι πλέον νὰ σιωπῶ. (Κρύπτει τὸ πρόσωπον). Τοῦ Ἀδὰμ εἶναι αὐτός ὁ τάφος!—Ὁ Ἀδὰμ θέλει ἀποθάνει, πρὶν ἢ ὁ ἥλιος κατέλθῃ τὸ δάσος τῶν κέδρων— Ὀπτασία τις ἐφάνη αὐτῷ. Καὶ ἐγὼ δὲ ἤκουσα τὸν τοῦ θανάτου ἄγγελον.— Ὁ τοῦ θανάτου ἄγγελος ἐπανερχεται. Μετ' ὀλίγον ἔρχεται. Ἐπειτα θέλει καταπέσει ὁ παρὰ τὴν σκηνὴν βράχος, καὶ ἔπειτα

(Ἡ Εὐά καταβαίνει τὴν ἐτέραν πλευρὰν τοῦ βουνοῦ)

ΑΔΑΜ. (ἀνεγειρομένος καὶ ἀποκαλυπτόμενος). Ὁ ὕπνος μου ὑπῆρξεν ἐναγωνίως! Σὺ, ὁ ἐν τῷ ἀναπαυτηρίῳ τούτῳ θέλεις εἶσθαι ἠδύτερος!—Μοὶ ἔφερες τὴν Σελίμην, Σὴθ; Μὴ τόσον θλίβεσαι. Σελίμη! ἡ μήτηρ σου, ἡ ἀγαπητὴ μήτηρ σου ζῆ εἰσέτι!

ΕΥΑ. Δὲν εἶμαι—φεῦ, ἂν τὴν διακεκομμένην ταύτην φωνὴν γνωρίζεις, ὦ Ἀδὰμ, εἰσέτι, —δὲν εἶμαι ἡ Σελίμη!

ΑΔΑΜ. Ὁ θάνατος, τὸν ὅποιον ἀποθνήσκω!

ΣΗΘ. (περιπτυσσόμενος τὰ γόνατα τοῦ Ἀδὰμ.) Θνήσκεις, πάτερ μου;

ΑΔΑΜ. Ὁ βράχος καταρρέει;

ΕΥΑ. Ὁδήγησόν με πρὸς αὐτὸν, υἱέ μου! —Μὲ γνωρίζεις ἤδη, Ἀδὰμ;

ΑΔΑΜ. Δὲν ἤβλεπον ὀλοτελῶς σὲ γνωρίσει, ἂν τὴν φωνὴν σου δὲν ἤκουον.

ΕΥΑ. Καὶ ὁ τοῦ θανάτου ἄγγελος δὲν ἀνέφερε τὸ ὄνομά μου μετὰ τοῦ ὀνόματός σου;

Φεῦ, δὲν θέλω ἄρα γε μετὰ σοῦ ἀποθάνει; Αὕτη πάντοτε ὑπῆρξεν ἢ ἐν ταῖς στυγαῖς μου ὡραὶ καταφυγῆ μου, ἢ μόνη σιωπηλῆ μου παραμυθία ἦτο, ὅτι μετὰ σοῦ ἐμελλον ν' ἀποθάνω!

Συνεπλάσθην μετὰ τοῦ Ἀδὰμ! Πλὴν θέλω μείνει ἐγκαταλειμμένη καὶ ἔρημος! Δὲν θέλω μετὰ σοῦ ἀποθάνει;

ΑΔΑΜ. Ὁ ὑπὲρ τοὺς ἀγαπητοὺς μοι πάντας ἀγαπητὴ! Ἐτι φιλιτέρα, ἔτι ἀγαπητοτέρα κατὰ τὴν ζοφερὰν καὶ δεινὴν ταύτην ἡμέραν! Εὐὴ ἢ συμπλασθεῖσα μετ' ἐμοῦ! Εὐὴ, Εὐὴ μου, (δὲν δύναται μὲν, νὰ βλέπῃ πλέον ὁ ὀφθαλμὸς μου, δύναται ὅμως νὰ κλαίῃ!) Ἀπελθε ἀπ' ἐμοῦ! Ὁ θάνατος γίνεται θάνατος διπλοῦς ὅταν ἀκούῃ τὴν φωνὴν σου!

ΣΗΘ. (καθ' ἑαυτὸν), ὦ οὐρανέ, ἔρχονται καὶ αἱ μητέρες!

ΑΔΑΜ. Ποῖα βήματα ἀκούεις;

ΣΗΘ. Αἱ τρεῖς μητέρες ἔρχονται καὶ ὁ Ἐμάν.

ΣΚΗΝΗ ἑΤΑΡΤΗ

(Ἀπὸ μὲν τοῦ ἐνὸς ἄκρου αἱ τρεῖς μητέρες μετὰ τῶν υἱῶν των καὶ ὁ Σουνίμ, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐτέρου ἡ Σελίμη καὶ ὁ Ἐμάν)

ΣΕΛ. Ἦδη καγὼ θέλω νὰ συμπορευθῶ. Ἦδη καγὼ θέλω νὰ εἰσέλθω!

ΕΜΑΝ. Σελίμη μου, θέλω καγὼ νὰ συμπορευθῶ! Φεῦ, Σελίμη μου! Οὐχί δὲν δύναμαι εἰσέτι νὰ πιστεύσω αὐτό!

Μί α μ ἦ τ η ρ. Ἐλθε, Σουνίμ!

Ἐ τ ἔ ρ α. Τί βλέπεις;

Ἡ τ ῤ ῥ η. Οὗτος εἶναι ὁ πατήρ ἡμῶν;

ΑΔΑΜ. Υἱέ μου Σὴθ, πορεύθητι πρὸς αὐτάς.

ΣΗΘ. Μὴ μὲ προσβλέπετε, εἶδε μὴ μένω ἀναυδὸς ἐνώπιον ὑμῶν!

(Ἡ πρώτη περικαλύπτεται ἢ δευτέρα ἀποστρέφει ἐλλαχού τὰ ὄμματα ἢ τρίτη κλίνει ὑπεράνω τοῦ υἱοῦ της.)

Πρὸ πολλοῦ ἤδη αἰσθάνομαι τὴν ἐπιθανά

τιον ταύτην ἀγωνίαν τὴν ὅποιαν ὀρεῖλω νὰ εἶπω πρὸς ὑμᾶς. Πρὶν ἢ ὁ ἥλιος κατέλθῃ τὰς κέδρους, θνήσκει—ὁ Ἀδὰμ! Εἶδεν ἄγγελον θανάτου. Οὗτος δὲ καὶ αὐθις ἐπανερχεται. Ὄταν ὁ παρὰ τὴν σκηνὴν βράχος καταρῆσθαι, τότε αὐτὸς φθάνει. Τότε θνήσκει ὁ Ἀδὰμ! Ἰδοὺ ὁ τάφος αὐτοῦ!—ὦ, στρέψατε τὰ ὄμματα καὶ μὴ προσβλέπετε τὸν τάφον αὐτοῦ!

ΑΔΑΜ. Ποῖα φωνὴ εἶναι μετὰ τῶν φωνῶν τῶν θρηνοῦντων, τὴν ὅποιαν δὲν ἐνθυμούμαι ἀκριβῶς; Δὲν εἶναι ἐκ τῶν φωνῶν τῶν μητέρων! Οὐδὲ τῆς Σελίμης, ἢ τοῦ Ἐμάν εἶναι ἡ φωνή.

ΣΗΘ. Πάτερ μου, εὐφρανθήτι λοιπὸν καὶ αὐθις ἔπαξ ἐν τῇ ζωῇ σου! Ἡ φωνὴ εἶναι τοῦ Σουνίμ. Αὐτὰ ἐπανιῦρον τὸν υἱὸν σου Σουνίμ.

ΑΔΑΜ. Θέλει λοιπὸν ὁ υἱὸς μου Σὴθ νὰ μὲ ἀπατήσῃ θνήσκοντα, αὐτὸς, ὁ ὅποιος οὐδέποτε ζῶντα μὲ ἠπάτησε, διὰ νὰ εὐφρανθῶ ἔπαξ ἔτι; Μᾶθε, υἱέ μου, ὅτι οὐδεμίαν χρεὰ ἐνταῦθα ὑπάρχει πλέον δι' ἐμέ;

ΣΗΘ. Πάτερ μου!

ΑΔΑΜ. Ἀλλὰ—δικτὶ δὲν ὀμιλεῖ ὁ Σουνίμ ὅπως ἀκούσω τὴν φωνὴν του;

ΣΗΘ. Ἐνεκα τῆς λύπης ἐμείνεν ἀναυδὸς ὁ παῖς.

ΑΔ. Φέρε λοιπὸν αὐτὸν πρὸς με, ἵνα πρὸς ψεύσω τοὺς ἀβροῦς βοστρύχους καὶ τὰς παρειαὶς τοῦ παιδός.

ΣΗΘ. Ἰδοὺ αὐτός.

ΑΔ. (πρὸς τὸν Σουνίμ, περιπτυσσόμενον τὰ γόνατα αὐτοῦ). Σὺ εἶσαι! Σὺ εἶσαι, σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς μου Σουνίμ!

ΣΟΥΝΙΜ. Εἶμαι ὁ Σουνίμ!

ΑΔ. Υἱέ μου, πορεύθητι πρὸς τὴν μητέρα σου!

(Ὁ Σουνίμ πορεύεται πρὸς τὴν Εὐάν.)

ΕΥΑ. Πορεύθητι πρὸς τὸν ἀδελφόν σου Σὴθ! φῦ, δὲν ἔχεις πλέον μητέρα!

(Ὁ Σουνίμ διευθύνεται πρὸς τὸν Σὴθ.)

ΣΗΘ. Ὁ θανάτου κρίσις, ἥτις κατ' αὐτῶν

ἐξηνέχθη!—Ἐγέρθητι, Σουνίμ! Ἄφες ἐμέ! Πάραυτα ἐπιστρέφω πρὸς σέ. (Ἐπιστρέφω) Πάτερ μου,—διότι δὲν εἶναι σήμερον ἡμερὰ ἐπισκευῆς, δὲν εἶναι ἡμερὰ σιωπῆς—ὁ ἥλιος κατέρχεται! αἱ κέδροι ἀρχονται καλύπτουσαι αὐτόν. Δὸς ἡμῖν τὴν εὐλογίαν σου, πάτερ μου!

ΑΔ. Κατέρχεται;—Ἐλθε, ἔλθε, ὦ θάνατε, θάνατε, ἔλθε λοιπόν!—Δὲν δύναμαι, τέκνα μου, νὰ εὐλογήσω ὑμᾶς. Ὁ πλάσας ὑμᾶς, εἶθε νὰ εὐλογήσῃ ὑμᾶς! Δὲν δύναμαι νὰ εὐλογήσω ὑμᾶς ἢ κατὰρα κάθηται ἐπ' ἐμοῦ!

Ἄ π α ν τ ε ς. Δὸς ἡμῖν τὴν εὐλογίαν σου! Δὸς ἡμῖν τὴν εὐλογίαν σου!

ΑΔ. Δὲν ἔχω εὐλογίαν!—(καθ' ἑαυτόν). Εἰσέτι δὲν παρήλθεν ἡ ἐμὴ ἀγωνία! Εἰσέτι κατέρχεται! Μετὰ τῶν νέων τούτων αἰσθημάτων κατέρχεται! Ἡ ζωὴ μου, ἡ ζωὴ τῶν πρώτων μου ἡμερῶν ὅλη διὰ μιᾶς ἐπανίσταται ἐν ἐμοῖ! Ἡ πρώτη μου ἀθανασία, ἐκεῖνη, ἀναταρασσεται ἐν τοῖς ὀστέοις μου!—Ποῦ ἀπάγομαι;—Καὶ ἡ σκοτοδινία αὐτὴ πίπτει ἀπὸ τῶν ὀμμάτων μου! Πλὴν, φεῦ! πίπτει ἵνα ἴδω ταῦτα τὰ πλήρη θανάτου πεδία!—Στρέψατε ἀπ' ἐμοῦ τὰ ὄμματα ὑμῶν, ὦ ναρκώδεις ὀφθαλμοί! Βοῆς, ὦ αἷμα, αἷμα τοῦ κατασφαγέντος! Βοῆς, ὦ θυλερόν, μελανόν, φρικαλέον αἷμα! Στρέφον τὸν ῥοῦν σου καὶ φύγε! Ἡ ἄς σὲ καλύψωσι τὰ ὄρη ἐκεῖνα!

—Φεῦ! καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆ ἢ τὰς χεῖρας ἔχουσα συμπεπλεγμένης καὶ βοῶσα πρὸς τὸν οὐρανόν! Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ νεκρὸς νεανίας ὁ τὰ χεῖλη ἔχων ἀναυδὰ! Ἦτον ὁ μονογενὴς αὐτῆς υἱός! Ὁ ἀποσπασθεὶς ἐκ-ἑνὸς βραχίονι!—Τὸ καπνίζον τοῦτο κρανίον!—Φύγετε, φύγετε! Οἰκτεῖρατέ με, τέκνα μου, τὰ μένοντα ἔρημα, καὶ ἀπαγάγετέ με ἀπὸ τῶν πεδίων τούτων!

ΣΗΘ. (Ἀτενίζων τὸν οὐρανόν.) Ἐὰν αὐταὶ αἱ συμπεπλεγμέναι χεῖρες, εἴαν αὐτὴ ἡ καρδιά, ἥτις ῥήγνυται μετὰ τῆς καρδίας του...

ΑΔ. Εἶναι τόσον πλησίον μου ὁ Σὴθ, ὁ υἱὸς μου Σὴθ; Ἦκουσα τὴν φωνὴν σου, Σὴθ, ὦ, ἐκοιμήθην τόσον ἡδύως!

ΣΗΘ. Ὁ ἄγγελος, μετῴδῃ!—Ἐλθετε, ἔλθετε! Ἐλθε, Εὐά! Ἐλθε, Ἐμάν καὶ Σελίμη! καὶ σὺ, Σουνίμ! Ἐλθετε, μητέρες! Ἰδωμεν τὸ ὕστατον μετῴδιμά του! Ἰδοὺ ἡμεῖς ἄπαν-

τες ἐνταῦθα. Εὐλόγησον ὑμᾶς, πάτερ μου! ΑΔ. Προσέλθετε, τέκνα μου! Ποῦ εἶσαι. Σὴθ; ἵνα ἐπὶ σοῦ θέσω τὴν δεξιάν μου, καὶ ἐπὶ σοῦ, Ἐμάν, τὴν ἀριστείαν μου. Ἡ Σελίμη ἄς προσκλίνῃ πρὸς τὸν Ἐμάν, καὶ πρὸς τὸν Σὴθ ὁ Σουίμ. Ἐλθετε, μητέρες, καὶ προσαγάγετέ μοι τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. Ἡ Εὐα ἄς εὐλόγησῃ μετ' ἐμοῦ τὰ τέκνα τῆς!

(Γονυπετοῦσι περὶ αὐτόν).

ΕΥΑ. (γονυπετοῦσα τελευταία.) Καὶ ἐμὲ πρέπει, Ἀδάμ, νὰ εὐλογήσῃς!

ΑΔ. Νὰ εὐλογήσω καὶ τὴν Εὐαν; Ἐχει λοιπὸν τὴν εὐλογίαν μου ταύτην. Σπεῦσον ἀκολουθήσόν μοι! Ὡ μῆτηρ τῶν ἀνθρώπων, μικρὸν μετ' ἐμὲ ἐπλάσθη! Πρέπει καὶ νὰ ἀποθάνῃς μετ' ἐμέ! Ἰδοὺ ἐνταῦθα ὁ τάφος μου!

ΕΥΑ. Λόγοι ἀγγέλου, οὗς εἶπας, ὦ Ἀδάμ!

ΑΔ. Τέκνα μου, αὕτη ἐστὶν ἡ εὐλογία μου, ἡ εὐλογία δι' ἧς τοὺς ἐκγόνους τῶν ἐκγόνων ὑμῶν, δι' ἧς τὸ ὅλον ἀνθρώπινον γένος εὐλογῶ! — Ὁ τοῦ πατρὸς ὑμῶν Θεός, ὁ τὸν χοῦν εἰς ἀνθρώπον ἀναστήσας καὶ ψυχὴν ἀθάνατον ἐμφυσήσας αὐτῷ, οὗ τὴν ἐμφάνισιν εἶδον, ὁ εὐλόγησας καὶ κρίνας με — οὗτος, ὁ μέγαν ἰκεσιῶν ἄξιος, ὅψῃ ἡμῖν — πολλὰς θλίψεις — καὶ πολλὰς εὐφροσύνας! καὶ οὕτως ἐνθυμίζοι ἡμῖν συνεχῶς, ὅτι θέλετε ἐπιθάνει ὅπως καὶ αὐτὸς ἀθάνατος γέννησθε! Ὁ, τι μόνον ἡ γῆ παράγει καὶ ὁ θάνατος ἀποδέχεται τοῦτο λαμβάνετε, ὡς ὁ ὀδοιπόρος, ὁ μὴ παρὰ τὴν πληγὴν καθέζομενος, ἀλλὰ σπεύδων. Ἐξέσνετοι, ὅπως ἡ καρδία ὑμῶν ἐξευγενίζηται! Ἐστὲ τοσοῦτον εὐγενεῖς, ὥστε τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν τοῦ κόσμου τούτου θλίψεων νὰ μάθητε ἐντελῶς νὰ ἐννοήτε! Ἀγαπάτε ἀλλήλους! ἀδελφοὶ ἐστέ! Ἡ φιλανθρωπία ἐστὶν τὸ ἀγαλλίσμα ὑμῶν! Μέγιστος πάντων ὑμῶν ἐστὼ, ὁ πάντων ὑμῶν φιλανθρωπώτατος! Εἶθε μὴ λείψωσιν ἀπ' ὑμῶν οἱ Σὴθ, οἱ ἐνθυμίζοντες ὑμῖν τὸν Θεόν! Καί, ὅταν ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς ὑμῶν καὶ Θεὸς ὑμῶν, πέμψῃ ὑμῖν τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἐπαγγελθέντα, πρὸς ὃν ἤδη πορεύομαι, ὑψώσατε τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, καὶ ἴδετε τὸν οὐρανὸν καὶ ἰκετεύσατε καὶ εὐχαριστή-

σατε διότι ἐπλάσθητε! Ἄλλ' ὅμως καὶ τότε οὐχ ἦττον γῆ ἐστὲ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσεσθε!

(Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις λέγοντος αὐτοῦ, ἀκούεται πόρρωθεν ὑπόκωφος θόρυβος.)

ΣΗΘ. (ἀναπιδῶν τεθορυβημένος) Ἀκούετε τοὺς βράχους τρέμοντας; ΕΥΕ. Ἀδάμ!

ΣΗΘ, Ὁλον ἐν πλησιέστερον σείονται!

ΑΔ. Κριτὰ τοῦ κόσμου! Ἐρχομαί! (Καταρρέοντος τοῦ βράχου παταγωδῶς) Ὡ θάνατε! — Σὺ εἶσαι! ἀποθνήσκα!

ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ,

ΑΗΔΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὡς γνωρίζετε, ἀγαπητοὶ μου ἀναγνώσται, οἱ ὁποῖοι ἀγαπῶσι μέχρι παραφροσύνης τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἕτεροι τοὺς μέλανας· πολλοὶ ἀγαπῶσι τὰς ξανθὰς καὶ ἄλλοι τὰς μελαγχροινὰς, οἱ τὰς ξανθὰς ὅμως ἀγαπῶντες, δὲν μισοῦσι τὰς μελαγχροινὰς καὶ ἀνδῖαν πρὸς αὐτὰς κισθάνονται, διότι εἶναι μελαγχροινὰ, καὶ οἱ ξανθὰς. Οἱ μὲν νομίζουσιν ὅτι οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ εἶναι ὠραιότεροι καὶ τοὺς προτιμῶσιν, οἱ δὲ φρονοῦσιν ὅτι οἱ μέλανες εἶναι ευεπιτέστεροι καὶ αὐτοὺς προκρίνουσιν. Ἡ ἐκλογὴ δὲ ἀφίνεται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς καλαισθησίας ἐκάστου, προκειμένου περὶ τὸσον εὐτελῶν καὶ νεανικῶν πραγμάτων.

Διὰ τί ἄρα γε, Πάντως θὰ ὑπάρχει ὁ λόγος τῆς διαφορᾶς τῶν ὀρέξεων ταύτης, διότι οὐδὲν βεβαίως ἄσκοπον ἐν τῇ ζωῇ δύναται νὰ ᾔῃ· ἀλλὰ δὲν προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ περὶ τούτου· ἄλλως τε οὐδὲν ἐπιβλαβὲς εὐρίσκω ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς συμπαιθίας. Ἄς ἀγαπᾷ ἕκαστος τῶν ἀνδρῶν ὅποιανδήποτε γυναῖκα θέλῃ, καὶ ἐκάστη γυνὴ ὅποιονδήποτε ἄνδρα θελήσῃ ἀρκείναι ἀγαπῶσιν εὐλικρινῶς καὶ πιστῶς, χωρὶς νὰ προσκρούωσιν εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ

Κυρίου· ἐμοὶ δὲ οὐδόλως ἡ μερικὴ αὕτη ἀγάπη ἀρέσκει. — Περὶ ὀρέξεως οὐδεὶς λόγος, λέγει ἡ παροιμία — δὲν εὐρίσκω ὀρθὴν τὴν παροιμίαν ταύτην εἰμὴ κατὰ τοῦτο, ὅτι δύναται τις νὰ ὀρέγηται κατὰ βούλησιν ἰδίαν ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ ἐπιβάλληται αὐτῷ ἕτεραί τις ἐξωτερικὴ θέλησις· ὁ λόγος ὅμως ὑπάρχει.

Ἐγὼ προτιμῶ ν' ἀγαπῶ ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐντέλλεται ἡμῖν λέγων ἑ' Ἀγαπάτε ἀλλήλους.»

Πῶς; «ὡς σεαυτὸν» Ποῖον; «τὸν πλησίον σου.» Δηλαδή ὅλον τὸν κόσμον, τὰ ἔθνη πάντα καὶ ὅλα τὰ φύλα· ἀδιάφορον ἂν ᾔῃαι ξανθὰ ἢ μελαγχροινὰ, χαλκόχροα ἢ σιτόχροα λευκὰ ἢ μελανά. Ἐγὼ θέλω καὶ ἀγαπῶ ὅλον τὸν κόσμον, τὸν ἐμφυχον καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα συμπεριλαμβάνοντα. Ὡς ἄνθρωπος μὴ εἰς τὰς γαλανοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐχούσας προσηλυθῆναι μὴ εἰς τὰς μέλανας κόρας, ὡς ἄνθρωπος δὲ μὴ δὲ τοὺς φανεροὺς καὶ ἀγύρτας μισῶ, καὶ τοὺς ψευδοπεπαιδευμένους ἐχθρεύομαι, καὶ τοὺς οἰηματίας κατακρίνω καὶ τοὺς δολίους ἀποστρέφομαι· καὶ οὗτος δὲ τὸν ἀνοήτους κακοῦργους ἀγαπῶ· ἀλλὰ καθὼς ἐγὼ μὴ δὲ σκέπτομαι ποτὲ ν' ἀπατήσω ἢ νὰ κακοποιήσω τινὰ, οὕτω μὴ εἶνα τῶν προμηθηθέντων ἀνοήτων ἀφίνω νὰ με ἀπατήσῃ. Πέποιθα δὲ ἐπὶ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἧς ὁ κραταῖος βραχίων οὐδέποτε ἐπιτρέψει νὰ με κακοποιήσωσιν. Ἐάν ὁ Ὑψίστος μὲ ἀνακαλέσῃ εἰμὶ ἔτοιμος εἰς τὰς διαταγὰς Αὐτοῦ. Καυχῶμαι ὡς ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, καίτοι μὴ δὲ τὸν ἱμάντα τῶν υποδημάτων αὐτοῦ νὰ λύσω ἱκανὸν ἐμαυτὸν αἰσθανόμενος.

Μὴ δὲ τὸν θάνατον ἄρα φοβοῦμαι, καὶ μὴ δὲ διὰ τὴν ξανθὴν ταύτην ἢ τὴν μελαγχροινὴν ἐκείνην, καὶ μὴ δὲ διὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἢ τὴν ζημίαν ἐκείνην, πετῶ τὸν ἐγκέφαλόν μου εἰς τὸν ἄερα διὰ πυροβόλου, κατακαίω τὰ σπλάγχνα μου διὰ δηλητηρίου, ἢ σφαζῶ τὸν λαιμόν μου διὰ μαχαίρας. Τὸ πολὺ πολὺ, ξυλλίζω ἐνίοτε τὰ παιδιὰ διὰ νὰ τὰ σωφρονίσω, ὅταν πρέπη.

Τὸ κυριώτατον τῶν καθηκόντων μου εἶναι, ὡς ἀδιστακτῶς πιστεύω, νὰ ἐργάζομαι διὰ νὰ προσδύω. Προσπαθῶ λοιπὸν παντὶ σθένει

νὰ ἐργάζομαι διὰ νὰ προάγωμαι ἠθικῶς μέλλον ἢ ὑλικῶς· ἐάν μὲν καὶ τούτου ἐπιτύχω, τόσον τὸ καλλίτερον, θὰ δύναμαι νὰ ᾔῃαι χρήσιμος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ἀντὶ νὰ τοὺς ἐπιβαρύνω, ἐάν δὲ ἀποτυχῶ καὶ ζημιῶ, οὐδόλως θλίβομαι, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἐνεργητικῶς πάντοτε χαίρω καὶ προσπαθῶ διόλου δὲν φοβοῦμαι οὐ μόνον τὴν ἀποτυχίαν ἀλλὰ καὶ μὴ δὲ τὸν θάνατον· δι' οὐδὲν ἀπελπίζομαι.

Ὁ θάνατος οὐδένα φόβον δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν δίκαιον· διότι ὁ δίκαιος πιστεύει εἰς τὸ μέλλον καὶ προσδοκᾷ ζῶην διὰ τοῦ θανάτου καλλίω καὶ ὑπερτέραν τῆς παρούσης. Ἐπειδὴ δὲ ἀγαπᾷ ὅλον τὸν κόσμον χωρὶς κανένα νὰ μισῇ ἢ νὰ δολιεύηται, εἶχει τὴν πεπειθεισὴν ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ζωῇ οὐδὲν πρόσωπον θὰ συναντήσῃ φοβούμενος τὸ βλέμμα του. Ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης πολλὰς τὰ φαινόμενα καὶ τὸν ἀγαθώτατον τῶν ἀνθρώπων ὑποπτον ἀποδίδουσιν, ἢ δὲ δυσφημία καὶ ἡ διαβολὴ τῶν ἀφωτίτων ἐγκεφάλων καταστρέφουσι τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἀξιοτιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου τῶν θνητῶν παρὰ τοῖς ἔτι μᾶλλον ἀφωτίστοις, οἵτινες ὡς μικροῦ δειν τοῖς τῶν ὄνων τῇ διαβολῇ ἀνοίγουσιν. Ὁ δίκαιος ὅμως καὶ ὁ πράγματι ἀγαθὸς ἄνθρωπος οὐδόλως πτοεῖται· ἀλλ' ἔχον τὴν συνειδητὴν αὐτοῦ ἥσυχον πέποιθεν ὅτι ἐλεύσεται στιγμή, καθ' ἣν οὐδὲν ἐν τῷ κρυπτῷ διατελέσει. Ἀγωνίζεται ἄρα ἀγογγύστως ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς προόδου, μοχθεῖ καὶ ἀπέναντι οὐδενὸς προσκόμματος ὀπισθοχωρεῖ. Οὐδέποτε κάμπτεται ὑπὸ τῆς ἀντιπνοῦ τῶν πραγμάτων φορᾶς, οὐδέποτε καταβάλλεται ὑπὸ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀθλιότητος. Δὲν ὑπάρχει δι' αὐτὸν δυστυχία, δὲν ὑπάρχει θλίψις, δὲν ὑπάρχει θάνατος. Ἀλλὰ τὰ πάντα ζωὴ δι' αὐτὸν εἶναι.

Ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος εἰς τὴν σωματικὴν ζωὴν μᾶλλον παραδεδωμένος ἢ εἰς τὴν πνευματικὴν, λέγει ἠθικολόγος τις συγγραφεὺς, ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς πόνους καὶ ἀπολαύσεις ὑλικὰς· ἡ δὲ ευτυχία αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὴν δραπέτιδα ἱκανοποίησιν πασῶν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ἀδιαλείπτως προσπαθομένη καὶ συγκεκλιμένη ὑπὸ τῶν

περιπετειῶν τῆς ζωῆς, ἐν διηγεσθῆναι ἀγωνία καὶ βασάνῳ εὐρίσκεται. Ὁ θάνατος προεὶ αὐτόν, ἐπειδὴ ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐγκαταλείπει ἐπὶ τῆς γῆς ὅλας τὰς ἑαυτοῦ ἀφοσιώσεις καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας. Ὁ δὲ ἠθικός ἄνθρωπος, ὁ ἀνυψούμενος ὑπὲρ τῶν πεπλασμένων ἀναγκῶν, τῶν ὑπὸ τῶν παθῶν δεδημιουργημένων, ἔχει ἐντεῦθεν ἀπολαύσεις ἀγνώστους τῷ ὕλικῳ ἀνθρώπῳ. Ἡ μετριότης τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ δίδωσι τῷ πνεύματι αὐτοῦ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν γαλήνην. Διατελεῖ εὐτυχῆς διὰ τὸ καλὸν ὄπερ πράττει, καὶ οὐδέως δι' αὐτὸν ἀπάται ὑπάρχουσιν. Τὰ δὲ προσκόμματα ὀλισθαίνουσιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μηδὲν ἴχνος θλίψεως ἀφίεντα.

Καθὼς δὲ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι φοβούμενοι τὸν θάνατον διὰ μόνην τὴν ἄνοιαν καὶ τὴν ἀμάθειαν, οὕτως ἀκριβητοὶ εἰσιν οἱ ἀηδῖαν πρὸς τὴν ζωὴν αἰσθανόμενοι. Πόθεν ἄρα γε τοῦτο προέρχεται; Ἐκ τοῦ μηδὲν πράττειν ἐκ τῆς ἀεργίας, ἐκ τῆς ἀδρανείας, ἐκ τῆς ἐλλείψεως πίστεως, ἐκ τῆς ἀγνοίας βεβαίως, ἧτις μέχρι τῆς αυτοκτονίας ὁδηγεῖ. Διὰ τὸν γινώσκοντα ὅμως νὰ ἐξασκῆ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἐν σκοπῷ ὠφελίμῳ καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ, οὐδὲν ἢ ἐργασία ἔχει τὸ ἄγονον· ἀρκεῖ νὰ μὴ θέλῃ καὶ καλὰ νὰ γίνῃ πατριάρχης χωρὶς νὰ ἦναι ἄξιος, μηδὲ βασιλεὺς χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν διευθύνην· δηλαδὴ πρέπει νὰ γινώσκῃ τις καλῶς τὰς δυνάμεις του, καὶ οὕτω νὰ ἐπιχειρῇ ἐργαζόμενος τὸ ἔργον του, χωρὶς νὰ παραβλάπτῃ ἢ νὰ θέλῃ νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν πλησίον του διὰ τῆς βλαπτικῆς ἢ τῆς δυσφημίας· διότι ἐνίοτε, ὅχι μόνον ἀποτυγχάνει, ἀλλὰ καὶ γελοῖος καθίσταται, πολλάκις δὲ καὶ φυλάσσεται. Διὰ τὸν γνωρίζοντα, ὡς πρέπει καθ' ὅλους τοὺς ὄρους, νὰ ἐργάζεται ἡ ζωὴ ῥεῖται τάχιον, οὐδεμίαν ἀηδίαν πρὸς αὐτὴν αἰσθάνεται· ὑπομένει τὰς περιπετείας αὐτῆς μετὰ τσαύτης μᾶλλον ὑπομονῆς καὶ ὑποταγῆς, καθ' ὅσον μᾶλλον βεβαίως ἐστὶν ὅτι ἐνεργεῖ ὑπὲρ εὐτυχίας σταθερωτέρας καὶ διαρκεστερας, ἧτις αὐτὸν προσμένει· ἀρκεῖ νὰ ἀθλῆ νομίμως, εἰ δὲ μὴ, οὐ μόνον τὴν ζωὴν ἀπιδιάζει, ἀλλὰ καὶ παρα-

φρονῶν αυτοκτονεῖ ὁ ταλαίπωρος.

Ὁ μὲν παράφρων αυτοκτονῶν, οὐκ οἶδε τί ποιεῖ, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἀηδίας τῆς ζωῆς ἐκούσιως προκαλῶν τὸν θάνατον καὶ βιαίως φονευόμενος ἰδίᾳ χειρὶ παραβάτης ἐστὶ τοῦ νόμου τοῦ δημιουργήσαντος αὐτόν.

Ὁ ἐξ ἀηδίας τῆς ζωῆς αὐτόχειρ γινόμενος εἶναι ἀμαθῆς καὶ ἀνόητος· ἡδύνατο νὰ ἐργάζηται κάλλιον, καὶ οὐδέποτε ἢ ὑπαρξίς θά ἦτον εἰς αὐτὸν βάρος.

Πολλοὶ αυτοκτονοῦσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ ν' ἀποφύγῃ τὰς ἀπάτας, τὰς ἀθλιότητας τοῦ κόσμου τούτου, τινὲς μὲν δι' ἐρωτικὴν ἀπετυχίαν καὶ ταπεινώσιν, τινὲς δὲ διὰ χρηματικῆς ζημίας καὶ τινὲς διὰ πολλὰς ἐτέρας παρομοίους ἀνοησίας· ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἔχουσιν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας, ἀσθενῆ καὶ λίαν περὶωρισμένον τὸ πνεῦμα· στεροῦνται τῆς γενναϊότητος τοῦ ὑπομένειν τὰς νομιζόμενας ἀθλιότητας τῆς ὑπάρξεως.

Ὁ ὕψιστος ὅμως ἐρχεται εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων ἀλλὰ μὴ ἀπελπιζομένων καὶ οὐχὶ τῶν μηδὲ δυνάμιν μηδὲ θάρρος ἔχόντων. Οἱ πειρασμοὶ τῆς ζωῆς εἰσὶ δοκιμασίαι ἢ ἐξιλασμοὶ· μακάριοι οἱ ὑπόμενοντες αὐτοὺς ἀγογγύστωσι! Ἄλλοίμονον δὲ εἰς ἐκείνους οἵτινες περιμένουσι τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἐκ τῆς τύχης ἢ τῆς μοίρας, ὡς ἐν τῇ ἀσθεσίᾳ αὐτῶν λεγούσιν. Ἄλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὅσοι προσδοκῶσι τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν ἐκ τῆς ἀπολαύσεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἔρωτος αὐτῶν· οὐαὶ πρὸ πάντων τοῖς παύεται! οἵτινες τῇ προφανεί τῶν ἄλλων ζημίᾳ τὸν ἑαυτῶν κερδίζουσι, καὶ οἵτινες, ὅταν ζημιῶνται, τὸν ἑαυτῶν βίον ἀθλίως καὶ ἀγενῶς καταστρέφουσιν. Οὐδὲ οἱ τοὺς δυσχερεῖς εἰς τὴν πράξιν ταύτην τοῦ ἀπελπισμοῦ περιεργαζόμενοι ἀπαλλαγῆσονται τῶν συνεπειῶν· ἐπειδὴ ὡς περὶ φόνου ἀποκριθῆσονται.

Ὡς αυτοκτονῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὁ ἀνόητος ἐκεῖνος, ὅστις εἰς ἀνάγκην περιεληθὼν ἀφίενται ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης· ἀλλ' ἡ ἐπιείκεια περιμένει αὐτόν· οἱ δὲ αἰτίαι ἢ οἱ δυνάμενοι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν ἐκ τῆς πείνης θάνατον ἐνοχώτεροι τούτου τυγχάνουσιν. Ἐν τούτοις μηδεὶς νομιμάτω ὅτι ὅλοσχερῶς ἀπολύεται, ἐὰν στερηθῇ εὐσταθείας καὶ καρτε-

ρίας ἵνα τοῦ βορβόρου ἐξέλθῃ. Οὐαὶ πρὸ πάντων αὐτῶν, ἐὰν ὁ ἀπελπισμὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπερπρηνείας γεννᾶται, ἐὰν, δηλαδὴ, ἦναι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ὑπερπρηνεία παραλύει τοὺς πόρους τῆς διανείας, καὶ οἵτινες θὰ ἐρυθρίων ὀφείλοντες τὴν ὑπαρξίαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν, εἴτινες προτιμῶσι ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης μᾶλλον ἢ νὰ ἐκπέσωσιν ἐκ τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς λεγομένης αὐτῶν θέσεως! Δὲν εἶναι μὴ ῥιὰ κίς γενναϊότερον καὶ ἀξιοπροπέστερον ν' ἀγωνίζηται τις κατὰ τῆς ἐναντιότητος τῆς φρονῆς τῶν πραγμάτων, ν' ἀψηφῆ τὴν κατὰ κρίσιν κόσμου ματαίαν καὶ ἐγωιστοῦ, ὅστις πρὸς τοὺς μηδενὸς μὲν στερομένους ἐπιδεικνύται πᾶσαν καλὴν δῆθεν θέλησιν, καὶ στέφει τὰ νῶτα πρὸς τοὺς ἀνάγκην αὐτοῦ ἔχοντας; Τὸ νὰ θυσιάσῃ τις τὴν ζωὴν του εἰς τὴν ὑπόληψιν τοιοῦτου κόσμου εἶναι αὐτόχρημα εὐήθεια, ἐπειδὴ ὁ κόσμος πρὸς οὐδὲν λογίζεται τοῦτο· ὁ δὲ τὴν ὑπαρξίαν χαρισάμενος Κύριος ζητήσει λόγον αὐστηρὸν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου ὅστις καίτοι δυνάμενος νὰ σώσῃ καταστρέφει πρᾶγμα ὄπερ οὐδέως αὐτῷ ἀνήκει.

Ἡ αυτοκτονία ἢ σκοποῦσα τὴν ἀποφυγὴν αἰσχυρῶς κακῆς τινος πράξεως τόσον ἐπιμεμπτός ἐστιν, ὅσον καὶ ἡ ἐξ ἀπελπισμοῦ οὐδόλως ἐξαλείφει τὸ σφάλμα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας γίνονται δύο ἀντιένος. Ὅταν ἔχη τις τὴν τόλμην νὰ διαπράξῃ τὸ κακόν, ὀφείλει νὰ ἔχη καὶ τὸ θάρρος νὰ ὑποστῇ τὰς πρὸς ἐπανόρθωσιν συνεπείας. Ὁ Θεὸς κρίνει, καὶ κατὰ τὰς αἰτίας δύναται ἐνίοτε νὰ ἐλαττωτῆς ποινῆς τὴν αὐστηρότητα.

Ὁ ἀναιρῶν τὴν ζωὴν αὐτοῦ πρὸς ἀποφυγὴν κακῆς τινος πράξεως, ἀποδεικνύει ὅτι προτιμᾷ τὸ σέβας τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Θεοῦ· διότι ἐπανέρχεται πρὸς αὐτὸν βριθῶνταις αὐτοῦ ἀδικίαις, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποστεροῖ τῶν μέσων τοῦ ἐπανορθῶσαι αὐτὰς ἐν τῷ βίῳ. Ὁ Θεὸς πολλάκις εἶναι ἥττον ἀδυσώπητος τῶν ἀνθρώπων· συγχωρεῖ τῇ ἀκραίῳ μετανοίᾳ· ἡ δὲ αυτοκτονία οὐδὲν ἐπανορθοῖ, καὶ δι' οὐδένα ἀπολύτως λόγον συγχωρεῖται ἀτιμώρητος.

Ἡ θυσία ὅμως τῆς ζωῆς, ἧτις σκοπεῖ τὴν σωτηρίαν ἢ τὴν ὠφέλειαν τῶν ὁμοίων, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι γινομένη, εἶναι πράξις ὑψηλὴ καὶ ὑπερτάτως ἀξιόμισθος· ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· δὲν εἶναι αυτοκτονία, ἀλλ' ἐκτέλεσις τοῦ νόμου τῆς φιλανθρωπίας, ἣν ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ δι' ἡμᾶς σταυρωθεὶς.

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΚΛΙΜΑΤΟΣ.

ὑ π ο

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ.

Τακτικῷ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Ἐφόρου τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ τοῦ δημοσίου δενδροκομείου.

Εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδῆς στερομένη περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἓν ἔτος, ἧτοι εἰς 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48 πρώτα λεπτά καὶ 47 δευτέρα. Ἐπίσης γνωστὸν εἶναι ὅτι στρέφεται περὶ τὸν ἀξονά της ἐντὸς 24 ὥρῶν τὰ δε ἀκίνητα ἄκρα της καλοῦνται πόλοι.

Καθ' ἃ διδάσκει ἡ φυσικὴ γεωγραφία, ἡ γῆ διαιρεῖται εἰς μέρη πέντε, τὰ ὁποῖα καλοῦνται ζῶναί. Ἐκ τῶν ζωνῶν δὲ τούτων δύο κείμεναι πλησίον τῶν πόλων καλοῦνται κατεψυγμέναί, αἱ ἄλλαι δὲ δύο αἰ μετὰ τὰς κατεψυγμένας καλοῦνται εὐκρατοὶ καὶ ἡ ἐν μέσῳ τῶν δύο εὐκρατῶν εὐρισκόμενη λέγεται διακεκαυμένη. Ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς διακεκαυμένης ταύτης ζώνης διέρχεται εἰς κύκλος ἑνομαζόμενος ἰσημερινός, διαχωρίζων τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη τὰ ὁποῖα λέγονται ἡμισφαίρια, καὶ τὸ μὲν ἐν ἡμισφαίριον, τὸ πρὸς βορρᾶν, ὀνομάζεται

βόρειον ἡμισφαίριον, τὸ δὲ ἕτερον τὸ πρὸς νότον καλεῖται νότιον ἡμισφαίριον. Ἐκότερον λοιπὸν ἡμισφαίριον τῆς γῆς περιλαμβάνει τὸ ἡμισυ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, μίαν εὐκρατον ζώνην, καὶ μίαν κατεψυγμένην.

Αὐτὰ τὰ τρία εἶδη τῶν ζωνῶν, τὰ ὅποια κείνται διαδοχικῶς τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, πολὺ διαφέρουσι μεταξύ των κατὰ τὴν θερμοκρασίαν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλα αἰτία, πολὺ διαφέρουσι μεταξύ των καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἀπαντώμενα ζῶα καὶ φυτά.

Ὅσοι τόποι εὐρίσκονται εἰς τὰς δύο κατεψυγμένας ζώνας εἶναι πάντοτε ψυχρότατοι· διότι ἐκεῖ ὁ χειμὼν εἶναι διηνεκής, ὁ ἥλιος δὲν θερμαίνει πολὺ, τὸ ἔτος ὀλόκληρον συνίσταται ἀπὸ μίαν μόνην ἡμέραν διακοῦσαν ἐξ ὀλοκλήρους μῆνας καὶ ἀπὸ μίαν μόνην νύκτα συνεχῆ, ἐπίσης ἐξάμηνον. Ἐκεῖ οἱ πάγοι δὲν διαλύονται ποτέ· ἐκ μὲν τῶν ζῶων ἀπαντῶνται μόνον εἶδη τινὰ φωκῶν, εἶδη τινὰ πτηνῶν καὶ ἡ λευκὴ ἄρκτος. Ἐκ δὲ τῶν φυτῶν ὀλίγα εἶδη βρύων καὶ λιχίνων, σπανιώτερον δὲ ἄλλα τινὰ φυτὰ μικρὰ, ἀσθενῆ καὶ ἔρποντα. Πᾶς καρπὸς εἶναι ἄγνωστος, διότι κινὸν εἶδος δένδρου δὲν βλαστάνει εἰς τοὺς τόπους τούτους ὅπου βασιλεύει ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἐρήμωσις· πλανῶνται δ' ἐπὶ βουνῶν πάγου, ὡς ἄλλοι καταραμένοι Κάν, τρέμουσαι, ὁμάδες τινὲς κακομόρφων ἀνθρώπων ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σκιμῶ.

Ὅσοι δὲ τόποι κείνται εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἔχουσι τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους διακεκριμένας, ἔαρ, θέρος, φθινόπωρον καὶ χειμῶνα· τὸ ἡμερονύκτιον εἰς αὐτοὺς σύγκειται ἐξ 24 ὥρων· ἡ δὲ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἰναι ἀνίσος πλὴν 2 μόνον ἡμερονυκτίων τῷ ἔτους, τοῦ τῆς 9ης Μαρτίου καὶ τοῦ τῆς 11ης Ἰουλίου κατὰ τὰ ὅποια ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἶναι ἀκριβῶς ἴση. Εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, ἐὰν κατὰ τὸν χειμῶνα συμβῶσι πάγοι, διαλύονται κατὰ τὸ ἔαρ. Τὸ θέρος τῶν τόπων τούτων εἶναι εὐχάριστον καὶ ὅπου εἶναι θερμότερον συγκρινᾶται διὰ τῆς θαλασσίας αὐρας καὶ τῶν ζερῶν. Τοὺς τόπους τούτους κατοικοῦσι τὰ νοσημονέστερα καὶ ἰσχυρύτερα καὶ πεπολιτισμέ-

να ἔθνη τῆς καυκασίας φυλῆς. Τὰ ὄρη εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους, ὅταν δὲν ὑπερβαίνωσι τὸ ὕψος 8000 πιδῶν ἄνω τῆς θαλάσσης, καλύπτονται ὑπὸ δασῶν πυκνῶν συγκειμένων ἐκ δένδρων χρησιωτάτων. Εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ πεδία βλαστίνουσι πάμπολλα εἶδη καρποφόρων δένδρων καὶ καλλιεργούνται ἀφθόνως οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἄλλα ὠφέλιμα φυτὰ χρήσιμα εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐκ τῶν ζῶων ἀπαντῶνται πολλὰ καὶ ποικίλα γένη καὶ εἶδη ὠφελιμώτατα εἰς τὸν κοινωνικὸν ἄνθρωπον καὶ τρέπονται εἰς τεχνητὰ ἢ φυσικὰ λειβάδια ἀπειρα ποίμνια προβάτων καὶ ἀγέλαι βῶων καὶ ἵππων, αἱ δὲ θάλασσαί βρύθουσιν ἰχθύα.

Τελευταίον, ὅσοι τόποι εὐρίσκονται μεταξύ τῶν δύο εὐκράτων ζωνῶν ἀμροτέρων τῶν ἡμισφαιρίων, τουτέστι εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, εἶναι θερμότεροι, καὶ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς θερμότητος ἐνίοτε ἀκατοίκητοι καὶ ἔρημοι. Εἰς αὐτοὺς σπανίως βρέχει, ἢ μόνον καθ' ὄρισμένην τινὰ ἀλλ' ὀλιγορόνιον ἐποχὴν ἐπέρχονται αἱ βροχαί· ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἡ βλάβη τῆς θερμότητος εἶναι πλουσιωτάτη· τὰ διάφορα εἶδη τῶν φοινίκων, οἱ ἀρότοκαρποὶ αἱ συκαί, αἱ βανανίαι, τὰ δένδρα καὶ τὰ φυτὰ ὅσα χρησιμεύουσι ἀρώματα καὶ πολύτιμα φάρμακα, βλαστάνουσιν ἐκεῖ αὐτοφυῆ. Τὰς πεδιάδας καλύπτουσι τὰ σακχαροκάλαμα, ὁ καφές, οἱ καπνοί, ἡ βανίλλη, τὸ Ἰνδικόν, καὶ κομπούσι τὰ δάση αἱ δένδρσιδεῖς περσίδες καὶ ἡ ἀριστοκρατία τοῦ φυτικῶν βασιλείου ἐν μέσῳ τῆς ὁπίας ἐκθαμβεῖται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὰ ποικιλόχροα ἄνθη, τὸ μεγαλοπρεπὴ καὶ παράδοξα φυλλώματα καὶ τὸ καταπληκτικὸν μεγαλεῖον τῆς φύσεως, τὸ μετὰ σιωπηλῆς εὐχλωπίας μαρτυροῦν τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ φύλακες τῶν φυτικῶν τούτων θησαυρῶν εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν οἱ λέοντες, αἱ τίγρεις, πληθὺς δηλητηριωδῶστων ὄρων καὶ ἄλλων ἰσθίων ἔρπετων, οἱ κολοσιαῖοι ἐλέφαντες καὶ ἡ ἀστρεία στρατιά τῶν εὐστρόφων πιθήκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἀριστουργήματα τῆς φύσεως, ἦτοι τὰ χρυσοπτερά καὶ χαριέστατα παραδεισια πτηνά,

οἱ σμαραγδόπτεροι τροχίλοι καὶ τὰ χρυσοστίλβοντα κολίβρια, θηρεύοντα διὰ τοῦ λεπτοῦ αὐτῶν ῥάμφους ἐντὸς ἡδύοσμων ἀνθέων τὰ χαριέστερα τῶν ἐντόμων, ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅτι, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐταξείδουσεν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε ἀξιοθαύμαστον ἢ φοβερόν.

Ἄλλ' εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς ζώνας τῆς γῆς τὴν κατεψυγμένην, τὴν εὐκρατον καὶ τὴν διακεκαυμένην, τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὰ τρία γενεϊκὰ καὶ μεγάλα κλίματα, ὑπάρχουσι μέρη, τὰ ὅποια, ἢ διότι κείνται σχετικῶς ὑψηλότερον πρὸς τὰ γειτνιαζόμενα εἶναι ψυχρότερα, ἢ διότι κείνται χαμηλότερον εἶναι θερμότερα. Καὶ ἄλλα τὰ ὅποια, διότι εὐρίσκονται πλησίον λιμνῶν, ἐλῶν, ποταμῶν, θαλασσῶν, καὶ ὑπόκεινται εἰς βροχάς, εἶναι ὑγρότερα, ἄλλα δὲ πάλιν, διότι κείνται εἰς πλευράς ὄρεων, ἢ πεδιάδας μασιζομένης ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μετὰ τῆς δύσεως αὐτοῦ καὶ σπανίως δροσίζονται, εἶναι ξηρότερα. Τόποι λοιπὸν μίξις καὶ τῆς αὐτῆς ζώνης ἔχουσι πολὺ διάφορον τὸ μερικὸν αὐτῶν κλίμα διὰ τὴν γειτνιασίαν αὐτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εἰς τὸ σύνολον τῆς ἄλλης ζώνης, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα φυσικὰ αἰτία.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ φυτὰ ζῶσιν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ὄλων τῶν στοιχείων τῆς φύσεως, καθὼς θέλομεν ἀποδείξει ἄλλοτε, ἔπεται ὅτι πᾶσα ἐργατικὴ γεωπονικὴ πρέπει νὰ προστατεύηται ὑπὸ τῶν ἰδιοτήτων καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ κλίματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ.

Ἄλλ' οὐχὶ μόνον εἰς τὰς γεωγραφικὰς ζώνας τῆς γῆνους σφαίρας καὶ τὰ διάφορα μέρη τῶν ζωνῶν ὑπάρχουσι μερικώτερα κλίματα, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἑκάστου μεγάλου ὄρους ἀπαντῶνται ἐπιείκεινα κλίματα ἀνάλογα πρὸς τὰ κλίματα ἐνὸς ἡμισφαιρίου. Εἰς τὸν Ὀλυμπον τῆς Θεσσαλίας, λόγου χάριν, ὅστις εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῶν μερῶν μας, ἔχον ὕψος περὶ τοὺς 9,600 πιδῶν ἄνω τῆς θαλάσσης, τὴν 10ην Ἰουλίου 1857 4 ὥραν μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πεδίου μεταξύ Αἰτρίνης καὶ ἀγίου Θεοδώρου,

ἡ θερμοκρασία ἦτον εἰς τινὰς θέσεις, ἰδίως παρὰ τὰ τέλματα ἀνωτέρω τῶν 40 βαθμῶν τοῦ ἑκατοβάθμου θερμομέτρου (32 τοῦ Ρεωμύρου) εἰς δὲ τὸ Αἰτρίχωρον κείμενον περὶ τοὺς 500 πόδας ὑψηλότερον, καὶ εἰς τὴν πλησίον αὐτοῦ Σκιάλαν, ἡ θερμοκρασία ἤλαττοῦτο εἰς 28 βαθμούς· εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἀγίου Διονυσίου, κειμένην 2500 πόδας ὑψηλότερον, κατέβαινε εἰς 15 βαθμούς· εἰς τὸν μαῦρον λόγγον (ἔξω τοῦ δάσου) χαμηλότερον μὲν (5000 πόδας ὕψους) εἰς 12, ὑψηλότερον δὲ (6000 ἕως 7000) εἰς 9 βαθμούς· καὶ τέλος, εἰς τὴν κορυφὴν, ὅπου κείται τὸ ξηρότοιχον τοῦ ἀγίου Ἡλίας, τέμενος, μόνον εἰς 5 βαθμούς. Ἐν ἄλλοις λόγοις, τὰ μὲν θερμότερα μέρη τοῦ πεδίου, ἰδίως μάλιστα τὰ ὑγρὰ καὶ ἐλώδη παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ ἱερέως (Παπᾶς-Κιουπρισί) ἦσαν ἀνάλογα τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἡ μὲν τῶν ἀγίου Διονυσίου καὶ ὁ μαῦρος λόγγος, ἀντεπροσώπευον τὴν εὐκρατον, καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τὴν κατεψυγμένην. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφὸς Χουμβόλδτος συντόμως, ἀλλὰ λίαν εἰκονικῶς, εἶπεν ὅτι ἐν ὑψηλῶν ὄρους δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐν ἡμισφαιρίῳ τῆς γῆς, ἡ δὲ γῆ ὡς δύο ὄρη κολλημένα ἀπὸ τὰς βῆσεις των. Διὰ τοῦτο ἀναδύονται ἀπὸ τὴν πεδιάδα πρὸς τὴν κορυφὴν παντὸς ὄρους ὑψηλοῦ, ἀπαντῶμεν καὶ διαφορετικὰ φυτὰ. Πιὰ μὲν τοὺς πρόποδας λ. χ. τὰς συκάς, τὰς ἐλκίας, τὰς ἀμπέλους· τὰς πλατάνους κ.τ.λ. παρὰ τὴν ζώνην τοῦ ὄρους τὰς δρύες, τὰς καστανέας, τὰς μελίκας κ.τ.λ. ὑψηλότερον δὲ τὰς ἐκκεύθους, τὰς ἐλάτας, ἄνω δὲ τῶν ἐλατῶν κορυφῶν γυμνάς ἀνευ δένδρων καὶ θάμνων, μόνον δὲ ποώδη καὶ νάνα φυτὰ, περιβεβλημένα τὰ χειμερινὰ αὐτῶν ἐνδύματα, διότι καὶ οἱ βλαστοὶ καὶ τὰ φύλλα των καὶ αὐτὰ των τὰ ἄνθη πολλακίς καλύπτονται ἀπὸ τρίχας καὶ χνοῦ· εἰς δὲ τὴν κορυφὴν ὀλίγα εἶδη ποῶν ἐρπουσῶν, μικρῶν καὶ ἀσθενῶν μεταξύ τῶν βράχων.

Ἄλλ' οὐχὶ μόνον εἰς ἐν ἡμισφαιρίῳ, ἢ εἰς ἐν ὄρος· ἔπονται διαδοχικῶς τὰ κλίματα ἀπὸ τοῦ θερμομέτρου πρὸς τὸ ψυχρότερον καὶ τὸ ἐνάπαλιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης ἐκτάσεως γῆς, ἐπὶ παντὸς κτήματος κειμένου ἐντὸς ἐνός

τούτων τῶν κλιμάτων ὑπάρχουσι θέσεις θερμότεραι καὶ ψυχρότεραι, ὑγρότεραι ἢ ξηρότεραι. Πᾶν κτῆμα, δηλονότι, διαιρείται μερικώτερον εἰς τέσσαρα μέρη ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ ὀρίζοντος, εἰς ἀνατολικόν, δυτικόν, βόρειον καὶ νότιον. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι πᾶν φυτὸν, ἢ δένδρον, δὲν πρέπει νὰ φυτεύηται τυφλῶς καὶ ἀδιακρίτως εἰς ἕν ὁποιοῦνδήποτε μέρος τοῦ κτήματος, ἀλλ' ἐὰν ἀπαιτῆ περισσοτέραν θερμότητα (ὡς παραδείγματος χάριν αἱ λεμονέαι, πορτοκαλλέαι καὶ τὰ συγγενῆ αὐτῶν) ὀφείλομεν νὰ τὰ φυτεύσωμεν παρὰ τὴν βᾶσιν τοῦ τοίχου, ἢ λόφου προφυλάττονος αὐτὸ ἀπὸ τῆς πνοῆς τοῦ παγετώδους βορρᾶ καὶ ἐκθέτοντος αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἰς τὰς εὐεργετικὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας. Ἐὰν δὲ τούναντίον τέρπηται εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα (ὡς αἱ ἄπειοι, αἱ μπλέαι, αἱ κέρασοι κτλ.) καὶ ἡ συνεχὴς προσβολὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων τὸ βλάπτει, τότε πρέπει νὰ φυτεύωμεν αὐτὸ πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀντικρὺ τοῦ βορείου. Πράττομεν δὲ καὶ δι' ἄλλα φυτὰ παρομοίως, βάλλοντες αὐτὰ εἰς σχέσιν πρὸς τὰ ἄλλα σημεία τοῦ ὀρίζοντος. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν παντὸς καρποφόρου δένδρου ἢ φυτοῦ, τὴν ὁποίαν προτιθέμεθα νὰ κάμωμεν, πάντοτε θέλομεν ἀναφέρει τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστον εὐδοκίμει κατὰ προτίμησιν.

Σοὶ ἔδωκα, ἐναγνώστὰ μου, σήμερον γενικὴν τινα ιδέαν περὶ τοῦ κλίματος· ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσης ὡς γεωπόνος καλῆτερα τί ἐστὶ κλίμα πρέπει πολλὰ ἄλλα λίαν οὐσιώδη νὰ σοὶ ἐξηγήσω· δηλαδή, τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφίρας, τὸν βαθμὸν τῆς ὑγρασίας καὶ ξηρασίας, τὴν ποσότητα τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, διότι πάντα πάντα συνδυαζόμενα ἀποτελοῦσιν ὅμοῦ ὅ,τι ὀνομάζουσιν οἱ γεωπόνοι κλίμα ἐνὸς τόπου.

ΕΥΛΛΟΓΗ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΑΝΘΡΩΠΩ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ, ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΥΦΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΝ Τῇ ΙΝΔΙΚῃ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕ-
ΜΥΗΜΕΝΩΝ ΒΠΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΩΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΘΑ-
ΝΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΥΓΙΑΡΕΩΣ.

Περὶ τοῦ Ὑπερτάτου ὄντος, τῆς δημιουργίας
τοῦ σύμπαντος, τῶν ἀγγέλων, τῶν δαι-
μόνων καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Κείμενα ἐκ τῶν ΒΕΛΑ, ΑΓΚΡΟΥ-
ΣΙΑΔΑ ΠΑΡΙΚΧΑΙ καὶ ΜΑΝΟΥ.

«Κύριος ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ
τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν
εἰ ἔστι συνιών, ἢ ἐκζητῶν τὸν Θεόν.»

Ψαλ. ιγ'.

«Εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν
Κύριον. Ζητήσατε τὸν Κύριον, καὶ
κραταιώθητε· ζητήσατε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ διαπαντός. Μνήσθητε τῶν
θαυμασιῶν αὐτοῦ, ᾧ ἐποίησεν.»

Ψαλ. ρδ'.

«Ἄγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμέν, καὶ
οὐπω ἐφανερῶθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν
δὲ ὅτι, ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ
ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν
καθὼς ἐστι.»

Ἰωάν. Καθολ. Α'. κεφ. γ'. § 2.

«Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰ-
νίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρό-
σωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους,
τότε δὲ ἐπιγνώσσομαι καθὼς
καὶ ἐπεγνώσθη.»

«Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη,
τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
ἡ ἀγάπη.»

Παῦλ. πρὸς Κορινθ. Α'. κεφ. ιγ'. § 13.

«Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ
πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.»

Αὐτόθι κεφ. ιδ'. § 1.

«Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφη-
τεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ
πάντες παρακαλῶνται.»

Αὐτόθι κεφ. ιδ'. § 31.

ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ.

Τὰς βιωτικὰς μερίμνας,
θνητῆ, ἄφες ἐπ' ὀλίγον·
Μέλημα παρίσταται σοὶ
τούτων μᾶλλον κατέπειγν.

Ὅν Αἰώνιον τὸ σύμπαν
πανταχόθεν ἐπιβλέπει,
καὶ ἀναλλοιώτοις νόμοις
κραταιῶς αὐτὸ διέπει.

Κατὰ τούτους ἐγεννήθης,
τῇ Ἐκείνου εὐδοκίᾳ,
καὶ προστέθεισαι ἐν ταύτῃ,
τῇ προσκίρῳ παροικίᾳ.

Πρόθελον βεβαίως ὅτι
ἐπὶ τοῦδε τοῦ πλανήτου
ἀφικόμενος, ἐν τάχει
φύγεις δίκην παροδίτου.

Ἄρά γε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος
ἤλθες καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι
καταλήγεις, ἢ καὶ ἄλλαι
σε προσμένουσιν ὀδύνας;

Φωνὴ τις ἐξ ἐνδομήχων
λέγει ὅτι καὶ ἔτερα
μετὰ θάνατον ὑπάρχει
ζωὴ ταύτης ὑπερτέρα.

Ἐὰν δὲ τὴν ὑπαρξίν σου
ἐν τῷ μέλλοντι καλλίω
θέλῃς, σπεῦδε ἀπὸ τοῦδε
ἵνα φθάσῃς τῷ Τελείῳ.

Σαυτὸν γνῶθι, καὶ ἐκζήτηε
πᾶσαν γνῶσιν ἐπομένως,
καὶ προόδευε καὶ εἰς
πάντοτε ἡτοιμασμένος·

Ἴνα, ὅταν ἡ ἡμέρα
τῆς ἐντεύθεν σωτηρίας,
ἐπιστῇ, τὸν Πλάστην ἴδῃς
μετὰ πάσης εὐχερείας.

Ἄρετὴν πρὸς τοῦτο ἄσκει,
καὶ καθάριζε τὸ πνεῦμα
τάσσοῦ ὑπὸ τῆς ἀγάπης
τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ νεύμα.

Ὡς τῆς ἀρετῆς ἀπάσης
ἡ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ἄρχει,
ἐκτός ταύτης σωτηρίας
οὐδαμοῦ ἐλπίς ὑπάρχει.

A. N.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΟΙ ΒΡΑΧΜΑΝΕΣ

«Ἐνθυμοῦ, υἱέ μου, ἔλεγον οἱ Βραχμάνεσ'
Ἰνδοὶ τῷ νεοφωτιστῷ, ὅτι εἰς μόνος Θεὸς ὁ
πάρχει, ὑπερτατος κύριος καὶ ἀρχὴ πάντων
τῶν πραγμάτων, καὶ ὅτι πᾶς Βραχμάν κρύ-
φα ὀφείλει αὐτῷ λατρεύειν. Ἀλλὰ γίνωσκε
ἐπίσης, ὅτι τοῦτό ἐστι μυστήριον, ὅπερ οὐδέ-
ποτε ἔν' ἀποκαλυφθῇ τῷ ἡλιθίῳ ὄχλῳ· πρέπει
εἰ τοῦτο ἔπραττες, ἐπηκολούθουν ἂν σοὶ μέ-
γιστα δυστυχήματα.»

Ἡ αὐτὴ ἀπαγόρευσις ἀπαντᾷ ἐν ἐκάστῳ χωρίῳ τοῦ Μανου.

*
*
Ἡ ἀρχικὴ Ἁγία Σουλᾶν, συνθεθεμένη ἐκ τριῶν γραμμάτων Α-Υ-Μ, ἐν ἣ συμπεριλαμβάνεται ἡ Βεδικὴ Γριὰς, ἀπόρητος δεῖται τρεῖσθαι. . .»

(Μανου, βιβ. ΙΑ', παράγρ. 265.)

Τὰ τρία ταῦτα γράμματα ἦσαν τὰ σύμβολα τῶν μυστηρίων πάντων τῆς μύσεως εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας.

Ὁ Ὀνοβ' ἐρ, ἡ τὸ πρωτόγονον σπέρμα, ὅπερ τὸ Ζενδαβέστα ὀρίζει ὡδε, «ὁ ἀγνός, ὁ ἅγιος, ὁ πρόθυμος Ὀνοβ'ερ, σαφῶς λέγω σοι τοῦτο, ὡ σοφὲ Ζωροάστρα! ὑπῆρχε πρὶν τοῦ οὐρανοῦ, πρὶν τοῦ ὕδατος, πρὶν τῆς γῆς, πρὶν τῶν ποιμνίων, πρὶν τῶν δένδρων, πρὶν τοῦ αἰοιδίμου υἱοῦ τοῦ Ὁρμουζ, πρὶν τοῦ ἀγνοῦ ἀνθρώπου, πρὶν τῶν Θεῶν, πρὶν τοῦ σύμπαντος κόσμου, πρὶν πάντων τῶν ἀγαθῶν ὑπῆρχεν. . .» αὐδεν' ἐπίσης ἐπετρέπετο ἵνα ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ἐξηγηθῇ εἰμὴ μόνοις τοῖς Μάγοις. Ὁ ὄχλος δὲ μὴδ' ἵνα γνωρίζῃ μάλιστα ἠδύνατο τὴν ὑπαρξίν τοῦ σεβαστοῦ τούτου ὀνόματος, ἐπὶ ποιῆ θανάτου ἢ παραφροσύνης.

Μανου; ὁ νομοθέτης, καταγόμενος ἐκ τῶν ναῶν τῆς Ἰνδικῆς, θεῖαν καταγωγὴν ἀποδίδωσι τοῖς Βραχμᾶσιν.

*
*
« Διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ βραχιονοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, ὁ Ὑπερτατος Κύριος παρήγαγε τὸν Βραχμᾶνα ἱερέα, — τὸν Ξατρίαν βασιλέα, — τὸν Βίξαν ἔμπορον, — τὸν Σουδραν εἰλωτα (1).»

(1) ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Οἱ Ἰθαγενεῖς Ἰνδοὶ διαιροῦνται ἐξ ἀρχαιοτάτων αἰώνων εἰς τέσσαρα κύρια γένη. Οἱ τοῦ πρώτου λέγονται Βραχμᾶνες, οἵτινες σοφοὶ ὄντες γίνονται ἱερεῖς, δικασταὶ καὶ ὑπάλληλοι μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Οἱ τοῦ δευτέρου Ξατρίαι λεγόμενοι, εἰσὶ πολέμισται' ἐκ τούτων δὲ ἦσαν πάντοτε

« Ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ, ἣν ἔχει παρὰ τοῦ εἰγενοτάτου μέλους, ἐπειδὴ ἐγεννήθη πρῶτος, ἐπειδὴ κάτοχός ἐστι τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὁ Βραχμᾶν δικαιοῦματι πάσης τῆς δημιουργίας ἄρχων τυγχάνει.»

*
*
Πᾶν ὅ,τι ὁ κόσμος ἐμπεριέχει κτῆμά ἐστι τοῦ Βραχμᾶνος· ὡς ἐκ τῆς πρωτοτοκίας δ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἐξόχου γεννήσεως, ἔχει δικαίωμα πρὸς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει.»

*
*
« Ὁ Βραχμᾶν οὐδὲν τρώγει εἰμὴ ὅ,τι αὐτῷ ἀνήκει, οὐδὲν ὡς ἔνδυμα αὐτοῦ δέχεται εἰμὴ ὅ,τι ἐστὶν ἤδη αὐτῷ· ποιῶν δὲ ἐλεημοσύνην διὰ ξενου πράγματος οὐδὲν δίδωσιν εἰμὴ ὅ,τι αὐτῷ ἀνήκει. Οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπολαύουσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου διὰ τῆς γυναιότητος τῶν Βραχμᾶνων.»

Μανου; βιβλ. Α'.

Ἐκ τούτου ἐγεννήθη τὸ θεῖον δίκαιον. Ἐπὶ πολλὰς δὲ χιλιάδας ἐτῶν, οἱ Βραχμᾶνες ἱερεῖς ἀδιαριλονεικῆτως τὴν Ἰνδικὴν ἐκυβέρων. Οἱ βασιλεῖς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν οἱ ἀρχηγοὶ, οὐδὲν ἕτερον ἦσαν εἰμὴ ἐντολοδόχοι αὐτῶν, τὰ πλήρη τοῦ λαοῦ παύμνια πειθήνια, ὧν περ τὰ πρῶτὰ συνετήρουν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν μαλθακότητα τῶν ὑψηλῶν τάξεων. Ἐν τοῖς ναοῖς, ἀποθήκαις ἱερατικαῖς ἀπεράντοις πλούτου, ὧν περ ἐπετόρρευεν ἡ ἐργασία τῶν ἀποκλήρων, οἱ ἱερεῖς ἐφαίνοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἐκπεπληγμένου πλήθους λαμπρότατα ἐδύματα φέροντες, ἐγονυπέτων ἐνώπιον τῶν ἐκ ξύλου, γρανίτου καὶ ὀρειγάλκου εἰδώλων, ἅπερ ἐπενόησαν, παρέχοντες αὐ-

οἱ ἡγεμόνες. Οἱ τοῦ τρίτου Βίξαι ἰποκαλούμενοι εἰσὶ γεωργοὶ καὶ ἔμποροι. Ὡς εὐγενεῖς δὲ θεωρούμενοι οἱ ἀπαρτίζοντες τὰ ταῖα ταῦτα γένη διδάσκονται καὶ τὰ ἱερά βιβλία κατὰ τινὰς ὅρους. Οἱ δὲ τοῦ τετάρτου γένους λέγονται Σουδραὶ, μετερχόμενοι πάσας τὰς βανύσους τέχνας. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ νόθος τι γένος παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, οἱ Παρίαι ὡς βέβηλοι καὶ μισροὶ παρὰ πάντων θεωρούμενοι, καὶ ὡς τὰ καθάρματα τῶν ἄλλων γένων φαινόμενοι.

τοὶ οὗτοι, διὰ κρυφίου γέλωτος, τὸ παράδειγμα τῆς ὑποταγῆς ταῖς τὰ μάλιστα γελοιαῖς προλήψεσιν. Τῶν θυσιαῶν τούτων ἐκτελούμενων ἐν συμφέροντι [κοσμικῆς ἐξουσίας, οἱ Βίξαι καὶ οἱ Σουδραὶ ἐπέστρεφον εἰς τοὺς ἀγροὺς, οἱ ἀρχηγοὶ εἰς τὰς ἡδονὰς αὐτῶν· οἱ δὲ ἱερεῖς εἰσῆρχοντο ἐν ταῖς μυστηριώδεσιν αὐτῶν ἐνδιαιτήμασιν, ἔνθα πορεδίδοντο εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ὑψίστων φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεωριῶν.

Ἐπῆλθε δ' ἡ ὥρα ἐν ἣ οἱ Ξατρίαι ἢ βασιλεῖς ἐποίησαντο χρῆσιν τοῦ λαοῦ ἵνα ἀποεἰσωσι τὸν θεοκρατικὸν ζυγόν, ἀλλ' ἅμα νικήσαντες τὸ ἱερατεῖον ἔλαβον τὸν τίτλον Κυρίων τῆς γῆς, ἐγκατέλιπον τοὺς τῆς προτεραιᾶς αὐτῶν συμμαχούς καὶ εἶπον τοῖς Βραχμᾶσι, «Διδάξατε τοὺς λαοὺς ὅτι ἐσμὲν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ καταπληρώσωμεν ἡμᾶς πλοῦτων καὶ προνομίαν.» Ἡ συμμαχία ἐγένετο ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει. . . καὶ ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα, οἱ Σουδραὶ, ὁ οὐλοὶ ὑπεξοῦσιοι, ὁ λαός, οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὴν συντρίψαι.

Περισταλέντες ἐν τοῖς καθαρῶς θρησκευτικοῖς, οἱ Βραχμᾶνες ἐποίησαντο χρῆσιν ἀπάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως ἵνα συγκρατῶσι τὰ πλήρη ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ τῷ σεβασμῷ, καὶ φοβούμενοι μάλιστα ἐκ τῆς φιλοδοξίας, ἥτις ἠδύνατο ταχίον ἢ βραδίον ὠθῆσαι τινὰ τῶν τῆς ἰδίας αὐτῶν τάξεως ἵνα ἐξεγείρῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς δουλικὰς τάξεις, ἔθεντο τὸ μυστήριον τῶν ἐκτετῶν πεποιθήσεων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ὑπὸ τὴν φρούρησιν τῆς μύσεως, μὴ παραδεχόμενοι εἰς τὰς ὑψηλὰς ἀποκαλύψεις, εἰμὴ τοὺς δυναμένους ἵνα ἐπὶ τεσσαράκοντα ἐτη ὑπηρετήσωσιν ὡς δόκιμοι ἐν ὑποταγῇ τελείᾳ.

Ἡ μύσις τρεῖς βαθμοὺς ἐπέδεχτο. Ἐν τῷ πρώτῳ ἐσχηματίζοντο, ὅλοι οἱ Βραχμᾶνες τῆς γυδαίας λατρείας, καὶ οἱ ἐφημερεύοντες εἰς τὰς Παγόδας, καὶ ἐπεραρτίζοντο ἵνα ἐκμεταλεύωνται τὴν εὐπιστίαν τοῦ πλήθους. Ἐδιδάσκοντο ἵνα σχολιάζωσι τὰ τρία πρώτα βιβλία τῶν Βέδα, διευθύνωσι τὰς τελετὰς καὶ ἐκτελῶσι τὰς θυσίας· εὐρίσκοντο δὲ ἐν σταθερᾷ κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ λαοῦ, ἦσαν οἱ ἄμμοιο αὐ-

τοῦ διευθύνται, οἱ Γκουρού αὐτοῦ, (διδάκαλοι).

Ὁ δεύτερος βαθμὸς περιελάμβανε τοὺς ἐξορκιστὰς, τοὺς μάντις, τοὺς προφήτας, τοὺς ἐπικαλομένους τὰ πνεύματα, οἵτινες κατὰ τινὰς στιγμὰς δυσκόλους, ἐπεφορτίζοντο ἵνα ἐπενεργῶσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ πλήθους δι' ὑπερφυσικῶν φαινομένων, ἀνεγίνωσκον δὲ καὶ ἐσχολιάζον τὸ Ἄθαρθά Βέδα, συλλογὴν μαγικῶν ἐπωδῶν.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ βαθμῷ, οἱ Βραχμᾶνες οὐκέτι σχέσεις ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ πλήθους εἶχον· ἀλλ' ἡ σπουδὴ πασῶν τῶν φυσικῶν τε καὶ ὑπερφυσικῶν δυνάμεων τοῦ σύμπαντος ἦν ἡ μόνη αὐτῶν ἀσχολία, καὶ ὅτε ἐνεφανίζοντο εἰς τὰ ἐξω, τοῦτο ἐγένετο πάντοτε διὰ φαινομένων ἐκπληκτικῶν καὶ μακρόθεν. Κατὰ τὴν διάσπασιν σακχαρτικὴν ῥήτραν, καὶ οἱ θεοὶ αὐτοῖς ὑπετάσσοντο καὶ τὰ πνεύματα. «Δεβαδινάμ δζαγγάτ σερβάμ μαντραδινάμ τὰ δεβατὰ τὰ μαντραμ βραχμαναδινάμ βραχμᾶνα μᾶμα δεβατὰ.» Πᾶν τὸ ὑπάρχον ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἐστὶ τῶν θεῶν, οἱ θεοὶ ἐν τῇ τῶν ἐπωδῶν, αἱ ἐπωδαὶ ἐν τῇ τῶν Βραχμᾶνων, ἄρα οἱ θεοὶ εἰσιν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Βραχμᾶνων.

Οὐδεὶς ἠδύνατο φθάσαι εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, εἰμὴ διὰ τῶν δύο πρώτων, ἐν οἷς ἐργάζετο ἵνα ἐξαγνισθῇ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν εὐφυΐαν.

Οὐδέποτε μηχανὴ κοινωνικῆς ἀπαγορεύσεως κάλλιον συνεδυσάθη, τοῦτο διήγειρεν ἂν τὴν ζηλοτυπίαν τῶν νεωτέρων ἡμῶν δογματιστῶν τῶν τὰ μάλιστα ἀπῆλλαγμένων πάσης προλήψεως. . .

Πᾶν τὸ λιανεύφους, ἀνευ τοῦ εὐκάμπτου τοῦ χαρακτήρος, διετέλει καταπνιγόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν φανατικῶν τοῦ πρώτου βαθμοῦ, ἔνθα οὐδεμίαν προσβολὴν φιλοδοξίας ὑπωπτεύοντο. Ὁ ὑποδέεστερος οὗτος κληρὸς, εἰ ἔξεστιν οὕτως εἰπεῖν, οὐχὶ πολὺ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν ὑπερεῖχεν, ὧν περ συνεμερίζετο τὰς δεισιδαιμονίας, οὗς ἐν εἰλικρινείᾳ ἴσως ἐδίδασκεν. Ἐπειδὴ δ' ἐπεστάθμευεν ἐν τοῖς σὺνήθεσι πρακτικοῖς τῆς λατρείας, οὐδόπως ὑπωπτεύοντο ἐξ αὐτοῦ τὰς ἀνεξερτησίας ἐκεί-

νας τῆς σκέψεως, αἵτινες μετὰ τῆς ἐπιστήμης συνήθως ἐπέρχονται. Καὶ μόνον μετὰ εἰκοσιν ἔτη ἠδύνατό τις, διὰ τῆς ἐκλογῆς, ἐξελθεῖν ἐκ τῆς τάξεως ταύτης ἵνα προβιβασθῆ εἰς τὴν δευτέραν, ἔνθα ὁ πέπλος τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν ἤρχετο ἀνεγειρόμενος· τὸ αὐτὸ δὲ χρονικὸν διάστημα ἀπῆρτετο, ἵνα διαπκαλίση τις τοὺς μυστηριώδεις φραγμοὺς τῆς τρίτης. Οἱ μῦσται τοῦ βαθλοῦ τούτου ἐσπούδαζον τὸ Ἀγκρουσαδὰ Παρικχαί ἦτοι τὸ Βιβλίον τῶν Πνευμάτων.

ὑπεράνω δὲ τοῦ τελευταίου τούτου βαθμοῦ τῆς μυστικῆς εὐρίσκοντο προσέτι ὑπερτατόν τι συμβούλιον, προεδρευόμενον ὑπο τοῦ Βραχματῆ, ἀνωτάτου πάντων τῶν μυστικῶν ἀρχόντος.

Ἡ ἀρχιερωσύνη αὐτὴ ἐξησκεῖτο ὑπό τινος Βραχμάνος ὑπεράνω τῶν ἐννεμήκοντα ἔτων. Ἦν δὲ ὁ μόνος φύλαξ τοῦ ὑψηλοῦ τύπου, περιλήψεως πάσης ἐπιστήμης, ἐμπεριεχομένου ἐν τοῖς τρισὶ μυστηριώδεσι γράμμασιν,

Α
Υ Μ

ἄπερ ἐσημειονοῦν δὲ μυστικῶν, συνηρησιν, μετὰ ποίησιν. Μόνος ἐσχολιάζεν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν μυστικῶν.

Κεκλεισμένος ἐντὸς ἀπεράντου μεγάρου περικεκυκλωμένου ὑπὸ περιθόλων εἴκοσι καὶ ἑνὸς, ὁ Βραχματῆς ἄπαξ κατ' ἔτος τῶ λαφῶ ἐπεφαίνετο μετὰ τοσαύτης πομπῆς καὶ παρὰ τάξεως, ὥστε ἄλλοι κατῴρθον ἵνα ἴδωσιν αὐτὸν, ἐπέστρεφον καταπεπληγμένοι τὴν φαντασίαν, ὡσεὶ περ ἐνώπιον Θεοῦ εὐρίσκοντο.

Ὁ ὄχλος ἐνόμιζεν αὐτὸν ἀθάνατον. Καὶ πράγματι ὡπως διασώζεται ἡ πεποιθήσις αὐτῆ ἐν τῶ πνεύματι τοῦ πλήθους, μηδὲ τὸν θάνατον τοῦ Βραχματῆ, μηδὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἐγνωρίζεν ποτε ὁ λαός. Τὰ πάντα ἐγένοντο ἐν τῇ σιγῇ τῶν ναῶν, μόνου τοῦ τρίτου βαθμοῦ οἱ μῦσται συνηγωνίζοντο περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου, καὶ ὁ ἐκλεκτὸς ἐλαμβάνετο παρὰ τῶν μελῶν τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου.

* *
α Ὅστις δὴποτε τῶν μυστικῶν τοῦ τρίτου βαθμοῦ ἀπεκάλυπτε βεβήλω τινὶ μίαν μόνην

τῶν ἀληθειῶν, ἐν μόνον τῶν διαπεπιστευμένων αὐτῶ ἀπορρήτων, τὴν ποιήν τοῦ θανάτου ὑφίστατο. Ἦν αὐτὴν τύχην διέτρεχε καὶ ὁ πρὸς ὃν ἐγένετο ἡ ἀποκάλυψις.

Ἐπὶ τέλους δὲ ὡς ἐπικωρωνίς τοῦ ἐπαξίου τούτου συστήματος ὑπῆρχε λέξις τις ἀνωτέρα τῆς μυστηριώδους μονοσυλλάβου—**ΑΥΜ**— ἣτις ἀποκαθίστη τὸν κάτοχον τῆς κλειδῆς αὐτῆς ἴσον σχεδὸν τῶ Βράχμα. Εἶχε δὲ αὐτὴν μόνος ὁ Βραχματῆς, καὶ μετεδίδου αὐτὴν τῶ διαδόχῳ ἐντὸς κιβωτίου ἐσφραγισμένου.

Ἡ ἀγνωστος αὐτῆ λέξις, ἣς περ τὴν ἀποκάλυψιν οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις κατώρθωσε μέχρι τῆς σήμερον, ὅτε ἡ βραχμανικὴ ἐξουσία ἔπεσεν ἐπὶ τῶν μογγολικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν εισβολῶν, ὅτε ἐκάστη Παγόδα ἔχει τὸν ἑαυτῆς Βραχματῆ, ἣν κεχαραγμένη ἐντὸς τριγώνου χρυσοῦ καὶ διατηρεῖτο ἐν τινι ἀδύτῳ τοῦ ναοῦ Ἀσφαρθᾶ, οὗτινος ὁ Βραχματῆς εἶχε μόνος τὰς κλειδας. Οὕτω δ' ἔφερον ἐπὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ δύο κλειδας διασταυρωμένας ὑπεριδομένας ὑπὸ δύο Βραχμάνων γονυπετῶν, σημεῖον τῆς τιμαλφούς παρακαταθήκης ἣς περ εἶχε τὴν ἐπιτήρησιν.

Ἡ λέξις αὐτῆ καὶ τὸ τρίγωνον ἦσαν κεχαραγμένα ἐπὶ τῆς πυελίδος τοῦ δακτυλιδίου, ὅπερ ἔφερον ὁ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς ὡς ἐν τῶν σημάτων τοῦ ἑαυτοῦ ἀξιώματος· ἦν δὲ ἐπίσης ἐμβεβλημένη ἐντὸς ἡλίου χρυσοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἔνθα καθ' ἐκάστην πρωΐαν ὁ ἀνώτατος ἀρχιερεὺς προσέφερε τὴν θυσίαν τοῦ Σαρβαμεδᾶ ἦτοι θυσίαν πᾶσαις ταῖς τῆς φύσεως δυνάμεσιν. *

Ἐν τῇ τελευταίῃ τοῦ Βραχματῆ, τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκαίετο ἐπὶ τρίποδος χρυσοῦ, καὶ ἡ κόνις αὐτοῦ ἐρρίπτετο κρυφίως εἰς τὸν Γάγγην. Ἐὰν δὲ ἐναντίον πασῶν τῶν προφυλάξεων ἡ φήμη ἐπιστοποιοῖτο τοῖς ἔξω, οἱ ἱερεῖς ἐπιταδείως διεκῆρυττον ὅτι ὁ ἀνώτατος ἀρχιερεὺς ἀνέβη διὰ τινος καιρὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν τῶ καπνῶ τῶν θυσιῶν, ἀλλ' ὅτε οὐδὲν ἐχρῆνιζεν ἄν ἵνα ἐπὶ τῆς γῆς ἐπανέλθῃ.

Ἐπὶ δὲ τῶν πολυαριθμῶν ἐπαναστάσεων, αἵτινες τόσον βαθεῶς κατετάραξαν τὴν κοινωνικὴν καὶ θρησκευτικὴν κατάστασιν τῶν Ἰνδιδῶν, ὁ βραχμισμὸς οὐκέτι ἀρχηγὸν ἀνώτα-

τον ἔχει· ἐκάστη Παγόδα ἔχει τοὺς ἑαυτῆς μύστας τῶν τριῶν βαθμῶν, καὶ τὸν ἰδιαιτέρον αὐτῆς Βραχματῆ, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ναῶν τούτων διατελοῦσιν ἐν φανεραῖς ἐχθροπραξίαις κατ' ἀλλήλων· ἐν τούτοις ὁμῶς ἡ ἀποσύνθεσις αὐτῆ οὐδὲν ἔσθες τὰς πεποιθήσεις, καὶ μέλλομεν ἰδεῖν, σπουδάζοντες τοὺς διαφοροὺς ἐν χρήσει ἰδέουσι τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς μυστικῆς, ὅτι οἱ Ἰνδοὶ βραχμάνες διαμένουσι ἀναλλοίωτοι τηρηταὶ τῶν ἀρχαίων θρησκευτικῶν παραγγελιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ὁ Βραχμάν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς δοκιμασίας.

ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΔΖΑΤΑ ΚΑΡΜΑ.

* Ἀμα βραχμανίς τις τέξεται, ὁ σύζυγος αὐτῆς ἐπιμελῶς σημειοῖ ἐπὶ τῶν πινακίδων αὐτοῦ τὴν ὥραν, τὴν ἡμέραν, τὸ ἔτος, τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν ἀστέρα, ὑφ' ὃν τὸ παιδίον ἐρχεται ἐν τῶ κόσμῳ. Φέρει τὰς πληροφουρίας αὐτοῦ τῶ ἀστρονόμῳ τῆς παγόδας, ὅστις ποιεῖται τὸ ὠροσκόπιον τοῦ ἀρτιγεννήτου. Μετὰ ἐννέα δὲ ἡμέρας κατασκευάζουσιν ἐξέδραν τινὰ περικεκοσμημένην δι' ἀνθέων καὶ φυλλωμάτων, ἐφ' ἧς ἔρχεται καθήμενη ἡ μήτηρ ἐν ἀγκάλαις τὸ τέκνον αὐτῆς φέρουσα.

Βραχμάν τις Πουροχίτας—προϊστάμενος τῆς πρώτης κλάσεως τῶν μεμνημένων, ἔρχεται τότε ποιῆσαν τὴν πουδζά, ἦτοι θυσίαν τῶ Βισχνοῦ. Χύνει ὀλίγον ὕδωρ καθάρσιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νηπίου, καὶ ἐν τῶ κοίλῳ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, καὶ βαντίζει διὰ τοῦ αὐτοῦ ῥευστοῦ πάντας τοὺς παρισταμένους.

Ὁ πατὴρ φέρει τότε πινάκιον πῆλινον, χαλκοῦν ἢ ἀργυρεῦν, κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρηγται ὀλίγα βέταλα (1)

(1) Εἶδος φυτοῦ τῶν Ἰνδιῶν.

καὶ δῶρόν τι, ὅπερ προσφέρει τῷ Πουροχίτῃ. Διὰ τῆς τελετῆς ταύτης τὸ βρέφος καθαρίζεται ἐξ ὅλων τῶν ἀκαθαρσιῶν ἄστυνας φέρι ἐν τῇ γεννήσει αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης, ἡ μήτηρ, ἥτις ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ μένει ἐν τινι δωματίῳ κεχωρισμένῳ, ὀφείλει διελεθεῖν δέκα ἡμέρας εἰσέτι ἐν ἀπομεμακρυσμένῳ τινι τόπῳ, καὶ μόνον μετὰ τὸ τέλος τοῦ χρόνου τούτου ἐπιτρέπεται αὐτῇ ἐξελθεῖν καὶ ἐλθεῖν ἐν τῶ ναφῷ ἵνα καθαρῶσθῃ καὶ αὐτὴ τῶν ἑαυτῆς ἀκαθαρσιῶν. Ἀνωφελὲς ἐστὶ τοῦ σημειῶσαι τὴν συμφωνίαν τῶν ἐθῶν τούτων πρὸς τὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἐν παρομοίῳ περιστάσει.

ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΝΑΧΜΑ ΚΑΡΜΑ.

Μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἑλαμβάνει χώραν ἡ τελετὴ τῆς δόσεως τοῦ ὀνόματος ἡ ναχμά κάρμα. Στολίσαντες τὴν οἰκίαν, ὡς διὰ πανηγυρίων, προσκαλοῦσι πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους ἐκ τῆς βραχμικῆς μόνον φυλῆς. Ὁ πατὴρ, ποιησάμενος προσκομιδὴν τῶ πυρὶ καὶ ταῖς ἐννεα κυριωτέραις θεότησιν ταῖς προϊσταμέναις τῶν πλανητῶν, ἀντιγράφει διὰ γραφίδος ἐπὶ πινακίδος ξυλίνης τὸ ὠροσκόπιον τοῦ τέκνου αὐτοῦ, ὅπερ διετυπώθη ἐν τῇ Παγόδῃ, μετὰ τοῦ ὀνόματος ὅπερ θέλει αὐτῷ δοῦναι. Τούτου δὲ γενομένου, προσφέρει ὑψηλοφώνως τὸ ὄνομα, ὅπερ ἔγραψεν· ἔπειτα δὲ, ἀφοῦ πάντες οἱ παριστάμενοι ἐπαναλάβωσιν αὐτὸ μετ' αὐτοῦ, καταλήγει διὰ τῶν ἐπομένων λέξεων.

* *
« Εὐλογητὸν εἴη * τὸ ὄνομα τοῦ Βράχμα, τοῦτό ἐστι τέκνον μου καὶ ὀνομαθήσεται Ναρκιάνα (ἡ ἔσθρα ὄνομα), ἀκούσατε κалῶς ἵνα ἐνθυμησθε τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. »

Ἐξέρχεται τότε τῆς οἰκίας καὶ ὑπὸ πάσης τῆς συνοδίας ἀκολουθούμενος, φυτεύει ἐν τῶ κήπῳ αὐτοῦ ἡ ἐνώπιον τῆς οἰκίας κοκκοφοίνικα, ταμαρίδα (μυρικήν, δένδρον ἐκ τῶν κερατιοφόρων) ἢ φοίνικα, κατὰ τὴν χώραν λέγων·

* *
« Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου καὶ δι-

κείου Βράχμα, πάντες ὑμεῖς οἱ παρόντες τηρήσατε τὴν μνήμην τούτου. Τὸ δένδρον τοῦτο ἐρυτεύθη τὴν ἡμέραν τοῦ Ναραϊάνα, τὸ τριακοστὸν πέμπτον ἔτος τοῦ πέμπτου σεληνιακοῦ αἰῶνος τῆς τρίτης θείας ἐποχῆς ἢ πᾶσαν ἄλλην χρονολογίαν. Τοῦτο οὐκ ἔστιν εἰμῆ, ὡς ἐνοεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἀπλοῦς τύπος.

Παρατῶθεις τῆς τελετῆς, μέγα γεῦμα παρατίθεται πᾶσι τοῖς συνηγμένοις, καὶ πρὶν ἢ ἀναχωρήσωσιν, ὁ πατὴρ δωρεῖται ἐλάστω αὐτῶν ἀνά ἐν ποτήριον ἐκ κέδρου ἢ ἐξ ἐρυθροξύλου, ἐφ' οὗ ἐγκεχαραγμένον ἐστὶ τὸ ὠροκόπιον, ἢ ἐπὶ τὸ γενικώτερον ὁ ἀριθμὸς τοῦ παιδίου. Τὸ δῶρον τοῦτο ἔχει ὡς σκοπὸν τὸ ἐπικυρῶσαι τὴν κατάστασιν τοῦ τέκνου, ἐὰν βράδιον ἀμφισβητήσῃς ἀναφῶσιν ἐπὶ τῆς νομιμότητος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Προσκαλούμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς φυλῆς, οἱ μάρτυρες παρίστανται ἐν χερσὶν ἔχοντες τὸ ποτήριον καὶ λέγοντες· «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυναμοῦ καὶ δικαίου Βράχμα, ὅτι τὸ στόμα μου μέλλει εἰπεῖν σύμφωνόν ἐστι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὸ ποτήριον τοῦτο μοὶ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κοβίνδα τὴν ἡμέραν τοῦ Ναραϊάνα, ἐν ἔτει τριακοστῷ πέμπτῳ τοῦ πέμπτου σεληνιακοῦ αἰῶνος τῆς τρίτης θείας ἐποχῆς. Ὁ Ναραϊάνα βεβαίως ἐστὶν υἱὸς τοῦ Κοβίνδα.»

Ὁ προϊστάμενος τῆς τελετῆς βραχμᾶν πουροχῆτας, προσφέρει τότε θυσίαν τοῖς Πιτρῖς, ἦτοι πνεύμασι τῶν προγόνων, θεόμενος ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ ἀρτιγεννήτου. Ὁ πατὴρ διανέμει ἔπειτα τοῖς παρισταμένοις βέταλα καὶ ποιεῖται δῶρον ἀνάλογον τῆς εἰσπρασίας ἐκ τῶν λειτουργούντων ἱερέων.

ΤΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ANNA ΠΡΑΣΣΑΝΑ.

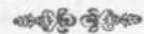
Ὅταν τὸ βρέφος φθάσῃ εἰς τὸν ἑβδομὸν αὐτοῦ μῆνα, δίδουσιν αὐτῷ διὰ πρώτην φοράν ὀρυζιον ἵνα φάγῃ. Ἡ πανηγυρὶς αὕτη ὀνομάζεται Ἀνά Πρασσιανά. Ὡς περ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας τελετάς, ὁ πατὴρ προσκαλεῖ ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους αὐτοῦ, καὶ ἕνα βραχμᾶνα λειτουργὸν ἐκ τῆς Παγόδας. Μετὰ γενικὸν δὲ λουτρὸν ἐν τῇ λίμνῃ τῶν καθαρισμῶν, ἐφ' ἧς ὁ Πουροχῆτας ἐρράντισε σταγῶνάς τινας

ὑδατος καθαρσίου, πάντες οἱ συνδαιτυμόνες κἀθῆνται ἐπὶ τινος κρητῖδος ἐστολισμένης διὰ κλάδων δένδρων φερόντων τοὺς ἑαυτῶν καρπούς, καὶ ὁ ἱερεὺς προσφέρει θυσίαν τοῖς σεληνιακοῖς πνεύμασι προστάταις τῆς οἰκογενείας, καθ' ἃν κειρὸν αἱ γυναῖκες ψάλλουσιν ᾠσματα τῆς περιστάσεως, καὶ ποιοῦσι διὰ πρώτην φοράν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου τὴν τελετὴν τοῦ Ἀρατῆ, ἧτις ἔχει τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀπομακρύνειν τὰ πονηρὰ πνεύματα. Ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τότε τὴν βραχμᾶνικὴν ταινίαν, σημεῖον τῆς φυλῆς, ἣν περ διὰ πρώτην φοράν προσδέουσι περὶ τὰ ἰσχία τοῦ παιδίου. Χύνουσιν ἔπειτα ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὀλίγον γυλὸν ὀρυζίου, καὶ πάντες κἀθῆνται εἰς τὸ γεῦμα. Ἡ τελετὴ αὕτη λήγει ὡς καὶ αἱ ἄλλαι διὰ τῆς δικονομῆς βετᾶλων καὶ δῶρου τῶν λειτουργούντων ἱερέων.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΤΣΑΟΥΛΑΣ.

Ἄμα τὸ βρέφος φθάσῃ εἰς τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος, τελουσιν αὐτῷ τὴν Τσαούλαν ἦτοι τὴν Κουράν. Ἡ πανηγυρὶς αὕτη ἐν πολλοῖς ἐπισημοτέρα ἐστὶ τῶν προηγηθεισῶν, διότι διὰ πρώτην φοράν δύναται τὸ παιδίον παρερῖσκεσθαι, ψελλίσαι τὸ ὄνομα τῆς Θεότητος καὶ τὰ τῶν προστατευτικῶν ἐφεστίων πνευμάτων. Λουσθὲν δὲ καὶ στολισθὲν τὸ παιδίον διὰ περιδεραίου καὶ ψελλίων ἐκ μαργαριτῶν, κοραλλίου καὶ ἐρυθροξύλου ἀνκμικτῶν, ὀδηγεῖται ὑπὸ τι Πάνδαλον, εἶδος ζεγάσματος κατασκευασμένου ὑπὸ δένδρων πρὸς τοῦτο κομισθέντων καὶ ἐξ ἀνθέων παντὸς εἶδους· οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ προσκεκλημένοι περικυκλοῦσιν αὐτὸ, καὶ ὁ ἱερεὺς προσφέρει προσκομιδὴν πᾶσι τοῖς Πιτρῖς, ἢ ψυχαῖς τῶν προγόνων τῆς οἰκογενείας πατρικῶν τε καὶ μητρικῶν. Φέρουσιν τὸ ἄγαλμα τοῦ Σίβα Λιγγάμη, εἰκόνας τῆς διηνεκοῦς γονιμότητος ἣν καλύπτουσι διὰ καρπῶν καὶ ἀνθέων. Τότε ἀρχεται ἡ ὑπηρεσία τοῦ κουρέως· ὑποκλιναμένος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ μέτω τῶν ἁσμάτων τῶν γυναικῶν, ἄπερ συνοδεύουσιν οἱ μουσικεῖ τῆς Παγόδης, κουρεύει τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδίου, ἀριεῖς αὐτῷ πρὸς τὰ ὀπισθεν μικρὸν τινε

πλόκαμον τριχῶν, ὅστις οὐδέποτε κόπτεται. Ἐπὶ τῆς ἐγγειρίσεως δὲ ταύτης, συγγενεῖς τοῦ παιδίου ποιοῦσι τὴν τελετὴν τοῦ Ἀρατῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν παρισταμένων, ἵνα ἐξορκίσωσι τὰ πονηρὰ πνεύματα, καὶ θρησκευτικὴν σιγὴν τηροῦσι πάντες. Παρατῶθεις τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὁ κουρεὺς ἀποσυρεται φέρων τὸν μισθὸν αὐτοῦ συνιστάμενον ἐκ ποσότητος τινος ὀρυζίου, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξαγγίξει τὸ παιδίον τῆς ἀκαθαρσίας ἣν προῦξεν αὐτῷ ἢ ἀκάθαρτος ἐπάσῃ τοῦ κουρέως. Στολιζουσιν αὐτὸς τὸ παιδίον, καὶ μετὰ νέον λουτρὸν ἐν τῇ ἱερᾷ λίμνῃ τῶν καθαρισμῶν, προωρισμένον ἵνα καταστήσῃ αὐτῷ εὐμενῆ πάντα τὰ πνεύματα καὶ τὰ δαιμόνια τῶν φυτῶν οἷς περ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθιερῶνται, γεῦμα καὶ δῶρα ὡς πάντοτε, ἀποπερατοῦσι τὴν τελετὴν. Μέχρι δὲ τοῦ ἐνάτου ἔτους τῆς ἐκκευτῆς ἡλικίας, ὁ νεαρὸς βραχμᾶν μένει ἐν ταῖς χερσὶ τῶν γυναικῶν, προσδοκῶν τὴν στιγμήν ἵνα ἀρξῆται τῆς δοκιμασίας αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ βραχμᾶνος ἀπὸ τῆς δοκιμασίας αὐτοῦ μέχρι τῆς παραδοχῆς αὐτοῦ εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς μύσεως.

Ἡ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΟΥΠΑΝΑΙΑΝΑ.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Νίτια Κάρμα, μέρους πρώτου τοῦ Ἀγκρουσιὰδ Παρικχαι, βιβλίου τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν τῶν Βραχμᾶνων.)

Ἡ λέξις Οὔπαναϊάνα σημαίνει εἰσαγωγὴν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν. Ἀρίμεν τῷ

χωρίῳ τούτῳ τοῦ Ἀγκρουσιὰδ τὸ ἐν ἐδαφίοις σχῆμα καθ' ὃ γέγραπται.

* * *
« Ὁ ἐνάρετος πατὴρ ὅστις ἔχει υἱὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οὐτινος συνεσωρεύθησαν τρεῖς τρία ἔτη, ἀριθμὸς τῶν προστατευτικῶν πνευμάτων, φροντισάτω τοῦ ποιῆσαι πληρῶσαι τὴν τελετὴν τῆς Οὔπαναϊάνα.

* * *
« Ἐφοδισθήτω δι' ἀγγείων χρυσῶν, ἀργυρῶν, ὀρειχαλκίων ἢ πηλίνων κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἄπερ ὀφείλουσι διανεμηθῆναι τοῖς βραχμᾶσι μετὰ τὸ γεῦμα.

* * *
« Ποιησάτω ἄφθονον προμήθειαν ὀρυζίου, λεπτῶν γεννημάτων, καρπῶν, ἐλαίου, βουτύρου, ζακχάρως, ὀσπρίων καὶ γάλακτος, ἐπειδὴ οὐ μόνον τοῖς συνδαιτυμόσιν αὐτοῦ ὀφείλει φιλεῦσαι, ἀλλὰ καὶ τὴν καλλίστην μερίδα προσαγαγεῖν ὡς προσκομιδὴν τοῖς πνεύμασι, καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέρος τι διαφυλάξαι.

* * *
« Ὅτε ὁ πατὴρ τῆς οἰκογενείας δίδωσιν τοῖς πάσχουσι φάγειν, τοῖς ἐπιστρέψασιν περιηγηταῖς, τοῖς ὀδοιπόροις, τοῖς παιδίοις, ἀτινα διαβαίνουσι παρατηροῦντα περιέρχων τῆς ἐργῆς δι' ὀφθαλμῶν ἐπιθυμίας, ὅτε ρίπτει ἔξω, ὡς ὁ σπείρων, δράκας λεπτῶν γεννημάτων διὰ τὰ μικρὰ πτηνὰ, τὰ πνεύματα καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν προγόνων εὐχαριστοῦνται.

* * *
« Ἡ ἑορτὴ διαρκεσάτω ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ποιησάσθωσαν χοῦσιν ἀγγείων νέων καὶ ζωοτροφῶν νωπῶν καὶ καθαρῶν.

* * *
« Ἐτοιμασάτωσαν ἄμμιον, ἐρυθρόξυλον καὶ κρόκον εἰς κόνιν, ἵνα αἱ γυναῖκες δύνωνται σχεδιάσαι περὶ τὴν οἰκίαν τοὺς μαγικούς κύκλους, ὅτινες ἀπομακρύνουσι τὰ κακὰ πνεύματα καὶ ἔλκουσι τὰ ἀγαθὰ.

(Ἀκολουθεῖ.)

* * *

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΡΝΑΣΣΟΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ.

Παρνασσέ! Σὲ ἀπενίζω
οὐχὶ δι' ἀπλῶν ὀμμάτων
ὀδοιπύρου ἀναισθήτου
καὶ ρεμβάζοντος συνάμα,
οὔτε διὰ μυθικῆς Σὲ βλέπω
ἐν τοῖς ἔπεσιν ἀγλύος.
Ἐκ τοῦ σύννεγγυς θαυμάζω
τὸ γιγάντιον σου ὕψος
φέρων ἐπὶ τοῦ μετώπου,
ὡς βασιλικὴν πορφύραν,
ὡσεὶ πάλλευκον μανδύαν,
τὰς στιλβούσας σου χιόνας
ὑπὸ τὸν γλαυκὸν αἰθέρα
τοῦ πατρῷου οὐρανοῦ σου
βλέπω ν' ἀνυψοῖς, ἐν πάσῃ
τῇ πομπῇ σου τῇ ἀγρίᾳ,
τοὺς ἐπιπροσθούοντας ὄγκους
τῶν πολλῶν σου βραχιόνων
τὸν ἀγέρωχον αὐχένα
τῆς Μεγαλειότητός Σου.

Θεῖον ὄρος! σὲ θαυμάζω
καὶ διὰ τῆς φαντασίας
ἀνυψοῦμαι εἰς ἀρχαίους
καὶ κλασικωτέρους χρένους,
ταπεινότερος καὶ ἐνθους
λάτρις καὶ προσκυνητὴς σου
προσπαθῶ νὰ ἀφυπνίσω
τὰς μελωδικὰς ἠχοῦς σου,
καίτοι οὐδεμία Μοῦσα
εἰς τὴν ἄνω Κορυφὴν σου
δὲν ἀνοίγει, ὡς τὸ πάλαι,
σήμερον τὰς πτέρυγας τῆς! . . .

ὦ! ποσάκις ὦν μακρὰν σου,
σ' ἀνεπόλησα ρεμβάζων!

ναί! ἐκεῖνος ὁ εἰς λήθην
παραπέμπων τ' ὄνομά σου
τὸ περικλεές, δὲν εἶναι
ἢ ἀναισθητός καὶ ξένος
πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ κόσμῳ
θεῖον κ' ὕψηλόν ὑπάρχει·
νῦν δὲ σ' ἔχων ἔναντί μου
ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματά μου,
ὦ! ἐρυθριῶ νὰ φέρω
φόρον σεβασμοῦ, λατρείας,
διὰ πενιχρᾶς βαρβίτου,
δι' ἀσθενεστάτων φθόγγων.
Ἄλλ' ὁπόταν εἰς τὴν μνήμην
φέρω τὴν πομπὴν ἐκείνην,
τὴν δαφνοστεφῆ χορείαν
τῶν ἀρχαίων ποιητῶν σου,
τρέμω, δειλιῶ, δὲν ἔχω
δύναμιν μεγαλητέραν,
ἢ νὰ κάμψω πρηνὲς γόνυ
πειθηνίως ἔμπροσθέν σου
καὶ νὰ κλίνω τὸν αὐχένα
μετὰ πλειστής εὐλαβείας.

Πλὴν ἀντὶ ν' ἀποπειρωῶμαι
ἢ ἀδύνατος φωνή μου
νὰ ὑψοῦται ὑπεράνω
διὰ πτήσεως ἀκαίρου,
προτιμῶ νὰ σὲ θαυμάζω
ἐν τῇ σιγηλῇ χαρᾷ μου,
ὑπὸ τὴν λευκὴν σημαίαν
τῶν κυματωδῶν νεφῶν σου

Εὐτυχέστερος, ἢ τόσοι
ἐνδοξοὶ τοῦ παρελθόντος
ποιηταί, οὓς εἰμαρμένη
σκληρὰ, ἄδικος, ὀργίλη,
δι' ἀλύσεων ἐκράτει
περιορισμοῦ, θανάτου
σ' τὰς ἰδίαις των πατρίδας,
μακρὰν σοῦ, Μουσῶν ἑστία!

Δύναμαι ἐγὼ νὰ ψάλλω
μὴ ὦν συγκεκινημένος
πρὸ τῆς ἱερᾶς σκιᾶς σου,
πρὸ τῆς φαεινοῦς σου θεᾶς,

ἐνῶ ἄλλ' Ἱεροφάνται
οὔδε κἄν ἐκ τοῦ πλησίον
ἠξιώθησαν νὰ ἴδουν,
Παρνασσέ μου, τὴν μορφήν σου;

Ἄλλ' ἐὰν καὶ δ' Ἀπόλλων
δὲν περιπλανᾶται πλέον
σ' τῶν Μουσῶν τὰς ἐδρας ταύτας,
αἵτινες δὲν εἶναι ἄλλο
ἢ συντρίμματ' ἀναισθητῶν
λίθων καὶ ἀψύχων τάφων,
δὲν γνωρίζω ὅμως ποῖον
γλυκὸ πνεῦμα μέχρι τοῦδε
ἐξακολουθεῖ νὰ μένη
καὶ νὰ βασιλεύ' εἰς τούτους
τοὺς θεοθαδίστους τόπους,
σ' τὰς ἐπάλξεις τῶν ὄρεων,
εἰς τὴν αὔραν περιλύπως
κλαυθμυρίζον, ἐνεδρεῖον
σ' τὴν σιγὴν τῶν παναρχαίων
καὶ ἱστορικῶν πεδίων,
ὀλισθαίνον ἐπὶ τούτων
τῶν μελωδικῶν κυμάτων
τῆς ὀρχήσεως τὸν πόδα
ἐλαφρῶς καὶ εὐτραπέλως . . .

Ἐν Κ[πόλει, τῇ 15 Ἰανουαρ. 1877.

(Ἐλευθέρα μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλ. κειμένου.)

Γ. Μ.

ΕΙΣ ΤΟ ΝΕΟΝ

Περιοδικὸν Σύγγραμμα

Ο ΦΙΛΕΡΓΟΣ

ἐκδιδόμενον ἄμξ τῷ νέῳ ἔτει αωοζ'.

Γεννᾶσ' ἐν ἀρχῇ νέου ἔτους κομψόν,
γραφικὸν καὶ ποικίλον,
κ' ἐν μέσῳ πολλῶν, διαπύρων εὐχῶν,
'σ τὸν δίσκον σου ἔρανον δέχισ' ἐκ φίλων.

Γλυκεῖ' ἀτμοσφαῖρα ἐξ ὕψους γελᾷ
καὶ χαίρεις ὀρίζων,
Τὸ πᾶν φιλοφρόνως πρὸς σὲ μειδιᾷ
Τὸ ἴσως εὐ παρέστης ἠδέως ψελλίζον.

Προβαίνεις σ' τὸ ἔαρ τῆς νέας ζωῆς,
ὡς ψυχὴ ἀπὸ κάμπης,
ὡς μέλισσ' ἀβρὰ εἰς τὰ ἄνθη βομβοῖς,
κ' ὡς ἴρις στιλπνὴ εἰς τὸ φῶς διαλάμπεις.

Ἐκεῖν' εἰς λειμῶνας πετώσα τερπνοῦς
τ' ἀκροθίνια φέρει
τῶν πόνων αὐτῆς, εἰς τὴν σίμβλην κ' ὀνοῦς
συλλέγων καρπούς ἐντροφᾷ τε καὶ χαίρει.

Καλόν σου τὸ σύμβολον τοῦτο, εἰκὼν
θαυμαστῆς ἐργασίας,
παρότρυνσις πόθων εὐκαταίων, ἀγνῶν
εἰς ἔργα θεάρεστα δόξης εὐκλείας.

Ἐπὶ τὸν αἰπὺν διαυγῆ οὐρανὸν
τῶν εὐσκίων σου κλώνων,
ἐπεύχομαι πᾶς τις τῶν σῶν θαυμαστῶν
νὰ δρέπη καρπούς προϊόντων ἀφθόνων.

Ἡ δασὶς ἔσο τοῦ πνεύματος σὺ,
ἡ τροφὴ τῆς καρδίας,
τῆς νέας ιδέας ἡ κορὴν ἡ χρυσῆ,
ἡ νᾶμα παιδεύσεως βλύζουσα θείας.

Κἀγὼ εὐτυχῆ θεωρῶν ἑμαυτὸν
χαίρειτῶν σε συγχαίρω
κ' εἰς χεῖρας ἀτέχνους τὴν λύραν κρατῶν
πρωτόλειον ἄσμ'—ἀπαρχὴν—σὲ προσφέρω.

Γ. Μ.

Ἀπάνησις τῷ κ. Γ. Μ.

Ψυχὴ εὐγενὴς τὰ χρηστὰ μελετᾷ
καὶ ὁπόταν τὰ βλέπη,
εὐθὺς τὰ γνωρίζει καὶ τὰ χαιρετᾷ,
καὶ ἄλλους πρὸς ταῦτα εὐστόχως προτρέπει.

Τῷ θεῷ ὑπὲρ τούτων, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ,
προσπαθοῦντ' ἐν εἰρήνῃ
συγχαίρει σπουδίως καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ,
καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ αὐτὸν ἐνθαρρύνει.

Τοιούτων ἐπαίνων μὲν ὁ Φιλεργὸς
Δὲν ἀξίζει βεβαίως
πρὸς ὥρας· ἂν ὅμως ὁ Δημιουργὸς
τοῦ σύμπαντος θέλῃ, θ' ἀθλήσῃ γενναίως.

Θὰ φθάσῃ δὲ τότε, πιστεύει, ταχύς,
καὶ ὁ φθόνος ἂν ἔρπῃ,
τὸν ὄρον τῆς σῆς ὑπὲρ τούτου εὐχῆς·
θα χαίρῃ, ἐάν ὠφελῇ τε καὶ τέρπῃ.

A. N.

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΝ.

Ὅταν ποτὲ μ' ἠγάπας, σκληρὰ φίλη,
ὅταν μ' ἠγάπας μ' ἔρωτα ψυχῆς,
Ἦ τύχη τότε, φίλη μου, μ' ἐφίλει,
καὶ μ' ἔλεγ' ἰδοῦ ἔσω εὐτυχῆς.

Ἄλλὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἄνω
τίς ὁ γνωρίζων λόγους τοὺς σοφοῦς;
πολλάκις τὸν εἰς σύννεφα ἐπάνω
βλέπεις εἰς ἀκανθώδεις ἀτραπούς.

Τὸ πᾶν φθαρτὸν τῆς φίλης μου ὁ ἔρωσ
παρῆλθεν ὡς ἐκεῖνος ὁ καιρὸς...
ὅστις φιλεῖ τὸν κόσμον παρακαίρως,
φιλεῖται τὴν ἐπαύριον νεκρὸς.

Γ. Α.

ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΙ Ε... Μ...

Ἦ νυξ προβαίνει ἐν σιγῇ
— μεσονυκτίων ὥρα —
καὶ σιωπᾷ ὅλη ἡ γῆ
ὥσει νεκρά τις χώρα
καὶ μόνη οἴμοι! μία σὺ
θρηναῖς, Ἐλεονώρα!

Τὰ ἄστρα σβύνουν ἐν πρὸς ἐν
κ' ἐσίγησεν ἡ στοναχὴ τοῦ Βία
κ' ἐχάθη τῆς Σελήνης ἡ ἀκτίς, τὸ φῶς σβεσθὲν,
ἡ τελευταία τοῦ ναυαγοῦ παρηγορία.

Πέραν ἐκεῖ κυλιέται πικρὸν,
ὠχρὸν ἐπὶ τοῦ βράχου κύμα,
καὶ συνοδεύει, ὡς βαρβίτου τόνος, θλιβερὸν
παράπονον Δρυὸς εἰς κρῦον μνήμα!

Τί κλαίεις, κόρη! τοῦ τάφου μόνον τὴν σι-
γῆν
ὁ ψυχόδορος στεναγμὸς σου συνταράσσει
χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ζῶην
καὶ τὸν ψυχρὸν τοῦ λίθου νὰ μαλάτῃ!

Δὲν ἔχουν Ἀεονώρα, ὧτα οἱ νεκροί,
ἀλλ' οὔτε αἰσθῆσιν καὶ στήθη καὶ καρ-
δίαν.
καὶ μένουν ἄφωνοι, κωφοί, πικροί,
εἰς ὀρυγὴν ψυχῆς μας τὴν ἀγρίαν!

Φεῦ! οὕτως ἔμαρτο! ἡ γῆ
νὰ τρέφεται μὲ σάρκας ἀνθρωπίνας,
καὶ ὅστις ἀπαξ μὲ τὸ χῶμά της μιγῆ
ποτὲ ἡλίου νὰ μὴν ἴδῃ τὰς ἀκτίνας.

Γ. Α.

ΕΡΓΑΣΙΑ.

Ὅστις ἐπὶ τὰ ἔργα του
τρέπεται φιλοψύχως
διάγει εὐτυχῆ ζωὴν
καὶ χαίρει φιλοψύχως.

Πέποιθεν εἰς τὰς χεῖρας του
ἐργάζεται ἐντίμως
καὶ ἀπολαύει τῶν καρπῶν
τῶν ἔργων του εὐθύμως.

Μετὰ τὸν Πλάστην ἀγαπῶν
θερμῶς τὴν ἐργασίαν
εἰς ἅπαντος εἰς πρόοδον
προάγεται αἰσίαν.

Ἐν ὀκνηρίᾳ δ' ὅστις ζῆ
δεινῶς ταλαιπωρεῖται
καὶ τοῦ ἐπιουσίου του
ἐνίοτε στερεῖται.